

TØI-forsker Harald Minken: - Rushtidavgift kan halvere motorveikøen

Rosenkilden

NÆRINGS-
LIVS-
MAGASINET
NR. 8 - 2009
ÅRGANG 16

■ Tema: side 3, 20, 21, 22, 23 og 24

Sentrum uten julelys?

Handelsstanden i Stavanger sier blankt nei til å betale 1500 kroner hver for å få på plass julebelysning i sentrum. Dersom ikke flere bidragsytere melder seg kan det bli en dyster julehøytid i oljebyen.

Hjertebyen Stavanger

Om få uker lanserer Laerdal Medical nok et produkt som vil revolusjonere treningen for de som driver med hjerte- og lungeredning. Ikke rart at overlevelsesgraden etter hjertestans i Stavanger-regionen er langt høyere enn andre steder.

Rosenkilden.com på engelsk

Nå kommer Rosenkilden.com på engelsk med egen nyhetstjeneste i samarbeid med nettavisen The Foreigner. – Vi håper sidene vil være en døråpner for alle internasjonale innflyttere til regionen, sier administrasjons-sjef Inger Tone Ødegård i Næringsforeningen.

	28	- Det er en myte at regionen er blitt så materialistisk, sier etikkredaktør i Dagbladet Lars Helle (46), som denne gang ble utfordret av Rosenkilden til å se på oss utenfra. Det er fortsatt den jærskke sindigheten og entreprenørånden som preger oss, mener han.	36	Annika Line og Una Østerhus Ledaal er bare 16 år, men har alltid drømt om å drive egen butikk. De to dukket opp på et av Næringsforeningens gründermøter, og nå skal de utvikle sin egen joggedress.
54	Kolibri Medical er et nytt privatmedisinsk spesialisert senter som holder til i Trim Towers i Sandnes hvor du kan få gjennomført avansert utredning og diagnostisering og deretter spasere ut dørene samme dag.	34	Hvem kommer egentlig på tanken om å starte byggefirma på en øy i Ryfylke? Jo - det måtte selvsagt være en Fogn-bu som satte den slags planer ut i livet. Miljøbygg er ny som medlem i Næringsforeningen.	

Rosenkilden følger redaktørplakaten. Ansvarlig redaktør: Jostein Soland. Redaktør: Harald Minge. I redaksjonen: Egil Hollund, Erik Lindboe, Egil Rugland, Frode Berge, Trude Refvem Hembre, Cathrine Gjertsen og Elianne Strøm. Utgivelse/produksjon/layout: Næringsforeningen i Stavanger-regionen. Telefon: 51 51 08 80. Telefaks: 51 51 08 81. E-post: post@stavanger-chamber.no. www.stavanger-chamber.no. Opplag: 14.000. Trykk: Kai Hansen Trykkeri AS. Fotografer: Philip Tørnes /BITMAP. Førsteside foto: Philip Tørnes /BITMAP. Årgang:16. Redaksjonen avsluttet: 23 . september 2009.

INNHOOLD

LEDER	SIDE 3	- VI TAPER EN AMATØR-	SIDE 38
KILDEN	SIDE 4-5	KONKURRANSE	
VERDENS BESTE BY Å		- STORE MULIGHETER I SAUDI ARABIA	SIDE 39
FÅ HJERTESTANS I	SIDE 7-12	- DET VERSTE ER ALLEREDE BAK OSS	SIDE 40
LEIK WOIE MED HJERTET PÅ		- ROGALANDSSELSKAPENE VIL STIGE	SIDE 42
RETT STED	SIDE 14-16	- I ÅR HJELPER DU GRÜNDERE	
ROSENKILDEN.COM – SNART PÅ		I TV-AKSJONEN	SIDE 43
ENGELSK	SIDE 18	HVA ER SOSIAL DUMPING?	SIDE 44
- FOR 20 KRONER KAN KØENE		MØTER I NÆRINGSFORENINGEN	SIDE 46-47
HALVERES PÅ MOTORVEIEN	SIDE 20-21	NÆRINGSFORENINGENS	
STAVANGER HAR HATT KØPRISING FØR	SIDE 22-24	FLAGGSAKER 2009/2010	SIDE 48-49
STAVANGER TROLIG UTEN		SATSING PÅ KOMPETANSE GIR	
JULEBELYSNING	SIDE 26-27	ØKT LØNNSOMHET!	SIDE 50-52
- DE JÆRSKE DYDER LEVER	SIDE 28-29	KOLIBRI MEDICAL GROUP	SIDE 54-55
- MATFYLKET MÅ SATSE PÅ		ENERGIBYER VIL BLI MILJØBYER	SIDE 56-57
AUTOMATISERING	SIDE 30-31	NYTT FRA BRUSSEL	SIDE 59
SLIK ER LEDEREN FRA ROGALAND	SIDE 32-33	INNSIKT OG UTSYN	SIDE 60
MILJØ BYGG AS	SIDE 34-35	KOMMUNIKATØREN	SIDE 61
16-ÅRIGE JENTE-GRÜNDERE SLÅR		STYRELEDEREN	SIDE 63
SEG OPP PÅ JOGGEDRESSER	SIDE 36-37	NYTT OM NAVN	SIDE 65-67

Kan vi ignorere rushtidavgift?

Finnes det en hokus pokus-løsning for å få ned køene på Motorveien og heter den løsningen rushtidavgift?

Regionens næringsliv hemmes av uframkommelige veier. Trafikkveksten vi har sett gjennom de siste tiårene vil ikke avta – tvert imot. Fram mot 2027 forventes en økning på 30 prosent. Den sterke veksten i byregionene vil fortsette, og i Stavanger-området får vi en befolkningsvekst på 17 prosent.

Hovedproblemet er Motorveien som skal betjene store deler av rushtidtrafikken til Forus, et vekstområde som med sine ekstremt bra parkeringsmuligheter og elendige kollektivtilbud nærmest er spesialdesignet for matpakkekjørere. Dermed har vi rustet opp til et trafikkinfarkt det dessverre ikke går an å bygge seg ut av. Mer vei betyr også flere biler. Bygges det ekstrasfelt på Motorveien, vil flere biler ferdes der, og det er ikke trafikken på sideveinettet dimensjonert for. Men hva er alternativene?

Åpenbart er det nødvendig med et sett av virkemidler. Bybane, bedre kollektivtilbud og sykkelmotorvei kommer. Parkeringsrestriksjoner og nye bompengestasjoner på Forus vil etter alt å dømme tvinge seg fram. Men er dette nok? Vil det virke, og vet vi egentlig hva som virker?

TYDELIGE FORSKERE

Det finnes ett virkemiddel som synes å bre om seg, men som det i liten grad har vært klima for å nærme seg i Stavanger-regionen. Såkalt rushtidavgift diskuteres nå heftig i de andre av landets storbyer. Transportøkonomisk Institutt (TØI) har satt sine skarpeste forskere på å utrede de mulige effektene. De oppsiktsvekkende resultatene fra Stockholm hvor trafikken i rushtiden ble redusert med 22 prosent og forsinkelsene gikk ned med 30-50 prosent etter innføring av økt bompengavgift i rushtiden, har vakt stor interesse. Er dette overførbart til norske forhold?

Definitivt, mener TØI-forskerne, som ved flere anledninger har utredet mulige effekter av køprising i norske byer. I Oslo regner man med å få den samme effekten som i Stockholm ved å heve bompengepriisen til rundt 20 kroner hver vei i rushtiden som er en dobling i forhold til i dag. I Bergen har man igangsatt en større utredning og vil få svar i løpet av høsten. Og i denne utgaven av Rosenkilden hevder altså en av Norges fremste forskere på køprising at køtiden på Motorveien kan reduseres med mellom 30 og 50 prosent dersom bompengavgiften økes fra 13 til 20 kroner i rushtiden. Påstanden slås riktignok i hjel av vår egen samferdselssjef, Gunnar Eiterjord, heller ikke han smågutt når det gjelder nytte av samferdselsløsninger.

INTERESSANTE TALL

Selv de mest innbitte motstanderne av flere veiavgifter må innrømme at disse tallene er interessante. Miljøperspektivet er

viktig, men ikke minst er det avgjørende at regionens næringsliv ikke blir hindret av de lange bilkøene. Derfor har da også NHO gitt klart uttrykk for at køprising er ett av flere mulige aktuelle virkemidler. Ny dokumentasjon slår også ned argumentene om at det er de med dårligst råd og småbarnsforeldre som rammes ved køprising. Urbanet analyse og PROSAM har tall som viser at kun tre prosent av foreldrene som kjører barna til barnehagen i Oslo og Akershus må krysse bomringen. Det er fortrinnsvis menn med middels høy inntekt og høyere utdanning som beveger seg i rushtrafikken.

Vi er i ferd med å bli landets bompengehovedstad. I mangel av statlige bevilgninger er det nødvendig for å få finansiert alle veiprojektene. Spørsmålet er nå om vi også skal bruke bompengereordningen som et trafikkregulerende virkemiddel ved å øke prisen i perioder for så å senke den i andre faser av døgnet. Det er viktig å huske at køprising ikke nødvendigvis betyr høyere bompenger totalt sett.

I Stockholm forbedret man kollektivtilbudet med sju prosent før man åpnet køprisingen. Det er helt nødvendig at alternativene er på plass, men et godt kollektivtilbud er trolig ikke nok. Både pisk og gulrot er nødvendig! Å kjøre bil til jobb er så behagelig at mange vil strekke seg langt for å kunne fortsette med det. Dermed kommer man ikke utenom restriksjoner.

MILJØKVOTE

På Motorveien mellom Stavanger og Sandnes vil det alltid være kø i rushtiden. Med den varslede trafikkøkningen de neste årene kan det godt være at ambisjonen må justeres, og at målet må være å hindre at det blir verre. At folk for fremtiden må kjøpe en litt dyrere billett for å belaste veien i rushtiden er kanskje ikke så unaturlig, det kan jo egentlig ses på som en miljøkvote.

Spørsmålet om køprising bør nå løftes fram i den lokale samferdselsdebatten. Allerede foreligger det mye dokumentasjon, og snart kommer resultatene fra målingene i Bergen som bør leses med argusøyne. At spørsmålet utredes nærmere også i Stavanger-regionen er det all grunn til å forvente.

Noen vil si at dette er prøvd ut før, uten suksess. Det er riktig at bompengeringen i Stavanger-regionen hadde tidsdifferensiert avgift mellom 2001 og 2004. Ordningen opphørte imidlertid fordi man ikke fikk inn nok penger. Dette var altså ikke primært ment som et tiltak som skulle regulere trafikken, men som et ordinært bompengeprojekt.

TØI-forsker Harald Minken sier han er sterk tilhenger av eksperimentering. En ting er i hvert fall helt sikker: uten at man søker etter nye og ukonvensjonelle løsninger, vil køproblemene forsterke seg.

2050

Om smartere byer og smartere bygder

I juni sist sommer inviterte IBM til en verdenskonferanse om Smarter Cities i Berlin. Meldingen var klar: Vi må tenke annerledes når vi tenker byer.

I 1900 bodde 13 prosent av verdens befolkning i byer. I fjor bodde det like mange mennesker i byer som på landsbygda. Utfordringene blir enorme når de som bor i distriktene for alvor setter seg i bevegelse mot byene.

I 2050 skal 70 prosent av verdens befolkning bo i byer. Dette vil gi kloden sju nye New York-er hvert år. Da regner prognosemakerne med at det er ni milliarder mennesker i verden. Og 70 prosent i byer er like mange som hele jordens befolkning i dag. Hvilke utfordringer ser vi kommer? Og hvordan kan vi styre utviklingen før utviklingen styrer oss?

BYER

Dagens urbanisering uttrykker langt på vei den økonomiske og sosiale framgangen over hele verden – særlig i de såkalte BRIK-landene – Brasil, Russland, India og Kina. En sterkere urbanisering krever nye løsninger for fellesskapet fordi trykket på verdens infrastruktur vil øke. Alt nå omtales vår viktigste livskilde – vann – med ordet stress. I 2009 lever 2,8 milliarder mennesker i "high water stress areas" – et tall som stiger til fire milliarder i 2030.

Våre folkevalgte og forvaltere vil bli stilt overfor enorme utfordringer. Folk skal ha rent vann og bli skjermet fra for mye vann. Unge mennesker skal ha utdanning, innbyggerne skal gis trygghet, helse og sosialsystemer skal virke og næringslivet skal ha konkurransedyktige rammebetingelser. Fly, tog, båter og biler skal komme og gå i store og jevne strømmer.

Det er her IBM og dataindustrien ser utfordringer og muligheter. Derfor påkaller de vår oppmerksomhet ikke bare i Berlin, men ved store oppslag på de store internasjonale flyplassene: "A planet of smarter cities". Byene må smøres med datakraft – styringssystemene skal digitaliseres. Data skal bli til informasjon som så skal bli vår kollektive intelligens. Derfor må vi utvikle vår evne til å overføre informasjon til virkelig kunnskap.

Vi er ved nøkkelen til kunnskapssamfunnet.

SMARTHET

Vi snakker om smarte byer. Om veien inn i en mer bærekraftig framtid. Samtidig som store deler av verden fortsatt sliter med tapene etter Lehmann Brothers-konkursen i fjor da framtiden var svart.

IBM lanserte sitt Smarter Cities-prosjekt midt oppe i en av de verste økonomiske krisene verden har befunnet seg i. Samtidig var det nettopp den enorme veksten i den globale økonomien fram til høsten 2008 som utløste krakket, og dermed nødvendigheten til å tenke nytt. IBM viser til de ulike nettverk, infrastrukturer og miljøer som en funksjonsdyktig by i dag må bygges rundt: mennesker, næringsliv, samferdsel, kommunika-

sjon, vann og energi. Det gjelder altså å finne smarte løsninger for å skape funksjonelle storbyer. Folk må trives slik at en uttalt bo- og tiltakslyst trekker nye mennesker til området. Vi er ved kjernen i IBMs "strategy for improving the rational and quality of life in cities all over the world".

OG BYGDER

Hvis langt fra 70 prosent av verdens befolkning kanskje ikke kan tenke seg å bo i byer, hva skjer da? Når områdene rundt og mellom byene byr på bedre levekår? For er det ikke nettopp jakten på det gode liv vi drives av? Der kvalitetene nok kan oppleves forskjellig – men der hver enkelt er sånn noenlunde klar på skillet mellom godt og dårlig. Får vi en modernisert utgave av 1700-tallets "tilbake til naturen"? Ser vi et første uttrykk for dette i vår del av verden når folk velger bolig nr. 2 utenfor byområdene for å kunne dyrke nærheten til naturen? At prispresset på fritidsboliger på landet er vel så sterkt som på fulltidsboliger i byen?

Det handler om å kunne ta endringene før endringene tar oss. Dagens næringsutvikling styres av mennesker som beveger seg til områder der arbeidsmulighetene må være mange og livskvaliteten høy. Det handler først og fremst om å skape valgmuligheter – større markeder for arbeid, bolig og service. Der konfliktene mellom våre knappe jordbruksområder og behovet for større byområder nærmest står i kø.

Løsningen må være å bygge infrastruktur som åpner landområdene rundt og mellom byområdene. Slik vi ser begynnelsen på nå – med T-forbindelsen mellom øst og vest på Haugalandet, et Ryfast som knytter Nord-Jæren sammen med Ryfylke og et Rogfast som bygger "bro" over Boknafjorden. Det er bare 80 kilometer mellom Stavanger og Haugesund og nye 80 videre til Bergen. Og med Ryfast blir det omtrent samme kjøretid mellom Stavanger sentrum og Ryfylke som det i dag er mellom Sentrum og Sunde...

Vår region har nå alle muligheter til å styre vår byutvikling i en smartere retning. Ryfast og Rogfast koster uhorvelig mye penger. Men de må komme på plass før vi har bygd ned verdier som vi aldri vil kunne vinne igjen – jorda på Jæren. Ryfast og Rogfast viser veien til enda smartere byer fordi våre bygder kobles opp mot byene – gjennom ny infrastruktur. Og da har vi ennå ikke nevnt hvilke muligheter høyhastighetstog vil kunne gi for å bygge ned avstanden mellom by og land.

INGEN MØTER ER LIKE - MEN ALLE ER LIKE VIKTIGE

Om du skal gå, streife, spankulere, spasere, slenge, trampe, svinse, labbe, rusle, tusle, fly, ile, pile, hoppe, løpe eller danse. Stå, henge, myldre, mingle eller vrimle. Som profesjonell kongressarrangør (PCO) fungerer vi både som rådgiver, samarbeidspartner og koordinator for alle typer arrangementer – både før, under og etter. Lang erfaring gjør at du trygt kan legge oppgavene i våre hender.

stavanger forum
www.stavanger-forum.no

Her bør du få hjerteinfarkt! Grafikerne ved Laerdal Medical har lekt litt med en tenkt reklameplakat på Stavanger lufthavn, Sola.

Verdens beste by å få hjertestans i

Hvis du først skal få hjertestans, bør det skje i Stavanger. Her er nemlig sjansen for å overleve størst.

Tenk deg et stort reklameskilt på Stavanger lufthavn, Sola som forteller tilreisende at dersom du får hjertestans, er du definitivt kommet til rett sted. Illustrasjonen på denne siden er riktignok en montasje laget for moro skyld av grafikerne hos Laerdal

Medical, men det er full dekning for påstanden. Dersom hjertestans inntreffer er det som skjer de første fem-ti minuttene svært viktig. Sjansen for overlevelse øker betraktelig dersom det er folk på stedet som ringer 113 og ambulansetjenesten umiddel-

bart, starter hjerte- og lungeredning (HLR), og at det er en hjertestarter tilgjengelig i nærheten. Rask framkomst av ambulanspersonell og smidig overlevering til akuttmottaket og den videre behandling er avgjørende for et godt utfall.

Den ser ut som en liten mobiltelefon, men kommer til å redde mange liv! Om få uker lanserer adm. direktør, Tor Morten Osmundsen og Laerdal Medical nok et produkt som vil revolusjonere treningen for de som driver med akuttmedisin.
Foto: Philip Tornes/BITMAP

Tekst: Harald Minge

Laerdal Medical har i snart femti år bidratt til at redningskjeden her i distriktet fungerer så bra som resultatene viser, men det er den modige hjelperen som starter livredningen på stedet og den godt samkjørte og kompetente akuttjenesten i distriktet som står bak.

Tidligere tall viser at overlevelsesgraden i Stavanger ved hjertestans er på 35 prosent, mens andre norske byer ligger langt etter. Eldar Søreide er professor og seksjonsoverlege på intensiven på Stavanger Universitetssjukehus (SUS), og

venter nå inn ny statistikk.

- Det blir spennende å følge utviklingen. Til nå har vi sett at i fire av ti tilfeller så overlever en Stavanger-pasient med hjertestans fram til sykehuset. Av disse igjen har halvparten overlevd. Dette skyldes stor vilje og evne blant lekfolk til å foreta oppliving, og et dyktig behandlingsapparat. I tillegg ble behandlingsstrategien revolusjonert i 2002 da vi kjølte ned de dårligste pasientene. Dermed ble andelen av bevisstløse pasienter som overlever høyere, sier han.

Når det blir vist til en overlevelsesgrad på hele 35 prosent, gjelder dette pasienter med såkalt ventrikkelflimmer, som er den mildeste formen for hjertestans.

INNOVASJON FORAN ALT

Den ser ut som en liten mobiltelefon, men kommer til å redde mange liv! Om få uker lanserer Laerdal Medical nok et produkt som vil revolusjonere treningen for de som driver med akuttmedisin. Første gang var for 50 år siden.

- CPRmeter plasseres mellom hånden og pasientens bryst når det drives gjenoppliving ved hjelp av hjertekompresjon. Den gir tilbakemelding på om rytmen er riktig og om du trykker for lett eller for tungt på pasientens bryst. Helsepersonalet kan bruke den under selve behandlingen eller under trening på dukker, sier Tor-Morten Osmundsen som er administrerende direktør. God kvalitet på kompresjoner øker sjansene for overlevelse. Fem-seks år har forskerne

Når Laerdal Foundation år etter år bidrar til at klodens ledende akuttmedisinere samles på Utstein kloster så er det for å sette standarder, og for å bli enige om en slags manifestasjon. Hvordan kan kunnskapen implementeres slik at flere liv blir reddet?

De nye dukkene har ingen fysiske begrensninger og SimMan 3G er den nyeste og mest avanserte voksensimulatoren. Dukken er full av teknologi – den kan blø og gråte, er mobil, og har alt du må ha for å gjøre simulering relevant.

”Den ser ut som en liten mobiltelefon, men kommer til å redde mange liv! Om få uker lanserer Laerdal Medical nok et produkt som vil revolusjonere treningen for de som driver med akuttmedisin. Første gang var for 50 år siden.

ved Laerdal i Stavanger brukt for å forstå behovet og utvikle det nye produktet. Som vanlig i tett samarbeid med de akuttmedisinske miljøene – i Stavanger og resten av verden.

HELPING SAVE LIFES

Det handler om å være dagsordensettende og verdensledende. Om å skape visjonen! Slikt gjør man ikke over natten. Når Laerdal Foundation år etter år bidrar til at klodens ledende akuttmedisinere samles på Utstein kloster, så er det for å sette standarder og for å bli enige om en slags manifestasjon. Hvordan kan kunnskapen implementeres slik at flere liv blir reddet? Hvilke resultater oppnår vi? Hvordan går det med de som ble reddet? I middelalderomgivelser formes

framtiden, og erklæringene som blir til på Utstein-møtene har stor gjennomslagskraft.

- Dette nettverket er smalt og består av leger med spesielle posisjoner innenfor akuttmedisin, forskning og implementering. Laerdal er opptatt av tilretteleggingen for dette møtet. Du kan godt si at vi er der, men samtidig er vi fraværende i kommersielt øyesmed. Det som blir diskutert er i grunn selve livredningskjeden, sier Osmundsen.

Når et hjerte stanser teller hvert sekund. Kjeden Osmundsen snakker om er de nødvendige tiltakene som må gjøres i en bestemt rekkefølge for at livredningen skal lykkes. At hjelperen som først kommer til stedet kan gjenoppliving og at det medisinske personalet som ankom-

mer har den nødvendige kompetansen og utstyret. Laerdal har vært opptatt av begge endene i denne kjeden. Mens skolebarn i hele verden øver hjertekompresjon og ventilering på den velkjente Mini-Anne-dukken med instruksjon på DVD, har Laerdal levert pasientsimulatører for trening av helsepersonell siden starten med Resusci Anne og nå med den mest avanserte versjonen, SimMan 3G. Disse avanserte dukkene er forbeholdt akuttmedisinsk personale. Dersom mottakelsen ved et sykehus får meldt inn en pasient med en alvorlig tilstand, kan hele det medisinske teamet øve på denne dukken mens pasienten er på vei inn. Dukken ble satt i produksjon i Stavanger i mars. Den første måneden ble to dukker i uken produsert. I september klarte de 30 per uke.

1. desember 2007 bruker The Guardian, en av Storbritannias mest anerkjente aviser, førstesiden og seks sider på historien om Anne-dukken. Så er også historien om den mystisk og myteomspunnet.

- Disse dukkene har ingen fysiske begrensninger og SimMan 3G er den nyeste og mest avanserte voksensimulatoren. Dukken er full av teknologi – den kan blø og gråte, er mobil, og har alt du må ha for å gjøre simulering relevant. Simulatoren gir rett og slett veldig realistisk trening, sier Osmundsen. Og det er bedre at feilene og læringen skjer med denne "pasienten" enn på den virkelige pasienten.

MUNN TIL MUNN FOR FØRSTE GANG

For å kunne drive hjerte- og lungeredning må du ha øvd, det nytter ikke med kun teoretisk undervisning! Når pasientene har sluttet og puste og sekundene teller må alt skje automatisk. Det er i grunn filosofien til Lærdal Medical. Vanlige folk

kan redde liv hvis de får den rette opplæringen, dette gjelder også folk over 50 år! Dette er viktig fordi mange av hjertestansene skjer hjemme.

I 1958 fikk grunder Åsmund S. Lærdal for første gang høre om den nye munn-til-munn-metoden som var utviklet i USA. Han ble fascinert, for inntil det tidspunktet var den medisinske oppfatningen at hjertestans betydde at du var død. Åsmund S. Lærdal så umiddelbart utfordringen når det gjaldt behovet for trening. Folk stilte seg ikke akkurat i kø for å være prøvekaniner, selv om man ved et sykehus i Baltimore bedøvde frivillige leger og sykepleiere for at andre kunne øve innblåsing.

PIKEN FRA SEINEN

Med sin erfaring fra mykplast i blant annet produksjon av leker og etter hvert sårimitasjoner til Forsvaret, lager Lærdal flere prototyper på en opplæringsduke. Et tett faglig samarbeid med anestesilege Bjørn Lind ved Stavanger sykehus og dr. Peter Safar fra USA utvikler seg. Dukken skulle være mest mulig naturtro og luftveiene måtte kunne åpnes og blokkeres. Og ikke minst; dukken måtte være rime- lig slik at flest mulig fikk tilgang til den. Resten av historien tør være kjent for de fleste. Eller kanskje ikke hele.

1. desember 2007! The Guardian, en av Storbritannias mest anerkjente aviser, bruker førstesiden og seks sider på historien om Anne-dukken. Så er også historien om den mystisk og myteomspun-

”Han grunner, leter, og finner til sist inspirasjon i en dødsmaske som henger hos hans svigerforeldre; det gåtefulle og likevel fredsfylte ansiktet til en ung pike som druknet seg i Seinen.

net. Åsmund Lærdal var nemlig opptatt av dukkens utseende. Den måtte ikke virke for personlig, og de som jobbet med Anne måtte finne henne tiltalende. I boken "Hjertet i arbeidet", skrevet av journalist Nina Tjomsland, beskrives valget slik:

”Han grunner, leter, og finner til sist inspirasjon i en dødsmaske som henger hos hans svigerforeldre; det gåtefulle og likevel fredsfylte ansiktet til en ung pike som druknet seg i Seinen. Han ber den dansk-norske bildehuggeren Emma Mathiassen lage et mer funksjonelt ansikt på grunnlag av denne dødsmasken. Emma Mathiassen har tidligere utformet flere lekedukker for bedriften”.

I artikkelen i The Guardian beskrives denne prosessen inngående når histo-

rien om verdens mest kyskede kvinne skal skrives.

Dette sier en del om selskapets internasjonale posisjon. Den merker professor Eldar Søreide ofte på kroppen når han er ute og reiser.

- Er jeg på en konferanse i utlandet vet alle hvor Stavanger er på grunn av Lærdal. Posisjonen er oppnådd over mange år. Jeg vet ikke om liknende eksempler hvor industriedere som jobber så tett med de faglige miljøene, men det har med Lærdals vilje til forskning og samarbeid, sier Søreide.

INNTOG I SKOLENE

Det gikk trått i starten for Anne-dukken inntil Sparebankforeningen finansierte 650 dukker til norske skoler. Dermed

begynte snøballen og rulle, og Norge ble et pionerland. En runde i Lærdals eget museum i lokalene i Stavanger viser alle de førstehjelpsproduktene som senere har blitt utviklet gjennom forskning, prøving og feiling. Dette er en bedrift som har tatt vare på sin historie. Å bla gjennom programmet til et internasjonalt akuttmedisinsk seminar i Stavanger 21. august 1961 forteller deg litt om hvordan man har bygget opp internasjonal anerkjennelse over lang tid.

Men Lærdal må som andre finne seg i konkurranse og kopiering.

- Visst blir vi kopiert, det er vanskelig å gjøre noe med det problemet. Konkurransen er der også, men først og fremst på enkeltprodukter. Vi er de eneste som leverer alt utstyr til hele

I 1958 fikk grunder Åsmund S. Lærdal for første gang høre om den nye munn-til-munn-metoden som var utviklet i USA. Han ble fascinert, for inntil det tidspunktet var den medisinske oppfatningen at hjertestans betydde at du var død.

”I 1958 fikk grunder Åsmund S. Lærdal for første gang høre om den nye munn-til-munn-metoden som var utviklet i USA.

livredningskjeden, sier Tor-Morten Osmundsen. Og vi må bare bli enda bedre på det vi er gode på!

MERKER FINANSKRISEN

Også Lærdal har merket finanskrisen. En del av kjøperne er avventende og budsjetter er redusert. Likevel vil konsernet levere et bedre resultat på topplinjen enn i fjor,

- Grunnen er at vi har kommet på markedet med nye produkter, sier direktøren. Selv om Lærdal også har produksjon i lavkostnadsland, holder Stavanger stand. 420 personer jobber i hovedkvarteret i Tanke Svilandsgate, men er det grunn til

å frykte at mer av produksjonen blir satt ut?

- Det er high end-produktene, ofte i små serier, vi lager i Stavanger. Ofte kompliserte produkter som krever god forståelse av behovene og tett samarbeid med R&D. Framover er det viktig at Stavanger-enheten fortsatt er konkurransedyktig når det gjelder kompetanse og produktivitetsutvikling.

JUBILERER NESTE ÅR

Neste år er det 50 år siden hjertelungeredning ble tatt i bruk som livredningsmetode. Utviklingen når det gjelder akuttmedisinsk kompetanse har vært enorm, men Osmundsen mener det er et betydelig utviklingspotensial – spesielt innenfor bedre opplæring og implementering av kunnskapen. Dette er også tilfelle i det norske helsevesenet.

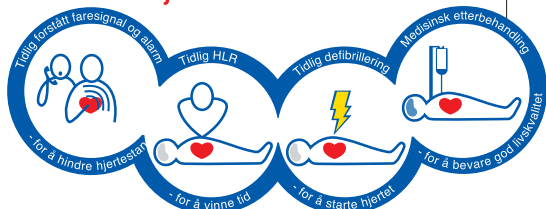
- Vi har vært vitne til en ny valgkamp hvor det først og fremst diskuteres budsjetter og økonomi i helse-

vesenet framfor innhold og kompetanse. Hvor er det strategiske kompetanseløftet i helsevesenet? I dag eksisterer det ikke noen felles akuttmedisinsk register som myndighetene har satt. På dette området må Norge se til nabolandene, sier han.

Fakta om Lærdal

Lærdal Medical AS er internasjonal markedsleder i trenings- og behandlingsutstyr for livreddende førstehjelp. Selskapets produkter benyttes av sykehus, ambulanser, førstehjelpsorganisasjoner, opplæringsinstitusjoner og mange andre virksomheter verden over. Selskapet har 1350 ansatte i 20 land. 420 jobber i Stavanger. Lærdals Fond for Akuttmedisin ble opprettet i 1980 og har som formål å støtte praktisk orientert forskning og utvikling innen akuttmedisin.

Kjeden som redder liv

Regionale etableringsmuligheter - hvor vil du være?

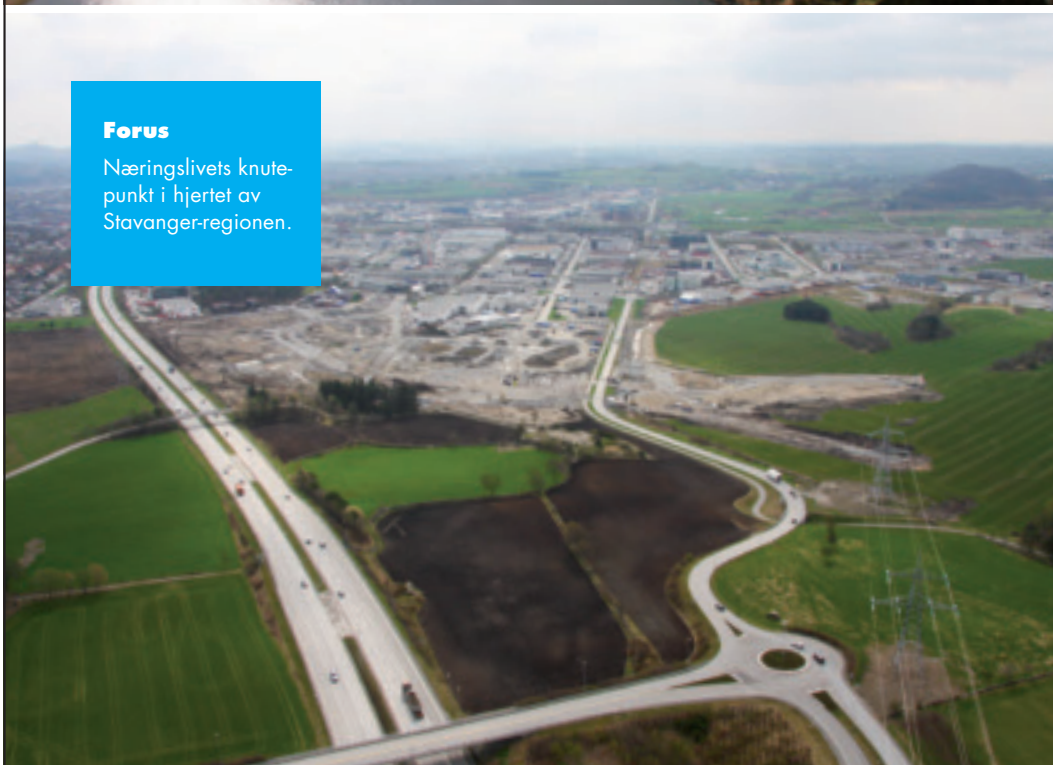
Gjesdal

Skreddersydd for industri-, lager og logistikkvirksomhet.

Forus

Næringslivets knutepunkt i hjertet av Stavanger-regionen.

For nærmere informasjon: www.forus.no • www.gjesdal-skurve.no

Forus
FORUS NÆRINGSARK AS

Leik Woie med hjertet på

Hafrsfjord ligger der, blikkstilte. Sjøen er farget blå, mens solen flommer fra en knallblå himmel. Det er slik dette historiske slagstedet fortoner seg på en tindrende klar høstdag, sett fra pensjonert overlege Leik Woies hus i Skytterlagsveien.

Tekst: Egil Rugland
Foto: Philip Tornes/BITMAP

Nå har det seg sånn at vi innfinner oss hos den tidligere overlegen på hjerteavdelingen på Stavanger Universitetssjukehus på valgdagen. Vi aner ikke hva Leik Woie stemte, men det som i hvert fall ikke stemmer er at Leik Woie har lagt inn årene her - like ved sjøkanten og blitt en passiv pensjonist. Langt ifra.

Han er fortsatt sterkt engasjert i forskning på hjerte- og karsykdommer, og har flere prosjekter på gang. Han er i sykkelavstand til prosjektene på Universitetet i Stavanger og på Stavanger Universitetssjukehus. Et tredje prosjekt han er sterkt med i er et samarbeid med Universitetet i Salta i Argentina. Dit er det en smule langt å sykle. Dette kommer vi tilbake til.

Leik Woie er fra Tjore utenfor Grimstad, tok medisinsk embetseksamen i 1963 og ble hjertespesialist i 1972. Turnustjenesten ble tilbrakt i Stavanger i 1963 og siden 1967 har han bfunnet seg i Stavanger med en avstikker til Sahlgrenska sjukhuset i Gøteborg som et ledd i spesialiseringen innen hjertesykdommer.

Det betyr at Leik Woie som avdelingsoverlege ved hjerteavdelingen på SUS har fulgt utviklingen på meget nært hold innen forskning på hjerte- og karsykdommer.

Vi har vel mange opplevd hjerteproblemer i nær familie. I 1960-årene var det i helse-Norge begrensede muligheter for behandling. Det var stort sett medikamentell behandling med nitroglyserin som et velbrukt middel. I dag er situasjonen en helt annen. Hjerterinfarkter og begynnende hjerterinfarkter kan behandles med blokkering, innsetting av stent, bypass-operasjoner eller utskifting av hjerteklaff. I mer sjeldne tilfeller hjertetransplantasjoner. Den medisinske

hevingen av kompetansen henger også sammen med et langt høyere nivå på prehospital behandling.

HØY DØDSRATE

- Det var høy dødsrate i 1960- og 1970-årene, påpeker Leik Woie. Pasienter som hadde hatt hjerterinfarkt var glade for å overleve, samtidig som de var usikre på om det ville skje et nytt infarkt. Pasienter med store infarkter kom sjelden tilbake til arbeidslivet.

I en tidlig fase var forskningen konsentrert om å få forståelse for hvordan hjerterinfarkter oppstod med vekt på undersøkelse av rytmeforstyrrelser og bruk av stoffer som kunne løse opp blodpropper.

rett sted

Leik Woie er pensjonert som overlege ved SUS, men er fortsatt sterkt engasjert i forskning på hjerte- og karsykdommer, og har flere prosjekter på gang.

- Midt på 1980-tallet ble de første blokkeringene gjennomført. De første stentene kom i 1990-årene. Resultatet var en voldsom endring i overlevelsesgrad. Dødeligheten gikk dramatisk ned og da blokkering av akutt hjerteinfarkt ble startet ved SUS i 2004, gikk den gjennomsnittlige dødeligheten av akutt hjerteinfarkt ned fra 21 til åtte prosent, og det betyr at 20 personer i løpet av ett år her i distriktet overlever. Hjerteinfarktene er også mindre, og pasientene er ute av sykehuset etter tre til fire dager.

Nå har denne endringen også klar sammenheng med at det er bygget opp systemer for prehospital behandling.

- I løpet av kort tid etter en telefon til

113 er ambulanse med personale i hjemmet til en infarkttrammet eller en pasient som følte at et infarkt er på vei. På sykehuset står et team klar. Pasientene blir omtrent kjørt rett på laboratoriet og får blokkering. Den gode prehospitale ambulansetjenesten har også stor betydning for dem som rammes av akutt hjerteinfarkt.

- På SUS hadde vi tidligere 150 ambulansetrykninger på grunn av akutt hjertestans i løpet av ett år. En av 150 overlevde. Nå overlever opptil 40 av 150 en hjertestans. Tar vi også med de som får akutt hjerteinfarktbehandling betyr det at dødeligheten ved akutt hjerteinfarkt og akutt hjertestans de senere år er redu-

”

Den sterke posisjonen til det akuttmedisinske miljøet betyr mye for livskvaliteten i regionen. Det gir mindre dødelighet.

sert med omkring 50 dødsfall per år.

Det er tall som betyr at muligheten for å overleve akutt hjerteinfarkt eller en hjertestans i Stavanger-regionen er størst i verden.

- Det skyldes et samarbeid mellom de involverte parter. Pasientene kommer raskt til sykehus. Vi har fått et moderne sykehus med luftambulanse, en kompetent akuttmedisinsk avdeling og hjerteavdeling. Alt har vokst fram og er samlet på ett sted. Det er viktig å understreke at dette dreier seg om samarbeid.

Det er ingen tvil om at det akuttmedisinske miljøet i regionen har en sterk posisjon også internasjonalt. Siden 2002 har det vært arrangert flere store internasjonale konferanser med mer enn 1.000 deltakere fra hele verden.

LIVSKVALITET

- Den sterke posisjonen til det akuttmedisinske miljøet betyr mye for livskvaliteten i regionen. Det gir mindre dødelighet, folk kommer raskere ut i arbeidslivet og det får dermed stor regional samfunnsøkonomisk betydning. Stavanger-regionen blir et bedre sted å leve.

I dag utfører hjerteavdelingen på SUS blokkering og innsetting av stenter som åpner innsnevret vev. Årlig blir 900 blokket i Stavanger og det samme antall blir utredet. Hjerteavdelingen har 15 leger, 10 assistentleger og 65 pasientplasser. Bare i høst tar tre hjerteleger doktorgraden.

Selv om dødelighet i forbindelse med hjertesykdommer er sterkt redusert er ikke de grunnleggende årsakene til et infarkt borte.

ARV, RØYK, KOSTHOLD

- Det er helt klart at arv spiller en stor rolle, sier Leik Woie. I Norge tok det mange år før vi fant ut hvor farlig røyking er. Det er alt for mange som har ødelagt livet med å røyke. I Stavanger har det vært sjau med røyking på sykehuset.

Allerede på 1980-tallet var det ikke lov å røyke på sykehus i USA. På det området ligger Norge 20 år etter.

- Overvekt og fedme er klar risikofaktor. Det er for mange som spiser for mye og beveger seg for lite. Det gir høyt blodtrykk og diabetes. Men dette er noe vi kan gjøre noe med. Arv kan vi ikke gjøre så mye med, men vi kan kutte røyken, spise mer fisk og grønnsaker og mosjonere med fornuft.

- Det er viktig å tenke bevegelse i hverdagen og bile mindre. Det er for eksempel ingenting i veien for at bedrifter kan anlegge parkeringsplasser noen kilometer fra arbeidsplassen.

FORSKNINGSPROSJEKTER

Leik Woie er for tiden sterkt engasjert i to forskningsprosjekter. Ett i samarbeid med signalbehandlingsmiljøet på UiS om implantering av hjertestarter hos pasienter som har hatt hjerteinfarkt eller hjertestans. Hensikten er å forebygge nye hjertesykdommer. Ett annet prosjekt skjer i samarbeid med Universitetet i Salta i Argentina. Prosjekter dreier seg om å måle omega3-innholdet i blodet blant mennesker som ikke spiser fisk.

UIS

I samarbeidsprosjektet med UiS er hensikten å klassifisere arrområdene og sammenholde klassifiseringen med sykdomsbildet hos pasientene.

- Etter et hjerteinfarkt blir blodgjennomstrømningen i arrvevet eller infarkt-området i hjertemuskulaturen betydelig svekket, sier Leik Woie. Det går fram av bildebehandling eller MRI (Magnetic Resonance Imaging) av hjertet i et kroppssøye.

- Det vi ønsker å undersøke er om det er mulig å forutse hvordan hjertet vil oppføre seg ut fra en vurdering av hvordan arrområdene utvikler seg for å forhindre at nye infarkter vil inntreffe.

I tomografen kan vi gjennom bildebehandling se selve arrret og sammenligne områdene med friskt vev og skadet vev, sier Leik Woie. Forskjeller vil få betydning i den videre utviklingen i forhold til EKG, og det er forskjellige mønstre av typer arr. Det er først og fremst endringer i arrene som tilsier at pasienter bør få hjertestarter.

- Vi foretar en vurdering av pasienten om hvor godt hjertet jobber ut fra skaden på det døde vevet og hjertets evne til å tømme seg. Det er pasienter med alvorlige forstyrrelser i hjerterytmene og endringer i arrvevet som utgjør høyrisiko-gruppen, sier Woie.

I Stavanger er det årlig 40 pasienter som får implantert en hjertestarter.

ARGENTINA

Det andre prosjektet er i samarbeid med Universitetet i Salta og kan få store konsekvenser - ikke bare når det gjelder ernæring og helse, men også for norsk fiskeindustri. Et utvalg på 1.000 personer med akutt eller truende hjerteinfarkt i den argentinske byen er med på prosjektet. Ingen spiser fisk. Så langt viser undersøkelser at omega 3-forekomsten i blodet i Salta på høyeste nivå tilsvarer det laveste nivå i Norge.

- I Norge er det opplest og vedtatt at inntak av fisk motvirker infarkt, og dette vil bety enormt i forskningssammenheng

- Det er en stor skam at vi må stå med lua i hånden for å få midler til sykehuset, universitetet og forskningsinstitusjonene i regionen, sier Leik Woie.

om vi kan slå fast en gang for alle at det er tilfelle. Det er en fantastisk mulighet, og det gir spennende perspektiver - ikke minst for fiskeindustrien, men vi mangler penger for å kunne gjennomføre et "kontrollert" behandlingsforsøk. Vi trenger harde facts som understreker betydningen av å bruke sild, laks og makrell i kostholdet.

Som vi forstår: Leik Woie er en særdeles aktiv pensjonist.

- Det er vel nysgjerrigheten som driver meg. Nå kan jeg kontrollere egen tid, og jeg føler at jeg kan gjøre noe meningsfylt for andre mennesker. Det er viktig å bruke hjernevinningene. Som det heter på engelsk: Use it or lose it.

KONGENS FORTJENESTEMEDALJE

I 2008 ble Leik Woie tildelt Kongens fortjenestemedalje i gull.

- Det er noe jeg satte stor pris på. Det

betyr at andre ser at det du har drevet på med har hatt betydning for samfunnet og andre mennesker. Det er på et vis noe som har vært godt for kongen, det gledet meg.

I 2007 fikk han også Hedersprisen fra Norsk kardiologisk selskap.

- Det er også noe som har gledet meg. Det betyr noe å få en utmerkelse fra kolleger.

Leik Woie var i sin tid en av initiativtagerne til Hjertelaget som ble etablert i 1986.

- Hjertelaget hadde til oppgave å drive med opptrening av hjertepasienter, forskning og forebygging i hjertemedisin, og det har vært utgangspunkt for et utall av forskningsprosjekter, sier Leik Woie. Mange pasienter kjente seg utrygge etter inngrep. Hvor mye tåler jeg, hvor mye kan jeg bevege meg. Det var spørsmål som pasientene stilte.

I 2004 ble de kliniske forskningsprogrammene overført til Stavanger helseforskning.

Nå på slutten kommer Leik Woie med et aldri så lite hjertesukk.

SATS PÅ KUNNSKAP

- Det er en stor skam at vi må stå med lua i hånden for å få midler til sykehuset, universitetet og forskningsinstitusjonene i regionen. Det er ingen sykehus i Norge som får så lite midler pr innbygger som SUS. Her har vi flinke fagpersoner, men vi må få muligheter til å rekruttere flinke fagfolk inn i helseforskning og utnytte miljøene rundt UiS, IRIS, Laerdal Medical og Sjur Svaboe. Vi har en region som har noe å tilby. Vi kan ikke stå med lua i hånden. Investering i kunnskap må få en annen status.

- Vi lever i en region med høy kompetanse som vi kan utnytte på mange områder. Staten og kommunene skal ha inntekter også etter oljealderen. Da er strømproduksjon og investeringer i fornybar energi som vann- og vannkraft veien å gå. Vi må bygge opp elkraft og utnytte fosser, vann og vind. På dette område må vi komme på offensiven. Det må investeres milliardbeløp. Det er tid for handling. Vi må gjøre noe som monner. Det bør utformes et regelverk som gjør det mulig å investere oljepenger i fornybar energi og ikke bare i utenlandske aksjer og fond.

- Hva med Leik Woies egen helse?

- Jeg har vært heldig med helsen. Jeg sykler, spiller litt golf og går på ski. Og så valgte jeg foreldre med omhu, humrer Leik Woie.

Det er det vi kaller et lykkelig valg.

SPISSKOMPETANSE PÅ FORRETNINGSJUSS, SKATT OG TRANSAKSJONER

... og alt annet som du kan forvente av et av Norges største, landsdekkende advokatfirmaer.

Les mer om oss på www.steenstrup.no

Luramyrveien 40 - Forus
Postboks 8073, 4068 Stavanger
Tlf +47 51 63 64 80 Faks: +47 51 63 64 81

 **STEENSTRUP
STORDRANGE**

WWW.STEENSTRUP.NO

OSLO TØNSBERG STAVANGER BERGEN TRONDHEIM TROMSØ

Stavanger Sentrum
Fantastisk utsikt over Vågen...

Nå kan ditt firma leie unike kontorlokaler
1100 kvm
næringslokaler
midt i sentrum
Sjekk www.ogreid.no

Hvor mange kvm trenger dere?

- 1. etg: 300 m²
- 2. etg: 170 m²
- 3. etg: 300 m²
- 4. etg: 400 m²

ØGREID
Øgreid Eiendom AS

Kontakt Thomas J. Middelthon på tlf. 51 85 40 25 / 901 34 575 | E-post: tjm@ogreid.no

DESTINO © www.destino.no

Michael Sandelson og The Foreigner skal samarbeide med Rosenkilden og tilby nyheter om og fra Norge. – Stavanger-området er internasjonalt og en slik tjeneste er det derfor virkelig behov for, mener Sandelson. Foto: Philip Tornes/BITMAP

Rosenkilden.com – snart på engelsk

Nå kommer Rosenkilden.com på engelsk med egen nyhetstjeneste i samarbeid med nettavisen The Foreigner. – Vi håper sidene vil være en døråpner for alle internasjonale innflyttere til regionen, sier administrasjonssjef Inger Tone Ødegård i Næringsforeningen.

Det er fire måneder siden Rosenkilden.no ble lansert. I løpet av oktober blir også Rosenkilden.com, en egen engelsk versjon av nettstedet til Næringsforeningen, å finne online.

– Det er ikke meningen å lage en komplett engelsk avis, men å samle det som finnes av relevant informasjon for innflyttere fra utlandet. Vi vil bidra til at det blir litt lettere å finne seg til rette, sier Ødegård, og viser til at det i Stavanger-området er 10 prosent av innbyggerne som har en ikkenorsk bakgrunn.

INFORMASJON OG NYHETER

På samme måte som den norske utgaven av Rosenkilden på nett, vil den engelske også inneholde praktisk informasjon om Næringsforeningen, foreningens tjenester og tilbud – i tillegg til nyheter. Men mens den norske siden har fokus på samfunns-spørsmål og Næringsforeningens medlemsaktiviteter – vil den engelske nettsiden ha fokus på tilbudet og aktivitetene som Næringsforeningen tilbyr gjennom International Network of Norway (INN).

– Vi har jevnlig innføringskurs i hvordan å leve og bo i Stavanger og Norge for utenlandske arbeidstakere, såkalte Area Orientation program. I tillegg til dette arrangerer vi en mengde kurs og aktiviteter. Informasjon om og fra dette vil være hovedfokus på den engelskspråklige siden, forteller Ødegård.

GENERELLE NYHETER

I tillegg vil også Rosenkilden samarbeide med nettavisen The Foreigner om å tilby generelle nyheter fra Stavanger-regionen og resten av landet – på engelsk. Dette har særlig aktualisert seg etter at Stavanger Aftenblad og Aftenposten la ned sine nyhetstjenester på engelsk. The Foreigner har både tradisjonelle nyheter og underholdningsnyheter.

– Det er mange av oss utlendinger her – så jeg synes det er på tide at Næringsforeningen får en skikkelig

engelsk nettside. Jeg tror samarbeidet med The Foreigner vil bli et bra tilbud, sier Michael Sandelson, redaktør for The Foreigner.

Sandelson er musiker og komponist – og flyttet til Stavanger for ti år siden. Den engelske nyhetsavisen med norske nyheter startet han opp på nyåret. Etter sommeren har han utvidet virksomheten og oppdaterer nå daglig fem dager i uken.

– Ideen min er å skape et komplett nyhetsnettsted med både informasjon og underholdningsnyheter – for alle som søker stoff om og fra Norge på engelsk, forteller Sandelson.

Han har inntrykk av at tjenesten har blitt godt mottatt så langt og mener det bør være grunnlag for dette tilbudet – særlig i Stavanger med byens internasjonale næringsliv.

Av Egil Hollund

- Et kjempebra tilbud

– At Rosenkilden nå også kommer med en engelsk side på nett, blir et kjempebra tilbud for de av våre ansatte som ikke er norsktalende, sier HR Advisor Turid Henriksen i Aker Solutions.

Det er ikke minst på bakgrunn av henvendelser fra medlemsbedriftene og bedriftene som benytter seg av Næringsforeningens INN-tjenester,

at Rosenkilden kommer med en egen engelsk utgave på nett.

– Vi har et betydelig antall ansatte som ikke kommer fra Norge, og benytter oss jevnlig av Næringsforeningens INN-tjenester. Vi er veldig godt fornøyde. De som deltar på kursene gir positive tilbakemeldinger og beskriver dem som meget nyttige, sier Henriksen.

SAMSPILL

FOR ORKESTER OG NÆRINGS LIV

SAMSPILL er navnet på SSOs nye bedriftsvenneforening.
Samspill er også det vi inviterer til når venneforeningen
møtes til konsert. Nettverk og musikkopplevelse er stikkord,
og det handler om kombinasjonen "Business & Pleasure".

Bli med allerede nå, så blir dere blant de første inn
i det nye konserthuset når det åpner i 2012.

Kontakt salgsansvarlig Lillian Rødsten på
telefon 51 91 23 88 / 920 88 588

STAVANGER SYMFONIORKESTER

- For 20 kroner kan køen

- Ved bruk av rushtidavgift på Motorveien kan køsittingen nærmest halveres uten at det trenger å koste bilistene så mye mer, tror Harald Minken, forsker ved transportøkonomisk institutt (TØI).

Tekst: Harald Minge
Foto: Philip Tornes/BITMAP
Tegninger: Ståle Ådland

Minken jobber med samfunnsøkonomiske analyser ved TØI, og regnes for å være en av landets fremste eksperter på såkalt køprising. Nå har han akkurat sluttført en rapport som konkluderer med at rushtidavgift er samfunnsøkonomisk lønnsomt, og vil føre til betydelig mindre køer på utsatte strekninger. Forskeren understreker at det ikke er gjort noen konkrete undersøkelser i Stavanger, men antar at effekten vil bli stor. Den verste trafikkinfarkten har vi som kjent på E39.

- Poenget er at dere kan bruke de nåværende bommene. Disse kan tidsdifferensieres slik at avgiften økes i de mest utsatte periodene. Jeg gjetter at køtiden for en bilist kan reduseres med mellom 30 og 50 prosent dersom dette blir gjennomført, sier Minken.

STOCKHOLM-EKSEMPELET

Det er suksesshistorien fra Stockholm som oftest blir trukket fram når køprisingens forkjempere argumenterer. Svenskene betaler 20 kroner hver vei, altså 40 kroner for å bruke bilen til jobb. Minken tror at man kan legge seg på et langt lavere beløp i Stavanger.

- Jeg tror at vi kunne oppnådd ønsket effekt ved at bilistene hos dere betaler halvparten av det svenskene gjør. Dersom du har brikke betaler du i dag 13 kroner i bompengeringen i Stavanger. Dersom denne summen hadde blitt hevet til 20 i de mest utsatte periodene tror jeg dere ville fått effekten jeg skisserer, sier Minken.

Han sier at den totale bompengeinntekten kan justeres slik at den blir omtrent lik dagens nivå, og at det er en utbredt misforståelse at rushtidsavgiften skal legges på toppen av dagens bompenger. Den kommer istedenfor en fast bompengesats.

En liten heving av bompengavgiften i rushtiden kan dempe køen på Motorveien med 30-50 prosent, tror Harald Minken, forsker ved Transportøkonomisk institutt.

Når man øker prisen i rushtiden vil man kunne gjøre det billigere eller gratis å kjøre gjennom bomringen utenfor rushet, på sen kveldstid og om natten.

- Jeg er tilhenger av eksperimentering. Hvorfor ikke bare teste dette ut, spør han, men er litt usikker på hvordan ordninger som dette kan innføres i norske byer:

- I London hadde de en sta ordfører som sto på til han fikk viljen sin. I Stockholm kom køprisingen i stand som en del av et politisk kompromiss mellom sosialdemokratene og De grønne om regjeringsmakten. Har dere ikke en lokal skikkelse borte hos dere som kan ta føringen? spør Minken.

SKEPTISK TIL MINKEN

Samferdelssjef i fylkeskommunen, Gunnar Eiterjord, er skeptisk til Harald Minkens vurderinger.

Er vi modne for å innføre rushtidavgift på Motorveien? Transportøkonomisk institutt har foretatt analyser som tyder på at dette er veien å gå.

- Disse tallene har jeg liten tro på. Vi har gjort beregninger som viser at man ved å heve bomtaksten til 25 kroner kanskje kan redusere trafikken med 4.5 prosent. Skal vi få noen effekt av tiltak som køprising i vår region, tror jeg vi snakker om helt andre takster, sier han, og begrunner hvorfor:

- Veksten på Forus har gått langt raskere enn forventet, og de som kjører dit er lite prisfølsomme grupper som ofte har arbeidsgiverbetalt transport. Disse har fint

e halveres på Motorveien

råd til en liten heving i bompengetaksten. Dermed blir det de med dårligere råd som

Fylkeskommunens samferdselssjef, Gunnar Eiterjord, har liten tro på at en moderat avgiftøkning i rushtiden vil få køen vesentlig ned.

lider, og dette er sosiale fordelingseffekter som vi er nødt til å tenke gjennom.

Eiterjord vil ikke utelukke muligheten for køprising, men anser dette virkemiddelet som bare ett av flere.

- Det er summen som er viktig. Vi må få til et bedre kollektivtilbud, en mer restriktiv parkeringspolitikk, boligarealer som ligger tettere på kollektivknutepunkt og selvfølgelig bompenger. Med så korte avstander og mildt klima er i tillegg tilrettelegging av sykkelveier noe av de mest

spennende framover, sier han.

- Hva med å bygge ut Motorveien til seks felt?

- Det er ingen komplisert jobb, men problemet er kryssløsningene og sideveiene. Trolig vil belastningen på sideveinettet blir for stor. Vi må nok innse at Motorveien uansett vil være overbelastet i rushtiden, uansett hvor mange felt som bygges, sier han.

Stavanger har hatt kjøpri

Visste du at Stavanger-regionen allerede har forsøkt såkalt rushtidavgift – uten suksess? På grunn av trafikkinfarkt på Motorveien reises imidlertid nå spørsmålet om kjøprising på nytt. Finnes det noen vei utenom?

Spørsmålet om rushtid står høyt på den politiske dagsorden i de fleste norske storbyer utenom Stavanger. Hovedstaden er nær ved å kveles av stadig mer stillestående køer, Kristiansand har gjennomført en utredning som taler for kjøprising og en tilsvarende rapport er under utarbeidelse i Bergen. Også i Trondheim, som heller ikke har bomring, er det høyaktuelt å innføre en ordning med avgifter på tids-

Er sykkel et alternativ? Kanskje ikke for næringslivet, men definitivt for matpakkekjøerne.

punkter hvor køene er størst.

Politikerne som til nå har vært tilhengere av den relativt upopulære avgiften har fått uventet støtte. Det er nemlig de med høyest transportkostnader som vil ha størst nytte av såkalt kjøprising – altså næringslivet. Derfor har NHO nå tatt til orde for veipricing som ett av mange virkemidler i storbyområdene. Og ingen steder i Norge rammes næringslivet hardere på grunn av dårlige veier enn i vår landsdel. De store køkostnadene for næringslivet i Stavanger-regionen ble solid dokumentert i en omfattende undersøkelse Næringsforeningen gjennomførte i 2006: Pris per år: 50 millioner kroner.

KØENE ØKER

I Stavanger har det ikke vært noe klima for å diskutere kjøprising de siste årene, men stadig flere ser at noe må gjøres. Forus-utbyggingen har gått langt raskere enn planlagt, kollektivtilbudet dit er dårlig og kollektivandelen nede på katastrofale 4-5 prosent, og parkeringsmulighetene for de som jobber i området i luksusklassen. Dermed står stadig flere og stanger på Motorveien, og de såkalte rushtidperiodene blir stadig lengre. Nå risikerer du også å stå i kø midt på dagen.

Noen tror at et ekstra kjørefelt er den eneste løsningen, men ekspertisen fra Transportøkonomisk Institutt (TØI) parkerer det alternativet. Investering i mer vei betyr nemlig bare flere biler og mer bruk. Drastiske tiltak må til.

Ønsket om nok en avgift er imidlertid som en rød klut foran øynene til bilister som allerede føler seg forfulgt av skatter

og avgifter. Men det kan være nødvendig med en begrepsopprydning. Kjøprising er ikke primært designet for å loppe bilistene for mer penger, men for å påvirke dem til å benytte andre reisetidspunkter, andre ruter eller andre transportformer. Det handler om et differensiert betalingssystem som i realiteten er markedsstyrt, og som vi egentlig tar som en selvfølge innefor en rekke andre områder. Sydenturer er dyrere i sesongen enn utenfor, parkering er rimeligere nattetid enn på dagen og før var det langt dyrere å ringe på dagen enn natten.

KØPRISING ELLER BOMPENGER

Gisle Solvoll ved Høyskolen i Bodø skrev en rapport om rushtid-avgift, og lette etter norske erfaringer fra kjøprising. Han fant det han søkte i Stavanger-regionen. Selv om de fleste av oss har glemt det, hadde bomringen vår faktisk ekte kjøpri-

Årlig koster bilkøene i Rogaland minst 50 millioner kroner, viser en undersøkelse Næringsforeningen har gjort.

sing før

”Det kan være lurt å ta en liten kikk til Stockholm. Etter køprisingen ble trafikken i rushtiden redusert med 22 prosent.

sing med grunnlag i veiloven i perioden 2001-2004. Satsen var ti kroner i rush-tiden mellom 7-9 og 14-17. På dagtid mellom rushperiodene, og fra 6-7 og 17-18, var satsen fem kroner. Resten av døgnet og helgene var gratis. Ordningen ble imidlertid avskaffet da den ga for lite inntekter. Nå er taksten 13 kroner og inn-

På Forus er parkeringsforholdene så gode at de aller fleste velger bil.

krevingen skjer hele døgnet.

Virkningene av at Stavanger hadde tidsdifferensierte satser i en bomringordning er ikke systematisk studert. Ordningen ble avskaffet til fordel for like satser hele døgnet, da det viste seg at den ikke dro inn nok penger. Dermed er det igjen viktig å gå opp grensegangen mellom bompengefinansiering og kjøprising. For selv om ordningen i Stavanger tidlig på 2000-tallet var tidsdifferensiert, var målet først og fremst å få inn penger til å finansiere ny og gammel infrastruktur. Bompengefokuset har ikke vært på endring av folks trafikkatferd, men ren innkreving. Kjøprising er først og fremst et trafikkregulerende virkemiddel. Det betyr – som forsker i TØI påpeker i en annen artikkel i dette magasinet – at den totale inntekten gjerne kan forbli den samme selv om prisen heves i bestemte perioder.

NYE BOMMER MÅ OPP

Men bompenginnkreving kan – uavhengig av tidsdifferensiering – også ha en positiv effekt på køene. I september gjorde fylkets samferdselssjef Gunnar Eiterjord det klart at det går mot nye bommer i Forus-området. Hårete samferdselsmål i regionen med en total prislapp på 25 milliarder kroner gjør det nødvendig å få inn mer penger. Dermed vil folk som bor i Sandnes eller Stavanger og jobber på Forus måtte betale bompenger – uansett.

Det er fullt mulig at disse bommene kan fungere som en slags kjøprising. De som jobber i Forus-området – og

som hver dag belaster Motorveien – har nærmest blitt oppfordret til å bruke privatbil. I rapporten om kommunestrukturen i regionen som Iris utførte på oppdrag fra Næringsforeningen, framgikk det at ingen grep har blitt tatt for å få til parkeringsrestriksjoner i det rasktvoksende industriområdet. Når vi i tillegg vet at arbeidsgiverbetalt månedskort med buss er skattbart, men ikke gratis parkering på jobb, kan vi fort begynne å diskutere paradokser.

MILJØBYENE

19. mai var en miljømessig merkedag for både Stavanger og Sandnes, to byer som i dag har en miljøbombe av en motorvei som viktigste kommunikasjon. Sammen med 11 andre norske bykommuner skrev varaordførerne Kåre Hauge (Ap) og Bjørge Tysdal Moe (KrF) under på en avtale med stat, næringsliv og de andre kommunene hvor målet var en samlet reduksjon av byenes CO₂-utslipp på 15-17 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2020. Eller en reduksjon med om lag 30 prosent sammenlignet med dagens nivå. Viktige suksesskriterier for å få dette til er selv-sagt etableringen av bybane, et bedre utvidet bussnett og tilrettelegging for å kunne sykle til jobb. I tillegg er det helt avgjørende at de største boligområdene ligger i kollektivaksene.

Men: det kan være lurt å ta en liten kikk til Stockholm. Etter kjøprisingen ble

En overfylt buss som går sjelden er ikke drømmealternativet til et biletskende folk.

Etter innføringen av rushtidavgiften i Stockholm setter stadig flere svensker Volvoen i garasjen.

... fortsettelse fra forrige side

trafikken i rushtiden redusert med 22 prosent. Ekstra kjøretid i rushtiden om morgenen ble redusert med 30 prosent og med 50 prosent om ettermiddagen. Miljømessig var dermed utslagene store. CO₂-utslippene i indre by ble redusert med 14 prosent, og tilsvarende tall kan London vise til til. I verdensmetropolen er rushtidavgiften på hele åtte pund, men resultatene er gode. 21 prosent færre biler i den kritiske sonen nå enn for fem år, og forsinkelsene redusert med 30 prosent.

BERGENSERNE ER LEIE

Stockholm-effekten har pirret byrådet i Bergen sterkt. Derfor utredes nå en omfattende sammenligningsanalyse mellom Bergen og Stockholm. Spørsmålet er altså om den svenske suksesshistorien lar seg kopiere. Så leie av kø var flertallet i den svenske hovedstaden at de gikk til valgurnene og stemte ja til køprising. Og trafikkprognosene som truer de norske storbyene burde kanskje framkalle den samme entusiasmen. I Bergen forventes en trafikkøkning på mellom 25 og 30 prosent fram mot 2027. Det samme tallet gjelder for Stavanger.

Det kan bli varmt i bilen på Motorveien når solen står høyt og køene er lange.

Et av de mest vektlagte argumentene mot køprising er at de med dårligst råd vil rammes hardest. Mange familier har store logistikkutfordringer på morgenvisten og er avhengige av bil. Men nå har denne argumentasjonen fått et skudd for baugen. I en rapport til Veidirektoratet har Urbanet Analyse nå slått fast at det først og fremst er bilister uten barn i bilen som kjører til og fra jobb i rushtiden. Firmaet, som har spesialisert seg på transportanalyser, påpeker at det er menn med middels høy inntekt og høyere utdanning som beveger seg i trafikken i rushtiden. TØI deler de som blir berørt av en slik avgift in i fire grupper:

1. Næringsliv og betalingsvillige bilister.
2. Frustrerte bilavhengige, som grem-

”

Forsker Harald Minken ved Transportøkonomisk institutt er tilhenger av eksperimentering. La oss teste dette ut, oppfordrer han.

mes, men fortsetter å kjøre.

3. Konvertitter, de som skifter til andre transportmidler.

4. Kollektivist, de som bruker kollektivtransport både før og etter innføring av køprising.

KØER HAR SIN PRIS

I Stockholm må du ut med 20 kroner hver vei hvis du skal kjøre bil i rushtiden. Svenskene er som vi vet et nøysomt folk, så dermed var det tilstrekkelig mange som satte volvoen i garasjen. I London er prisen den dobbelte. Hvor stor er betalingsviljen i vår region?

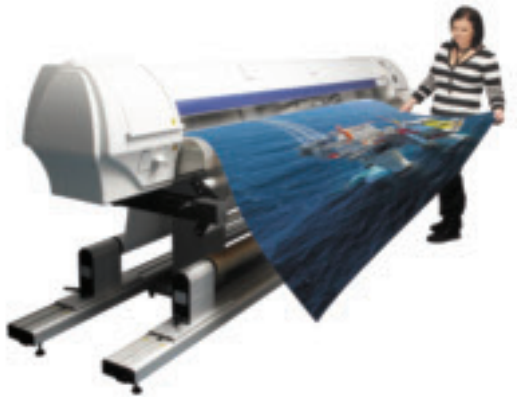
Her strides de lærde.

Transportøkonomisk Institutt tror på betydelig mindre køer selv med små prisendringer, men fylkets egne kalkyler er langt fra like optimistiske.

Innføres rushtidavgift stiger prisen når det er høy trafikk, mens ettermiddagsturen til Ikea kan bli billig.

Skap oppmerksomhet!

Sjekk mulighetene på våre nye nettsider

www.bitmap.no

BITMAP*

Lervigsveien 22, 4014 Stavanger, Tlf. 51 84 92 30
post@bitmap.no, www.bitmap.no

REKLAMEFOTO SCANNING DIGITAL UTSKRIFT SKILT MESSEDEKOR BILDEDATABASE

Stavanger trolig uten jul

Handelsstanden i Stavanger sier blankt nei til å betale 1.500 kroner hver for å få på plass julebelysning i sentrum. Dersom ikke flere bidragsytere melder seg, kan det bli en dyster julehøytid i oljebyen.

Tekst: Harald Minge

Stavanger sentrum AS (STAS) har bedt 600 virksomheter i Stavanger om å bli med på et spleiselag for å få finansierte julebelysning i bygatene. Beløpet på 1.500 kroner skal gå til å skifte ut dagens anlegg som er 30 år gammelt. I 80 år har byens varehandel og Stavanger kommune samarbeidet om julebelysningen. Dersom byens næringsliv bidrar, vil kommunen også i år ta del i spleiselaget.

Men responsen fra handelsstanden er altså nedslående. Positivt svar fra alle ville betydd 880.000 kroner i potten, men til nå er kun 40.500 kroner samlet inn. Blant de som driver med varehandel er det kun åtte bedrifter som har bidratt. Dermed går det mot mørke bygater i julen.

- I fjor var det totalt 25 bedrifter som bidro, og vi fikk inn rundt 50.000 kroner. Da spyttet Gårdeierforeningen, Byen, kommunen og Stavanger Sentrum AS inn penger for å dekke inn det som manglet. Det vil ikke skje i år, sier en skuffet Karl Jan Søyland, administrerende direktør i STAS. En halv millioner kroner er nødvendig for å få rustet opp det udaterte anlegget.

GRATISSPASSASJERER

Samarbeidsviljen i Stavanger sentrum har lenge vært diskutert. Stadig vekk blir det påpekt at nye prosjekter strandede på grunn av for mange gratisspassasjerer og for liten vilje til kollektiv innsats. 28. april i år arrangerte Næringsforeningen

Handelsstanden vil ikke betale

Denne idyllen kan du muligens se langt etter i desember. Handelsstanden i Stavanger ønsker nemlig ikke å bli med på finansieringen av julebelysningen, selv om prisen bare er på kr. 1.500.
Foto: Rogalands Avis

og STAS et møte hvor den såkalte BID-ordningen (Business Improvement District) ble presentert. I store deler av den vestlige verden har sentrum i byene vært preget av tilbakegang, og suksesskriteriet for de som har klart å snu utviklingen har vært samarbeid og samhandling. Utfordringene har vært at mange sentrumsaktører har valgt å stå utenfor samarbeid. BID-ordningen innebærer at byen blir gitt hjemmel til å etablere en ordning for obligatorisk sentrumsbidrag der alle sentrumsaktørene plikter å bidra. Dette har løst gratisspassasjer-problematikken.

- Vi jobber med en modell for å få til en lignende løsning, men det er for tidlig å konkludere. Etter vårt syn er det naturlig at de som har fordel av å drive handel i et bysentrum må bidra til fellesskapsløsninger som er til alles beste. Dette er jo

innført i handlesentrene for lenge siden.

- BETYR DÅRLIGERE HANDEL

Julelys-spørsmålet i Stavanger må betraktes som den store prøvesteinen når det gjelder sentrumssamarbeid.

- Beløpet er bevisst satt svært lavt, og derfor er den dårlige responsen ekstra forunderlig. Jeg er usikker på om bedriftene innser alvoret. Uten julebelysning svekkes sentrum. Desember er den viktigste måneden for handelsstanden, og jeg er sikker på at dette vil gå utover omsetningen i sentrum – både for butikene og ikke minst utelivsbransjen, sier Søyland, som hovedsakelig har to forklaringer på hvorfor responsen er så dårlig.

- Vi opplever nok en viss avmakt i sentrum. Handelsstanden mener at det er ubalanse mellom satsingen på kultur og

Karl Jan Søyland i Stavanger Sentrum AS er skuffet over handelsstanden i Stavanger. For første gang kan de gå mot en jul uten julelys i sentrum.

handel. Spørsmålet om julebelysning kombinerer jo handel og opplevelse, mens tilbakemeldingen er at store arrangement som sandvolleyball og andre festivaler ikke genererer inntekter for varehandelen. De som driver butikker føler at de hele tiden må innrette seg,

og at enkle ting som varetransport blir nedprioritert. Videre er det utvilsomt et problem at det i dag finnes tre sentrumsorganisasjoner, STAS, Byen og Gårdeierforeningen. Dette må snarest samles i en organisasjon slik at vi kan snakke med en stemme. I Stavanger har vi hatt opptur i 30 år, men nå butter det imot, og det er vi ikke organisert til å håndtere, men sitter i stedet på hver vår tue, sier han, men er likevel klar på at disse utfordringene ikke forsvaret den manglende lysten til å bidra nå.

- Dette er jo bare ris til egen bak, og det som igjen skjer er at noen få alltid stiller opp, mens det store flertallet ikke er med. Slik kan vi ikke ha det, sier Søyland.

Problemfritt i Sandnes

Før jul sender alltid Sandnes sentrum AS ut innbetalingsgiroer til handelsstanden for å få dekket inn utgiftene til julebelysningen. Og bedriftene stiller villig opp.

- Dette har aldri vært noe problem i Sandnes. Vi samler inn rundt 120.000 kroner i året, og næringslivet finansierer dette uten hjelp fra kommunen, sier Finn Egil Sørbø, styreleder i Sandnes sentrum AS. Han synes det er merkelig at ikke handelsstanden i Stavanger stiller opp. Selv driver han butikker både i Stavanger, Sandnes og Bryne.

- Jeg skal i hvert fall bidra. 1.500 kroner er jo en veldig lav sum, og alle har råd så det kan ikke være pengene som er problemet.

- Hva tror du da den svake giverviljen skyldes?

- Der er jeg usikker, men ett moment kan være at det fins for mange aktører i Stavanger. Sandnes har samlet seg om en sentrumsforening som har god oppslutning og får inn stadig flere medlemmer. Stavanger bør nok vurdere en liknende organisering, sier han, men legger til: - Jeg synes virkelig at de som driver handel i Stavanger nå bør brette opp ermene og trø til slik at dette kommer i orden.

Suksess i Egersund

I løpet av seks år har Egersund blitt hele Norges juleby. Det har handelsstanden bidratt sterkt til.

Johan Aakre er initiativtaker til Julebyen i Egersund og er overbevist om at det felles løftet hos handelsstanden gir avkastning.

- Siden vi begynte med Julebyen har sentrumsbutikkene hatt en jevn stigning. Sett i lys av at vi har fått et nytt kjøpesenter utenfor sentrumskjernen med en del flere butikker er det bra, sier han.

Med hjelp fra kommunen og Innovasjon Norge er det handelsstanden som finansierer julebelysningen. Det satses på en varm og nostalgisk belysning med glødelamper.

- Rammene er stramme og vi slår raskt ned på anordninger som truer konseptet. Det er vel en slags førkrigs-julestemning vi skaper, sier han.

Også i Egersund sliter initiativtakerne med gratispassasjerer.

- Helt klart et problem hos oss også. Verst er de store kjedene som ikke har noe hjerte for byen. De vil bare høste uten å så, sier han.

I tillegg til penger i kassen under julehandelen, understreker Aakre den goodwillen Egersund får på grunn av Julebyen.

- Når næringslivsfolk fra Egersund er på besøk i nabobyene blir de alltid mottatt med et smil for de fleste kjenner til Julebyen. Dermed er de første fem minuttene av møtet vunnet. Det kommer bedriftsledere til meg som har opplevd dette, og som vil støtte opp – nettopp fordi de ikke vil være gratispassasjerer, avslutter han.

Dagbladet-redaktør Lars Helle om regionen:

– De jærske dyder lever

- Det er en myte at regionen er blitt så materialistisk, sier etikk-redaktør i Dagbladet Lars Helle (46). Det er fortsatt den jærske sindigheten og entreprenørånden som preger oss.

Tekst: Egil Rugland

Nå er det muligens en overdrivelse å kalle etikkredaktør Lars Helle (46) en rogalending i eksil. Men i det minste er han i ukependlerstatus. Han er vel forvart i Stavanger fra fredag til mandag før han inntar de nye lokalene til Dagbladet i Bjørsvika i Oslo.

I mer enn 20 år har Helle hatt oppgaver i Dagbladet med avbrudd i perioden 1996 til 2001 som redaktør i Rogalands Avis med tilholdssted i Hillevåg. Etter 2001 har han hatt tilholdssted i Oslo.

Til tross for sin juristutdannelse er og blir Helle et mediemenneske. Hva skal vi ellers kalle en person som i Dagbladet har hatt posisjoner som nyhetsredaktør, politisk redaktør, Magasinet-redaktør, produksjonsredaktør, prosjektredaktør og sjefredaktør.

Men denne ukependlingen gjør selvsagt at Helle på ingen måte er en fremmed i regionen.

BEHAGELIG HJØRNE

- Stavanger-regionen er et behagelig hjørne av landet, sier Helle der han sit-

ter på den franske kafeen i Østervåg. Det regionale særpreget er det samme til tross for at det har skjedd en stor utvikling på mange områder. Det er fortsatt det jærske jordnære som preger regionen. Det er noe vi merker i pressen. Vi opplever fortsatt at rogalendinger som blir intervjuet ser spørrende på oss i etterkant og utbryter: Ska dokker ta bilde og? Det får være måte på oppmerksomhet, sier Helle.

- Det er klart at oljeaktivitetene har gitt oss mer selvillit, men fortsatt klager vi over at østlendinger ikke ser oss når vi forsøker å vise oss fram. Men den samme tendensen ser vi i regionen selv. Sandnes-folk klager over at Stavanger-folk ikke ser i retning Sandnes.

Det er selvsagt mulig at regionen lider av et mindreverdigdomskompleks. Vi føler oss oversett, og hvor blir det nå av de statlige midlene til samferdsel? For ikke å snakke om medieomtale i riksmidlene. Sist i forbindelse med kulturåret 2008.

POSITIVT KULTURHOVEDSTADSÅR

- Kulturhovedstadsåret har hatt mer å si for distriktet og nasjonen enn det mange tror, parerer Helle. Det har skapt nye muligheter for nyskaping i regionen som vil bli av verdi for nasjonen og verden i framtiden. Stavanger2008 var et nasjonalt prosjekt som var en suksess. Det er greit

at det var mest regionale folk som sluttet opp om arrangementet, men det skulle bare mangle.

Nå var det europeiske kulturhovedstadsåret et resultat av en regional dugnad, en øvelse som er blitt en spesialitet for regionen og som også har gitt oss Oljemuseet og universitetet, bare for å nevne noen eksempler.

- Det har vært positivt at regionen har dratt lasset sammen - blant annet for å få til Oljemuseet, bli europeisk kulturhovedstad og få universitet. Men det kan se ut som om den symbolske betydningen har vært større enn innholdet. Det virker som folk er likegyldige til universitetet fordi universitetet ikke har vært villig til delta i samfunnsdebatten. Folk i regionen er derfor ikke bevisste på hva et universitet betyr i lokalsamfunnet. I utlandet betyr et universitet langt mer.

Det er mulig at det er denne dugnadsånden som har satt sitt preg på det politiske Rogaland og som har resultert i stort sett rungende enighet på mange områder.

STABILT

- Det er ingen tvil om at det har vært utrolig stabile politiske forhold i regionen på godt og vondt, sier Helle.

- Politikerne har dratt lasset sammen og det er oppstått flere populære fler-

Lov og rett

Vi leverer i Stavanger og Sandnesområdet
Bestill på følgende måte:

- gardum@notabene.no
- Telefon: 51 89 44 40
- Fax: 51 89 44 04

**Din leverandør av
juridisk litteratur!**

NOTABENE

Notabene Gardum
Søregt. 22-24
Tlf. 51 89 44 40
www.notabene.no

Lars Helle mener at Stavanger-regionen er et behagelig hjørne og gleder seg stort til fotball-EM i 2016.

tallsfraksjoner. Det er samtidig utviklet personlige relasjoner og makt i bakrommene. Når Aftenbladet i sin tid tok opp forholdet ordfører/rådmann, og NRK tok opp ekstraverv/styreverv til ordfører og ledende politikere, må slik omtale være legitimt og greit. Politikerne bør være

glade for at dette kommer fram. Men reaksjonene var preget av angst og lite raushet.

STORTINGSBENKEN

- Hva med stortingsbenken?
- Rogalandsbenken har gjort en heder-

lig jobb. Det vanskelige er å balansere lokale interesser med nasjonale. Det er ikke like lett å sette opp bybane på Nord-Jæren mot ulv i Hedmark. Rogalandsbenken har gitt seg tydelig til kjenne og har klart seg bra - uavhengig av om vi er enig eller uenig i sakene.

Nå er Helle i en bransje og i en avis som opplever krisetider. Det er strukturendringer i mediene, og det gjelder selvsagt også for de lokale.

- Det er blitt et mangfold i mediene, og det er store strukturendringer. De lokale avisene har samme problemer å stri med som alle andre i mixen mellom radio, nett og papiravis. Men det er kanskje store aviser som Aftenbladet som har hatt det for godt for lenge som vil føle problemene sterkest. Det har ikke bare med finanskrisen å gjøre, men den endringsprosessen i mediene som skjer nå.

- Men har det skjedd noe med "tyå"?

- Det sier vel noe om lynnet at det er større diskusjon om ketchupflekker på tusenårsstedet enn den muren som er reist på Madla og som drar tankene i retning av Øst-Berlin, sier Helle. - På den annen side er tusenårsstedet blitt fint og går i flukt med landskapet. Det kan selvsagt virke goldt med tanke på vinden, men plassen fungerer når det er aktiviteter som gladmat, oljemesse og sandvolley.

Lars Helle er lidenskapelig Vikingpatriot med familieabonnement på Viking stadion og han er også til stede på Vikingkamper i Oslo-regionen.

- Viking er fortsatt det som profilerer Stavanger-region best og får mest omtale. Den nye Viking stadion er blitt en arena for opplevelse i likhet med i utlandet. Jeg gleder meg allerede til EM i fotball i 2016, sier Lars Helle.

Reduksjon - Gjenbruk - Resirkulering

I Xerox arbeider vi kontinuerlig for at våre produkter og tjenester skal bidra til et bedre og sikrere miljø, og at de skal gi mest igjen i form av verdi, kvalitet og effektivitet.

► Vårt omfattende miljøansvar har strukket seg over flere tiår, og våre oppnåelser innenfor miljøet har blitt anerkjent med en rekke utmerkelser og miljøpriser.

► Vi er forpliktet til å bli et avfallsfritt selskap i alt vi gjør; i produksjon, med våre produkter og i våre kontorer.

► Vår nyeste multifunksjonsmaskin har lavere energiforbruk enn tilsvarende produkter, og bruker biomasseplast som reduserer CO₂ i produksjonen med hele 16%.

► Alt Xerox leverer til kunder kan returneres, og alt sammen blir brukt om igjen, refabrikert eller resirkulert.

Det eneste vi etterlater hos våre kunder er - DOKUMENTET!

Kontakt Xerox Partner i Stavanger - tlf.: 51 53 76 70 - e-post: post@xpstavanger.no

xerox

www.xerox.no

- Matfylket må satse på

Et matfylke må bestå av mer enn råvarer og matretter, mener gründer Johan Ebeltoft. Etter sju års prøving og feiling i den gamle verkstedhallen til Christian Bjelland i Lervig, leverer han sammen med sine fire ansatte i bedriften Nofatek selvutviklede doseringmaskiner og pakkemaskiner til næringsmiddelindustrien.

Tekst: Harald Minge
Foto: Philip Tornes/BITMAP

- Det har vært en lang vei å gå, og flere ganger har vi da også vært nær ved å gi opp. Nå ser imidlertid alt lysere ut, sier daglig leder Johan Ebeltoft. Han er opptatt av at det blåses liv i en næring som har sterke tradisjoner i Stavanger-regionen.

- Her i byen har vi produsert egenutviklede maskiner og utstyr til næringsmiddelindustrien før. Nå håper jeg at flere aktører ser potensialet i denne industrien, sier han.

SKREDDERSYR MASKINER

Den store porten til det gamle maskinbyggerverkstedet i Lervig står åpen, og utenfor står en doseringsmaskin som skal produsere lasagne, og som snart skal leveres til kunden. Nå skal den testes for siste gang før den sendes av gårde. Ebeltoft forklarer i detalj hvordan maskinene fungerer. De doserer, pumper, setter på korker og pakker.

- På dette verkstedet har vi drevet utvikling og bygget maskinene helt fra bunnen. Vi ble enige om å satse på det "vanskelige markedet", nemlig teknologi som er komplisert å få til. Nå ser det ut som om vi har lyktes, og SkatteFUNN har vært et viktig bidrag til det. Fortsatt må maskinene skreddersys leverandøren, men nå kan vi kanskje levere 80 prosent som standard, mens de siste 20 må spesialtilpasses, sier han.

Ebeltoft er eneeier av selskapet, og har satset pengene fra egen lomme. Han kommer fra oljeindustrien og har satset på noe nytt, men synes at gründerarbeid er vanskelig når det ikke er oljerelatert.

Johan Ebeltoft er opptatt av at det blåses liv i en næring som har sterke tradisjoner i Stavanger-regionen.

- Vi har søkt ulike støtteordninger, men stort sett fått avslag. Det er synd i en region med så sterk satsing på mat. Dette er nemlig en bransje med potensial fordi etterspørselen er stor. Selv tror jeg vi kan skape en arbeidsplass med 10-15 ansatte. Produsenter av annet utstyr inviteres til å komme på banen.

MULIG Å PRODUSERE I NORGE

Utstyret er tilpasset små og mellomstore bedrifter. Referanselisten er lang.

- Å drive innovasjon og utvikling har vi tradisjon for i Norge. Men vi mener at det også er mulig å produsere i Norge i konkurranse med lavkostland. Når det

gjelder automatisering til matindustrien mener jeg at vi i matfylket har spesielle forutsetninger. Utvikling har vi tradisjoner for her i distriktet, og olje- og gassregionen er jo dessuten opptatt av å ha flere bein å stå på, sier han.

Til verkstedhallen i Lervig leveres rustfrie plater, rør og andre komponenter. Så er det kapping dreining, fresing, sveising og automatisering – alt utført av egne ansatte. Rundt omkring i lokalet står små prototyper og modeller som er under

Til verkstedhallen i Lervig leveres rustfrie plater, rør og andre komponenter. Så er det kapping, dreining, fresing, sveising og automatisering – alt utført av egne ansatte.

utvikling. På bakrommet finnes et enkelt pauserom med bord og kaffetrakter. På veggen henger produktene som maskinene fra Lervig har produsert. Rundt dette bordet diskuteres det løsninger og tegnes skisser.

- Det kan ta lang tid før vi løser en vanskelig oppgave. Mange kan ha prøvd på det samme før oss uten å lykkes. Når vi omsider får det til, må jeg innrømme at det kan komme noen elleville jubelrop,

sier Ebeltoft, som nå nærmer seg pensjonistalderen.

- Vi er inne i en spennende periode som gjør at jeg vil holde på en stund til, sier han.

På møterommet finnes hyller med produkter som er laget av Nofateks maskiner.

Slik er lederen fra Rogala

Den typiske lederen fra Rogaland er mann, jobber i en stor bedrift og leder ansatte mellom 31 og 40 år som har videregående utdanning. Men den beste rogalederen er en kvinne!

Tekst: Harald Minge
Foto: Haagen Tangen Eriksen/
BITMAP

På Lederskolens første samling presenterte Bjørnson Organisasjonspsykologene den store rapporten om Rogalederen hvor 2300 respondenter har svart. Det omfattende materialet viser at Rogalederen blir opplevd som god på utvikling av relasjoner, kulturbygging og tilrettelegging og mindre god på prestasjonsstyring og belønning.

- Dette bekrefter en tendens vi har observert i vår praksis der vi har erfart at ledere i Rogaland har sin styrke i å støtte og anerkjenne medarbeiderne. Rogalederens utviklingsområder er prestasjonsstyring og belønning, sier Øivind Bjørnson til Rosenkilden.

KVINNENE BEST

Hvem er så den beste Rogalederen? Uten tvil er hun en kvinne. Hun leder en liten bedrift og har ansatte med masterutdanning. Kontakten med sine medarbeidere pleier hun godt.

- Det er jo kjekt at kvinner kommer best ut på alle fem lederfaktorene. Det sier nok noe om at kvinnelige Rogaledere er bedre enn mannlige til å finne måter å lede på, mer enn måten å lede på. De

framstår som mer allsidige, og det er svært sannsynlig at de er dyktigere enn menn til å utøve situasjonsbestemt lederskap. Tydelige og oppgaveorientert når det er viktig, støttende og menneskeorientert når det er viktig.

- Hva med at de jobber i små bedrifter?
- Det er svært interessant. Vi ser at mange ledere i Rogaland har mer enn 8-10 personer de har personalansvar for. Dette reduserer sannsynligheten for dialog og øker sannsynligheten for monolog. Vi erfarer at ledere med ansvar for mer enn ti medarbeidere ofte bruker allmøter eller fellesmøter som påvirkningsarena, og sjeldnere har tid til samtaler med sine medarbeidere. I vårt arbeid med ledere, ser vi at de som har daglig kontakt med og kjenner sine medarbeideres styrker og utviklingsområder har et konkurransefortrinn. De har større gjennomslag, mer tilitt og høyere grad av forpliktende lojalitet til bedriftens mål og egen rolle, sier han.

BRA PÅ RELASJONER

- Kulturbygging, relasjonsutvikling og tilrettelegging er Rogalederens styrker. Hva sier det om Rogalederen?

- Først og fremst bekrefter det at Rogalederen er et godt forbilde for sine medarbeidere. Vedkommende er en kulturbygger i ordets rette forstand. De gjør som de sier. De bidrar til medarbeidernes framtidstro og viser et stort engasjement i jobben. Funn i Rogaleder 09 viser også en klar tendens til at Rogalederen gjør seg tilgjengelig for sine medarbeidere, er lyttende og åpen for tilbakemeldinger, og flink til å løse opp i konflikter. Et litt finurlig funn midt opp i alt det positive, er at Rogalederen kommer dårlig ut på evne til å oppdage konflikter, men når de først blir oppdaget tar lederen initiativ til å løse dem.

SVAKE PÅ PRESTASJONSSTYRING

- Hvorfor vurderer medarbeidere i Rogalandsbedrifter sin egen leder lavt på

Øivind Bjørnson i Bjørnson Organisasjonspsykologene presenterte rapporten Rogaleder09 på Lederskolen.

prestasjonsstyring?

- Funnet bekrefter en tendens vi har observert hos Rogalederen. Vi har erfart at lederne strever mest med å kommunisere tydelig når medarbeideren ikke gjør jobben sin. Det kan være i forhold til jobbutførelse, konflikter eller samarbeidsproblemer med kolleger, samarbeidspartnere eller kunder. Slike situasjoner gjør at medarbeidere har fokus på egne behov og ikke på andre sitt behov. Dette må lederen vise forståelse for, men ikke akseptere over tid. Ledelse er å skape resultater gjennom andre, og det blir van-

Operasjefen til Lederskolen

Programmet til Lederskolen i høst er klart - og en av hovedforedragsholderne er operasjef Tom Remlov. Han stiller spørsmålet: Hvordan lede primadonnaer?

- Vi har anstrengt oss for å få på plass foredragsholdere på høyt nivå. Tilbakemeldingene fra det første semesteret i vår var så gode at vi måtte strekke oss, sier Harald Minge, strategi- og kommunikasjonsdirektør i Næringsforeningen.

Remlov er ett av de virkelig store navnene i høst. Han dukker opp på årets siste samling, 11. desember. Remlov har gjort den nye operaen i Oslo til en publikumssuksess - blant annet gjennom å gjøre programmet mer tilgjengelig for hvermannsen. På Lederskolen skal han snakke om det å lede kreative og høyt spesialiserte medarbeidere som kanskje har rykte på seg for å være både egosentriske og selvsentrerte - og gjerne være i opposisjon til nettopp det å bli for kommersielle.

- På denne samlingen vil det også bli satt av noe tid til at deltakerne får en solid porsjon kulturelt påfyll, lover Minge.

ROGALEDEREN PRESENTERES

Men det skjer mye spennende på Lederskolen også før Remlov dukker opp. Allerede på første samling, 25. september, ble resultatene fra den historiske lederundersøkelsen til Bjørnson Organisasjonspsykologene presentert. De har gjennom dette arbeidet skapt begrepet "rogaleder". 2.300 medarbeidere i 52 bedrifter ble spurt om hva de mente om sine ledere. Målet var å kartlegge hva som er rogalederens konkurransefortrinn og utviklingsmuligheter.

- Dette er en undersøkelse som bør vekke betydelig interesse i regionen, påpeker Minge.

Det er også verdt å nevne at Stig Ellingsen og flere andre foredragsholdere fra AFF, kjent fra Solstrand-programmet, dukker opp i løpet av høsten. Det samme gjør førstemannensis Bendik Samuelsen og professor Tor W. Andreassen - for å snakke om markedsstrategier i turbulente, moderne tider.

RABATT FOR ALLE FIRE

Erfaringene fra i vår er at Lederskolen er populær og at det fort kan bli trangt om plassen. Derfor kan det være lurt å sikre seg så tidlig som mulig. Er du tidlig ute og bestiller alle fire samlingene under ett, vil du også få Lederskolen til en noe rabattert pris.

Meld deg på via vår nettside rosenkilden.no

skelig hvis medarbeider har feil fokus, sitt eget og ikke kundens, sier Bjørnson.

- Den andre faktoren lederne blir vurdert dårligst på er belønning. Hvorfor?

- Flere medarbeidere investerer mye tid og krefter på å gjøre en god jobb, og er kanskje mer villige til det - nettopp på grunn av den usikkerhet som finanskrisen har medført. På bakgrunn av funn i Rogaleder 09 antar vi at denne merinnsatsen merkes, og er mer bevisst hos medarbeideren enn hos lederen. Vi antar og erfarer vel også at tendensen vi så fram til i fjor høst, hvor

medarbeidere så på seg selv som en vare som kunne selges til høystbydende arbeidsgiver, har snudd. Medarbeiderne har blitt mer stabile og mindre mobile. Dette har med behov for trygghet og forutsigbarhet å gjøre, og den forsterkes i dårlige tider. Medarbeiderne har gitt sin arbeidsgiver en kreditt, i form av merinnsats. Denne forventer de å få igjen for på et tidspunkt, sier han.

Terje Kjølvik er daglig leder i
Fogn-baserte Miljø Bygg AS.
Bedriften har akkurat blitt
medlem i Næringsforeningen.

Miljø Bygg AS

Miljø Bygg AS er en slags variant av Kjerringa mot strømmen. For hvem kommer egentlig på tanken om å starte byggefirma på en øy i Ryfylke? Jo - det måtte selvsagt være en Fogn-bu som satte den slags planer ut i livet.

Tekst: Erik Lindboe
Foto: Philip Ternes/
BITMAP

Ti år er gått siden Gordon Sunde på Fogn i Finnøy kommune startet opp byggefirmaet Miljø Bygg AS. Oppstarten var passe beskjeden, og en betydelig del av virksomheten dreide seg om å sette opp ferdiggarasjer. Men etter hvert begynte snøballen å rulle, og dagens virksomhet peiler seg inn på unike arkitekttegnete boliger, forteller daglig leder Terje Kjølvik.

-Vi tar på oss større oppdrag i Ryfylke og på fastlandet. Det dreier seg om driftsbygninger, vanlige boliger og fritidsboliger. I tillegg driver vi med rehabilitering av eldre hus, sier Terje Kjølvik, og kan for øvrig røpe at han kom inn i bedriften som partner og daglig leder fra 1. august i år.

EKTE FOGN-BU

Helt ukjent med bedriften er han likevel ikke, for den godeste Hr. Kjølvik er født og oppvokst på Fogn, og han pendlet til lederjobb på fastlandet i over 20 år før han endelig fikk sjansen og oppfylt ønsket om å bytte beite til mer hjemlige trakter.

- Før kunne jeg bruke to og en halv til tre timer hver dag på pendling. Nå tar det meg ikke mer enn to-tre minutter!

- Spesielle utfordringer i det å drive fra Fogn?

- Vel, det krever en god porsjon fleksibilitet, pluss skikkelig orden på logistikken. Vi må unngå å sende nesten tomme firmabiler til by'n, eller innover i Ryfylke for den saks skyld. Slikt koster. På den ene siden krever driften fra Fogn en god porsjon entusiasme og godt humør. På den annen side er mange av tømmerne våre vokst opp her inne. Vi kjenner både dem og foreldrene deres. Med dette som

bakteppe er det lettere å jobbe fram en slags familieånd i bedriften, der godt arbeidsmiljø, humor og begeistring smitter. Vi ser at dette gir resultater, og etter hvert har vi fått håndfaste beviser på at det er tømmerne våre som er bedriftens beste ambassadører. Vi er avhengig av at de gjør jobben skikkelig for oppdragsgiverne, at de prater med kundene og bidrar til at Miljø Bygg AS oppfattes som en enkel og ukomplisert leverandør å forholde seg til. Dessuten skal ryddighet og orden på byggeplassene bidra til å skape et positivt inntrykk av bedriften. Rundt 80 prosent av oppdragene våre

” Rundt 80 prosent av oppdragene våre får vi på grunn av gode referanser fra kundene våre. Det er også verd å nevne at vi svært ofte benytter oss av lokale underentreprenører i byggevirksomheten vår.

Terje Kjølvik

får vi på grunn av gode referanser fra kundene våre. Det er også verd å nevne at vi svært ofte benytter oss av lokale underentreprenører i byggevirksomheten vår. Arbeid med graving, rør og elektrisitet blir ofte utført av personer som kommer fra Finnøy kommune. Vi kjenner hverandre og stoler på hverandre. Dette gir oss trygghet i hele prosessen, et ikke uvesentlig poeng - både for oss og for kundene.

FLERKULTURELL BEDRIFT

Terje Kjølvik understreker at bedriften

er avhengig av fagfolk som kan gis stort ansvar og selvstendige oppgaver i det daglige.

- Vi lever av å levere et godt produkt, og da er vi nødt til å satse på håndplukkede medarbeidere.

- Hvordan er tilgangen på fagfolk i bransjen?

- Jevn og god ordretilgang gjør at vi stadig er på jakt etter gode medarbeidere. Selv om de fleste medarbeiderne er norske - og mange av dem fra Ryfylke, så har vi også knyttet til oss tømmerne fra Øst-Europa. Kriteriene for å få jobbe hos oss er at de oppfyller faglige krav, at de er villige til å bo her og at de må kunne kommunisere på norsk eller engelsk. Selv om dette krever ekstra oppfølging fra bedriftens side, så har vi mange eksempler på dyktige, utenlandske fagarbeidere.

STRATEGIPLAN

Daglig leder, Terje Kjølvik, er raus med å dele ut godord til medarbeiderne sine. Og han framhever medeier og medspiller Gordon Sundes rolle i bedriften.

- Han er den kreative ressurspersonen vår, han er kunstneren som er med på å utvikle nye boliger, gjerne i samarbeid med noen få arkitektfirma.

Rundt 20 medarbeidere er med på å generere en omsetning på omkring 25 millioner kroner (2008). Regnskapet viser positive tall og bedriften ser framover:

- Vi har som mål å videreutvikle en velstrukturert virksomhet, forteller Terje Kjølvik.

- Derfor har vi satt oss ned og tenkt noen år framover. Resultatet er blitt en strategiplan. Her skisseres den videre utviklingen i bedriften over en treårsperiode. Dette er spennende.

A full-page photograph of two young women, Una and Annika, standing outdoors on a stone ledge. They are both wearing bright green, long-sleeved jumpsuits with yellow drawstrings and yellow trim on the pockets. They are smiling and looking at each other. The woman on the right has her hand on her hip. They are wearing white sneakers with colorful laces. The background shows a residential street with white houses and a blue truck.

Una og Annika i prototypen null stress-joggedress i fargen grønn som kan bli alle unges favorittplagg til vinteren. Dressen er det første plagget i klesmerket AU.

16-årige jente-gründere slår seg opp på joggedresser

Annika Line og Una Østerhus Ledaal har alltid drømt om å drive egen butikk. Nå ser det ut til at drømmen har sluppet ut av pikerommet for de to som plutselig dukket opp på et av Næringsforeningens gründermøter.

Tekst: Elianne Strøm
Foto: Philip Tornes/
BITMAP

I løpet av de nærmeste ukene sendes prototypen til deres første plagg i jentenes eget klesmerke, AU, til Estland for å bli masseprodusert. Om alt går etter planen kommer joggedressen "null stress: joggedress" på markedet i Stavanger om noen måneder.

Jentene har lenge vært kreative i sine måter å tjene litt ekstra lommepenger på. Da en lokal urmaker slet med å få solgt en rekke klokker, fikk de to jentene sjansen til å selge dem mot en liten prosent av salget. Tidligere har de tømt lageret for noen meget populære øredobber og solgt disse videre til venner og kjente - med en liten fortjeneste.

- Ideen dukket vel opp da vi drev og solgte klokker for en klokkebutikk, forklarer Una. Vi ville så gjerne selge noe som var vårt eget.

NULL STRESS: JOGGEDRESS

- Ideen om joggedress kom da en kamerat av oss hadde sydd sammen en joggebukse og en hettegenser. Det var skikkelig stilig, og vi bestemte oss for at vi skulle lage vår egen, forklarer Annika.

De har tegnet og designet joggedressen selv. En lokal designer har hjulpet dem med å sy den sammen. Den kommer i fire farger og vil finnes i small, medium og large. De har allerede fått flere muntlige bestillinger fra venner og klassekamerater, både jenter og gutter. - Gutter? spør Rosenkilden.

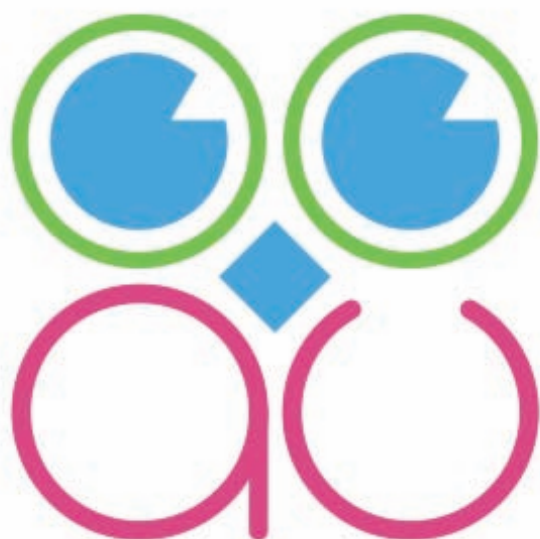
- Jada, denne er også til gutter.

Målgruppen er hovedsaklig gutter og jenter fra 13-20 år, sier Una. Men i grunnen alle som ønsker seg et supert komfortabelt kosetøy vil elske denne, legger hun til.

- Perfekt til å ta på etter skituren, sier Annika.

Prototypen sendes av gårde til produksjon om noen uker hvor den i første omgang blir produsert i 100 eksemplarer.

- Vi håper at den er klar før jul, sier Annika.

null stress. joggedress.

Dressen vil i første omgang bli solgt via jentenes nettside og via dem selv, men deres største ønske er at de får en avtale med en butikk, som vil selge dressen.

- Det bør være en litt annerledes butikk, en som kjører samme stil som oss, sier Annika.

ALDER INGEN HINDRING?

Veien har vært lang, og prosessen til tider krevende, og som unge gründere har ikke alle dørene alltid vært åpne. Jentene har heldigvis fått god hjelp i sine respektive hjem, men har fått merket at alderen ikke alltid har vært en fordel i enkelte møter. De to jentene dukket imidlertid på et av Næringsforeningens såkalte Stjernetreff hvor gründere setter hverandre stevne. Temaet var tips og råd til unge gründere

og de to suget til seg tips og inntrykk.

- Vi er som de fleste andre som skal etablere noe nytt avhengige av å få støtte, sier Annika, og har derfor brukt mye tid på å finne fram til mulige støtteordninger og kurs.

- Vi har fått oppleve at det å være unge jenter på 16 år med en ide om en joggedress ikke nødvendigvis ses på som troverdig, sier Una. Generelt sett burde det være litt mindre kriterier for støtteordninger synes de.

Men de legger til at det ikke bare har vært negativt. De har møtt mange hyggelige mennesker og mange som har hjulpet dem. Selv har de ikke gitt opp og de har ikke i ett sekund vært i tvil om at de skal lykkes.

- Det viktigste er og våge å satse og ha tro nok selv på det en driver med, ellers vil det ikke gå, sier Annika. Vi har fått mange spørsmål om hva vi gjør dersom det ikke går.

- Da er vi en erfaring rikere, sier Una. Uansett hvordan dette går, har vi lært masse, og dette er uansett ikke det siste vi gjør, avslutter hun og ler.

- Vi taper en amatørkonkurranse

- Vestlandet taper en amatørkonkurranse mot Oslo i kampen om kompetansen, konkluderte professor Victor D. Norman på Vestlandskonferansen. Årsaken mener han er enkel; for dårlig kommunikasjon. Han fikk svar på tiltale fra Liv Signe Navarsete, som vil gå inn for å gjøre strekningen Stord-Bergen ferjefri neste gang Nasjonal Transportplan skal rulleres.

Professoren fra Norges Handelshøyskole og den tidligere Høyre-statsråden var en av foredragsholderne på årets Vestlandskonferanse i Bergen. Vestlandskonferansen ble i år arrangert for tiende gang – og det store temaet var samferdsel.

- Det handler om en kritisk masse. Oslo er størst. Det er byens største konkurransefortrinn og derfor er det minst utflytting derfra. De kan ikke skilte med de mest kunnskap-intensive jobbene og mange av bransjene som dominerer i hovedstaden vil slite i framtiden, konkluderte Norman.

FRAKTE KOMPETANSE

Men likevel taper altså Vestlandet det han karakteriserer som en amatørkonkurranse.

- Vi har for dårlig kommunikasjon. Vi har ikke samme mulighet til å frakte kompetansen internt på Vestlandet. Dermed blir arbeidsmarkedet for lite, sa Norman.

Han brukte seg selv som eksempel og påpekte at dersom han skulle finne en alternativ jobb til stillingen som professor ved Norges Handelshøyskole,

- Oslo er størst. Det er byens største konkurransefortrinn og derfor er det minst utflytting derfra, konkluderte professor Victor D. Norman.

har han ikke mye å velge mellom på Vestlandet.

NY REGION

Poenget til Norman ble understreket av svenske Karin Brundell-Freij fra WSP Analys & Strategi. Hun tok eksempelet med København-Malmö Ø der det har utviklet seg en ny region på tvers av landegrensene etter at Øresundsbroen åpnet for snart ti år siden. Hun illustrerte poenget med at før broen åpnet, var det kun fem prosent arbeidspendlere på ferjestrekningen. I dag er dette tallet hele 40 prosent.

En tilsvarende utvikling kan vi få med Kyststamveien og en realisering av høyhastighetsbane mellom de store byene på Vestlandet. En Rogfast ligger allerede inne i Nasjonal Transportplan Ø om enn i siste periode. Blir strekningen Stord-Bergen også ferjefri slik Navarsete gikk inn for på konferansen Ø vil det bli mulig å kjøre ferjefritt mellom Stord og Bergen

NI PROSENT TIL TRANSPORT

Og ikke bare taper vi konkurransen om kompetansen, dårlig kommunikasjon på Vestlandet påfører også næringslivet enorme summer årlig.

Saft- og syltetøyprodusenten Lerum ble brukt som eksempel. Dårlig veistandard på Vestlandet koster selskapet nærmere seks millioner kroner årlig i ekstra avgifter og kostnader.

Administrerende direktør Trine Lerum Hjellhaug i Lerum la fram tall som viser at selskapets vogntog i gjennomsnitt bruker 1,33 liter mer drivstoff på milen på en rundtur på Vestlandet, enn på en transportetappe tur-retur Oslo.

- Det viser noen av de utfordringene vi har med veier på Vestlandet. Vi må over fjorder og fjell med vogntog som blir utsatt for stor slitasje og som bruker mye drivstoff. Våre transportkostnader utgjør ni prosent av omsetningen, sier Lerum Hjellhaug, ifølge en melding fra konferansen.

Til sammenligning ligger de totale transportkostnadene i Europa på rundt 2,2 prosent av omsetningen.

Av EGIL HOLLUND

Konsulent

Problemløsning, sikkerhet, skreddersøm

HESBYNETT

Hesbynett har konsulenter som kan hjelpe deg med:

- Datasikkerhet
- Nettverksarbeid
- Utvikling
- Montering
- Drift av løsninger
- Webdesign

Kontakt oss for løsningsforslag! Ring 51 53 20 53 eller send en e-post til post@hesby.net

Murshid Ali ved den norske ambassaden i Riyadh.

- Store muligheter i Saudi Arabia

Saudi Arabia er den største økonomien i Midt-Østen og bør kunne være et interessant marked for bedrifter i Stavanger-området. – Særlig petroleumsindustrien og kompetanse fra oppdrettsnæringen kan være aktuelt her nede, sier Murshid Ali ved den norske ambassaden i Riyadh.

Ali er født og oppvokst i Stavanger. Han mener altfor få bedrifter fra Norge generelt og Stavanger-området spesielt har oppdaget markedet i Saudi Arabia.

- Saudi Arabia er et relativt nytt industrialisert samfunn med store investeringer innen infrastruktur foran seg. Norge eksporterer for rundt en milliard kroner til landet i dag – men potensialet er mye større, mener Ali, som er næringstraine ved ambassaden og har utdannelse fra Grenoble Graduate School of Business.

Mer enn 285 sivile byggeprosjekter, til en samlet total verdi på 260 milliarder dollar, er planlagt eller påbegynt i Saudi Arabia. Landet har 29 millioner innbyggere – og har blant annet store utfordringer innen helsesektoren.

IKKE STØRST

Man skulle kanskje tro at i et land som besitter verdens største oljereserver – burde norske oljeserviceselskaper vært sterkt representert i landet. Det er riktig nok en del som er til stede – men ifølge Ali var det leveranser av mobile sykehus som sto for den største enkelteksporten fra Norge til landet i fjor. Elopak og Jotun er etablert – det samme er Well Processing, Sørco, PI Intervention, Roxar, Reelwell og Technor fra Stavanger-regionen.

- Store investeringer vil finne sted i forbindelse med vedlikehold og utbygging av produksjon av olje og gass, industri knyttet til store forekomster av bauxitt og fosfater, samt petrokjemi. Disse satsningene vil gi muligheter til leveranser ikke bare av direkte relaterte varer og tjenester, men også innen IT og kommunikasjon og HMS, ifølge Ali og den norske ambassaden i landet.

Dessuten har landet en gryende oppdrettsbransje som årlig er på vei mot en

produksjon på 50.000 tonn. Her vil det også finne sted betydelige investeringer.

STABILT

Ifølge Ali er også næringslivet i Saudi Arabia seriøse partnere og han har selv ikke hørt om større problemer – selv om landet ikke er et demokrati.

- Saudi Arabia styres av kong Abdullah bin Abdul Aziz som har et politisk jerngrep. Samtidig er landet stabilt og ble i 2005 medlem av Verdens handelsorganisasjon (WTO), påpeker Ali.

Det betyr likevel ikke at det bare er enkelt å forholde seg til for dem som kommer utenfra.

- Mye her er basert på kjennskap og vennskap. Alle som er interesserte i å undersøke markedet her nede nærmere – gjør lurt i å kontakte ambassaden eller Innovasjon Norge. Alternativt kan det koste mye i markedsføring og profilering før du kommer noen vei, sier Ali.

Av EGIL HOLLUND

Seks retter:

495,-

Julebord

Catering

Temapakker

Mat- og vinkurs

ØVRE HOLMEGATE 8 • 4006 STAVANGER.

TELEFON 51 55 21 19 • WWW.RESTAURANT-NERO.NO

- Det verste er allerede bak oss

De små og mellomstore bedriftene på Vestlandet er stort sett enige om at de verste ringvirkningene av finanskrisen er bak oss. Det er konklusjonen i en undersøkelse som ble presentert på Næringsforeningens SMB-konferanse.

Rune Norbakk, SMB-direktør hos Visma, presenterte undersøkelsen som og baserer seg på intervju med 1026 bedrifter i Norge, 270 av disse i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane.

Halvparten av bedriftene på Vestlandet mener at de vil nå rekordomsetningene fra 2008 - før finanskrisen satte inn - allerede i løpet av 2009. Det forteller Vismas barometer for små og mellomstore bedrifter (SMB) - som ble presentert på Næringsforeningens SMB-konferanse tirsdag.

- Mye i undersøkelsen bekrefter at det verste er bak oss. De fleste svarer at de forventer krisen er over - i alle fall i løpet av neste år, sa Rune Norbakk, SMB-direktør hos Visma.

Norbakk presenterte undersøkelsen, som og baserer seg på intervju med 1026 bedrifter i Norge, 270 av disse i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane. Foruten at bedriftene i Rogaland i større grad mener de er avhengige av utviklingen i oljeprisen, avviker ikke tallene veldig mellom de ulike landsdelene.

- Den er ment som en temperaturmåler for hva som er trenden blant små- og mellomstore bedrifter og gir en god indikator - selv om den ikke er ment som en vitenskapelig rapport, påpekte Norbakk.

STABIL SITUASJON

Foruten at de fleste tror den verste stormen har gitt seg og pilene på ny peker opp igjen, avslørte undersøkelsen at

renteusikkerheten blant de små og mellomstore bedriftene er betydelig redusert. Kun fem prosent er helt enig i at frykten for et framtidig rentenivå legger en demper på investeringsviljen. Over halvparten sier at den har mindre å si.

Samtidig er det mye som peker i retning av at bedriftene vil være forsiktige når veksten begynner å komme tilbake igjen.

- 76,5 prosent sier de ikke forventer å ansette nye medarbeidere neste år. Det betyr ikke at bedriftene ventet en nedbemanning, men at de ser for seg en stabil utvikling, avslørte Norbakk.

Han fikk støtte fra forskningsdirektør Ådne Cappelen i Statistisk sentralbyrå, som også mente at det ser lysere ut enn det har gjort.

- Det kan ta en stund før vi er oppe der vi var før finanskrisen - kanskje ikke før i 2012, men det er mer optimisme i tallene nå. Norge er dessuten i en særposisjon på grunn av Oljefondet. Til tross for store tiltakspakker, har vi en bærekraftig økonomi og politikk, sa Cappelen.

INGEN KRISE

SMB-dagen tirsdag var for øvrig også i år preget av gode foredragsholdere. Konsernøkonom Nils Terje Furenes fra DNB Nor snakket om "Konsekvenser av finanskrisen for renter og utlån. Hva betyr myndighetenes tiltak?". Ståle Økland,

Halvparten av de små og mellomstore bedriftene på Vestlandet mener de vil nå omsetningen fra før finanskrisen, allerede i løpet av 2009. Illustrasjonsfoto: iStockphoto

daglig leder i Global Retail Trends, inspirerte med sin kreative gjennomgang av "Internasjonale trender skaper muligheter i finanskrisen" - mens Stig Feyling, daglig leder i Bjørge ASA - avlyste alt som hadde med krise å gjøre.

- Vi har også merket finanskrisen i Bjørge - og vil ikke klare en omsetning på 1.7 milliarder i 2009 som året før. Men vi har ingen krise i Norge. Sult, krig og naturkatastrofer er krise. Her har folk bedre råd enn noen gang og det er nå vi skal legge grunnlaget for en ny oppgang, konkluderte Feyling.

Årets SMB-konferanse gikk av stabelen på nye Måltidets Hus - og er et samarbeid mellom Gjensidige, Innovasjon Norge, DnB NOR, Visma, Ernst & Young og Næringsforeningen.

Av: Egil Hollund

STAVANGER BEDRIFTSHELSETJENESTE INVITERER TIL

SEMINAR 9 NOVEMBER 2009. KL 09.00 TIL 15.00

ARBEIDSMILJØLOVEN SOM RETTESNOR

VED HÅNDTERING AV KONFLIKTER
OG MOBBING I ARBEIDSLIVET

FORELESER STÅLE EINARSEN
professor i arbeids- og organisasjonspsykologi
ved Universitetet i Bergen, og leder av
Forskningsgruppen for arbeidsmiljø,
ledelse og konflikt.

informasjon:

Når	9. november 2009
Hvor	Hinna, "Det skjeve tårnet"
Tid	0900 til 1500
Kostnad	1.900
For hvem	En "åpen dag" for ledere, personalmedarbeidere, verneombud, tillitsvalgte og andre
Påmelding	torhild@sbht innen 20. oktober

www.sbht.no

11:25 Da er det pause

11:30 Lunsjen serveres med presisjon i restaurant Ein blåe dag

12:15 Kursholder Øvrebø blåser i gang andreomgang.

12:47 Deltaker Fillo gis et gult kort grunnet en stygg avbrytning av Thomassen.

13:33 Et knallhardt argument settes av Steenslid etter et nydelig innlegg av sin arbeidskollega Pereira.

14:30 Sokolowski springer i rom i gangene ved kaffebuffeten.

Vi har 45 møtelokaler som fungerer som møterom fra 2-200 personer.

Vi har kapasitet til selskaper opp til 550 personer i ett og samme lokale.

Ta kontakt på 51 32 97 19 eller på post@viking-konferanse.no

VIKING KONFERANSESENTER

FASETT foto: A.L. Norheim

Litt lettere

Vinden snur, det gjelder å se mulighetene.

Kontakt oss i dag hvis du vil fremover.
Ring Næringsliv 51 67 68 08

Normann Oftedal,
ass. banksjef næringsliv, SMB

Sandnes Sparebank

www.sandnes-sparebank.no

Renhold slik du vil ha det!

Vi har gjort et lite navneskifte.
Renhold & Konsulentservice AS
er forenklet til R & K Service AS.

R & K Service tilbyr store og små renholdspakker tilpasset varierte behov. Felles for alle oppdrag er at du får forventet kvalitet – og vel så det – til riktig pris.

R & K Service tilbyr løsninger for:

- Små og store kontorbygg
- Institusjoner
- Sykehjem
- Hotell og overnattingssteder

Kvalabergveien 21, 4016 Stavanger
Telefon 51 90 50 00
Telefaks 51 90 50 09
E-post: post@rkservice.no
www.rkservice.no

**Din lokale kompetansepartner:
Revisjon. Virksomhetsutvikling.
Internkontroll. Skatt og avgift.***

PricewaterhouseCoopers, Pb 1508, 5505 Haugesund
PricewaterhouseCoopers, Pb 8017, 4068 Stavanger
www.pwc.no - 02316

*connectedthinking

PRICewaterhouseCOOPERS

Paal E. Karstensen, aksjesjef i DnBNOR Markets, forventer ikke flere selskaper fra Rogaland på børs på kort sikt. Foto: DnBNOR Markets

- Rogalandsselskapene vil stige

Rogalandsselskapene har gjort det marginalt dårligere enn hovedindeksen på Oslo Børs siden finanskrisen satte inn. – Framover er jeg likevel positiv til selskapene, sier Paal E. Karstensen, aksjesjef i DnBNOR Markets. Karstensen presenterte Rogalandsindeksen på seminaret "Rogaland på Børs".

Investorseminaret "Rogaland på Børs" er et samarbeid mellom Næringsforeningen og DnBNOR Markets. Femten børsnoterte selskaper med base i Rogaland presenterte seg og sitt syn på framtiden.

DnBNOR Markets ga en gjennomgang av Rogalandsindeksen – som viser utviklingen for disse selskapene. Siden starten 1. juli 2005 har Rogalandsindeksen steget mange ganger mer enn hovedindeksen på Oslo Børs. Mens Rogalandsindeksen er opp 27 prosent – er Oslo Børs opp fem prosent i samme tidsrom.

– Men på grunn av den sterke ekspansjonen mot olje og dollar, har fallet vært marginalt sterkere i Rogaland enn landet for øvrig etter at finanskrisen satte inn. Her har verdiene falt med 42 prosent, mens hovedindeksen har falt med 39 prosent, sier Karstensen til Rosenkilden.no.

KLART SEG BRA

Karstensen mener likevel at selskapene herfra har klart seg ganske bra gjennom finanskrisen så langt.

– Finansmessig har man ikke lidd på samme måte som mange andre, og selskapene har unngått emisjoner for

å komme seg gjennom krisen, påpeker Karstensen.

Han har tro på oljeprisen på lengre sikt – og dermed også på rogalandsselskaperes utvikling på børsen framover.

– På kort sikt er jeg mer skeptisk, men vi legger til grunn en snittpris på 75 dollar for olje til neste år og 85 dollar året etter. Det vil være en viktig driver og legger grunnlag for at indeksen vil kunne stige en del utover, mener Karstensen.

IKKE FLERE MED DET FØRSTE

Han tror derimot ikke at flere selskaper fra Rogaland vil finne veien til Oslo Børs og Rogalandsindeksen med det første.

– På kort sikt vil nok kapitalen først og fremst bli allokert til dem som allerede er der og har behov for kapital til videre vekst. Men etter hvert som kredittmarkedet begynner å fungere bedre igjen, vil vi nok se at det kommer inn flere. Det er sterk kompetanse innenfor energi og teknologi, og teknologiske nyvinninger kan ha potensial på børs. Det samme kan mindre selskaper med lisenser på norsk sokkel og i Barentshavet – dersom oljeprisen stiger slik vi forventer, sier Karstensen.

Av Egil Hollund

Endelig får vi servicekontor

Servicekontoret for utenlandske arbeidstakere starter opp 1. november. – Dette er veldig bra. Jeg har tro på at dette er nyttig for alle bedrifter som rekrutterer internasjonalt, sier administrasjonssjef Inger Tone Ødegård i Næringsforeningen.

Næringslivet og Næringsforeningen har i lengre tid presset på for å få et servicekontor for utenlandske arbeidere i Stavanger. Etter gjentatte brutte løfter og utsettelse fra sentralt hold, ser det nå endelig ut til at kontoret vil komme på plass om et par måneder.

– Jeg har fått en skriftlig bekreftelse fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet om at det er enighet om full framdrift med sikte på å åpne 1. november i Skattens

Hus, sier statssekretær Svein Fjellheim (Ap) til Rogalands Avis.

Etter at revidert nasjonalbudsjett regnet de fleste med at kontoret ikke ville komme før tidligst i 2010, i og med at det ikke ble bevilget ekstra penger.

Oslo har hatt et slikt servicekontor i flere år, og kort fortalt handler det om at alle forhold vedrørende behandling av arbeids- og oppholdstillatelser er samlet på ett sted. Dermed er det betydelig enklere for brukerne og samtidig har behandlingstiden gått ned betraktelig. Nå håper alle brukerne at det samme vil skje i Stavanger, der behandlingstiden nå er opp mot fire måneder. I Oslo er den fem dager.

- I år hjelper du gründere i TV-aksjonen

Næringslivet bør kunne bidra mye i år. Vi er et rikt land – til tross for finanskrisen. Jeg håper så mange bedrifter som mulig starter egne sparegrupper, sier Katrin Waage. Foto: Egil Hollund

Da faren ville gifte bort Shoana Akhtar (t.v.) fra Bangladesh, strittet hun imot. Hun fikk i stedet opplæring av CARE og nå driver landsbyjenta sin egen bedrift. Her er hun sammen med kollega Kalpana Akhtar. Foto: Foto: Yngvil Mortensen/TV-aksjonen CARE

- Årets TV-aksjon er spesielt relevant for næringslivet - i og med at det denne gangen handler om å hjelpe gründere til å starte opp egen virksomhet, sier Katrin Waage.

Waage er bykssjonsleder i Stavanger. Årets TV-aksjon går til CARE - en hjelpeorganisasjon som jobber med nødhjelp og langsiktig bistand i flere av verdens fattigste land. CARE var blant annet til stede i Norge og hjalp til etter krigen. I over 20 år nå har organisasjonen engasjert seg i arbeidet med å etablere såkalte spare- og lånegrupper i noen av verdens fattigste land.

- Disse spare- og lånegruppene gjør det mulig for folk å kunne klare seg selv. Gruppene fungerer som mikrofinans og gir gründere mulighet til å skaffe seg nødvendig oppstartskapital, forteller Waage.

Og det er kvinnene som organisasjonen først og fremst konsentrerer seg om.

- Årsaken til det er at 90 prosent av det en kvinne i et fattig land tjener går til familien. Tilsvarende for menn er bare 40 prosent. Med andre ord; hjelp til kvinner hjelper flere, påpeker Waage.

START EN SPARE- OG LÅNEGRUPPE
Tradisjonelt bidrar næringslivet bare med mellom tre og ti prosent av det

Bedrifter med spreke ansatte kan kjøpe seg inn i sykkelstafetten hos Elixia på Forus. Bjørn Maaseide hos Elixia, bystyrerepresentant Per A. Thorbjørnsen og fylkesordfører Tom Tvedt har allerede forsøkt seg. Foto: Pål Christensen/ Aftenbladet

totale beløpet som samles inn under TV-aksjonen. Dette mener Waage er altfor puslete. I år håper hun bedriftene kjenner sin besøkelsestid - ikke minst siden dette handler om nettopp næringsliv.

- Vi går nå ut og oppfordrer bedrifter til å starte sin egen spare- og lånegruppe – eller aller helst flere grupper hver, sier Waage.

På nettsiden www.slg2009.no er det enkelt for bedrifter å registrere seg som givere. Blant de store bidragsyterne til CARE er Melinda og Bill Gates – som alene har bevilget 130 millioner kroner.

- Det koster 4000 kroner å starte en spare- og lånegruppe. Disse pengene går til opplæring og oppfølging i ett år. Det handler om kunnskapsoverføring og bærekraftig utvikling - ikke nødhjelp i tradisjonell forstand, forteller Waage.

SYKLE TIL AFRIKA

Og ikke bare kan bedrifter bidra til å starte egne spare- og lånegrupper. Årets TV-aksjon vil også ha næringslivet med

seg og sykle til Afrika. Ikke i bokstavlig forstand – men på en spinningssykel i et treningsstudio. Her i Stavanger-området samarbeider aksjonen med Elixia på Forus.

- Fra 15. til 16. oktober arrangerer vi en stor 24-timers sykkelstafett. Hver deltaker kjøper seg inn time for time. Det koster 1000 kroner timen – og jeg håper så mange som mulig trækker til, sier Waage.

Registrering skjer på www.sykletilafrika.no. Waage håper og tror mange virksomheter i området benytter muligheten til både å hjelpe TV-aksjonen – og samtidig motivere egne ansatte.

Av Egil Hollund

Trenger bøssebærere I år, som tidligere år, trenger TV-aksjonen mange bøssebærere. Har du mulighet til å sette av et par timer søndag 18. oktober – er det bare å ringe 02025. Du vil da få tildelt en rute i nærheten av der du bor.

Hva er sosial dumping?

Sosial dumping foreligger når utenlandske arbeidstakere i Norge utsettes for brudd på helse-, miljø- og sikkerhetsregler, herunder krav til arbeidstid og bostandard. Eller når de tilbys lønns- og andre ytelser som er uakseptabelt lave sammenlignet med hva norske arbeidstakere normalt tjener, eller som ikke er i tråd med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Etter EØS-utvidelsen 1. mai 2004 har det vært en sterk økning i arbeidsinnvandring til Norge. Nedenfor nevnes kort de viktigste tiltak som er iverksatt for å motvirke sosial dumping. I tillegg til det som nevnes nedenfor må selskap som leier inn personell fra utlandet også være oppmerksom på de nye reglene som stiller krav til at innleie i utgangspunktet kun kan skje fra norske bemanningsforetak. Slike bemanningsforetak skal være registrert hos Arbeidstilsynet.

Allmenngjøring innebærer at en landsomfattende tariffavtales bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde for alle arbeidstakere som utfører arbeid av den art avtalen omfatter og gjelder uavhengig av om arbeidstakeren er norsk eller utenlandsk, organisert eller uorganisert. Lønnsvilkårene vil da gjennom allmenngjøringen gjelde som ufravikelige minstekrav for de arbeidsforhold som er omfattet.

Informasjon og påseplikten hjemler plikt for bestillere, entreprenører og leverandører som inngår kontrakt med

underleverandører til å informere om lønns- og arbeidsvilkår etter allmenngjøringsforskriften. Hovedleverandøren har dessuten plikt til å påse at arbeidstakere hos oppdragstakere/underleverandører har lønns- og arbeidsvilkår i tråd med allmenngjøringsforskriften. Dette innebærer bl.a. plikt til følge opp at oppdragstaker følger allmenngjøringsforskriften.

” Etter EØS-utvidelsen 1. mai 2004 har det vært en sterk økning i arbeidsinnvandring til Norge. Her nevnes kort de viktigste tiltak som er iverksatt for å motvirke sosial dumping.

Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet følger opp at påseplikten etterleves. De kan ilegge pålegg, tvangsmulkt og eventuelt stanse oppdragene dersom plikten ikke etterleves.

Leverandører og underleverandører som setter ut arbeid eller leier inn arbeidstakere, hefter fra og med 2010 solidarisk for utbetaling av lønn- og overtidsbeta-

ling etter allmenngjøringsforskrifter og opptjente feriepengar til arbeidstakere ansatt hos virksomhetenes underleverandører. Bestemmelsen gjelder der tariffavtaler er allmenngjort. Solidaransvaret er objektivt og gjelder uten hensyn til skyld. Solidaransvarlig kan nekte å dekke kravet dersom arbeidstakeren visste at forutsetningen for arbeidsoppdraget var at lønn mv. helt eller delvis skal dekkes av en solidaransvarlig. Ansvaret gjelder gjennom hele kontraktskjeden, men arbeidstaker skal bare kunne rette krav mot oppdragsgivere som er plassert over arbeidstakerens arbeidsgiver i kjeden. Arbeidstaker må fremme kravet skriftlig overfor solidaransvarlig innen tre måneder etter lønnens forfallsdato. Solidaransvarlig kan kreve regress av arbeidstakerens arbeidsgiver samt øvrige ansvarlige oppdragsgivere i kontraktskjeden dersom arbeidsgiver ikke innfrir regresskravet.

Potensielle oppdragsgivere bør i slike saker vurdere kontraktsreguleringer av arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår, regressansvar, dokumentasjon på lønns- og arbeidsvilkår, rapportering, skatte- trekk og betaling av arbeidsgiveravgift.

Av Erik Øxnevad Larsen, advokat i Tax & Legal Deloitte Advokatfirma AS

Resources Global Professionals er et multinasjonalt konsern med opprinnelse fra Big 4. Selskapet er notert på Nasdaq (REC.N) og omsatte for 840 MUSD i forrige regnskapsår. 4000 medarbeidere fra 90 kontorer bistår kunder i 56 land. Vi tilbyr de beste løsnings- og resultatorienterte konsulentene innen økonomi, finans, risk management, supply chain management og information management.

Våre erfarne medarbeidere hjelper kunden å gjennomføre prosjekter og kan midlertidig overta ansvaret for linjefunksjoner. Resourceskonsulenten har bred erfaring fra revisjon og konsulentvirksomhet i tillegg til operativ virksomhet, noe som muliggjør rask forståelse av kundens behov.

 RESOURCES
GLOBAL PROFESSIONALS

Best på Travel Management

Som forretningskunde hos VIA Travel får du din egen Key Account Manager. Dette er en kreativ og svært løsningsorientert person med stor kunnskap og innsikt i markedet. En som ringer og gir råd og vink, informerer om nye produkter og som hjelper deg med å lage en fornuftig reisepolicy. Målsetningen er å strømlinjeforme dine innkjøp av reiseprodukter, effektivisere dine innkjøpsrutiner, og senke dine totale reisekostnader.

Fornøyde kunder er våre viktigste ambassadører!

Ønsker du å høre hva vi kan gjøre for din bedrift, ring vår salgssjef Tomas Bolme på 51 44 44 52, eller send en epost til tomas.bolme@viatravel.no

VIA Travel Stavanger kan tilby:

- Svært høy tilgjengelighet
- 24 timer service ved nød- og hastebestillinger
- Spesialpriser og kompetanse innen Offshore og Marine segmentet
- En av markedets beste selvbookingsløsninger
 - dokumenterte besparelser opp mot 30%
 - ett søk gir deg oversikt over alle tilbydere og priser
- Kjøp av Miljøkvoter
- Egen avdeling for alle typer Arrangement og Gruppereiser
- Ferie & Fritids avdeling med stor kunnskap om alle typer pakkereiser, weekend turer, opplevelsesturer, cruise og charter

Nyskapende arkitektur
i unike omgivelser

Opplev Preikestolen fjellstue

Et unikt tilbud for bedrifter og lag som ønsker topp service i spesielle omgivelser. Møtelokaler for kurs og konferanse. Aktiviteter/lagbygging/lunch i tilknytning til våre tre Basecamper. Spennende matkonsept. Merka turløyper. Muligheter for fiske, padling og bading. Mindre enn 1 times reisetid fra Stavanger.

Telefon: 51 74 20 74
post@preikestolenfjellstue.no
www.preikestolenfjellstue.no

Preikestolen fjellstue
Stavanger Turistforening

Møter i Næringsforeningen i Oktober og November

02. Oktober

Kommunikasjonsdagen i Næringsforeningen

Kl. 11:00

Rosenkildehuset

Kommunikasjonsdagen er en nyvinning på møtefronten for Næringsforeningen. Den vil bli arrangert to ganger i året, og målsettingen er å tilby foredragsholdere på toppnivå som kan snakke om temaer som blir stadig mer etterspurt av våre medlemmer – nemlig kommunikasjon og mediehåndtering.

Foredragsholdere: Hans Geelmuyden, seniorrådgiver, Rune Wangsmo, informasjonsdirektør i Acta og Siren Sundland, kommunikasjonsdirektør i Sparebanken Vest

15. Oktober

Identitet - hvem er du?

18:00:

Rosenkildehuset

Ressursgruppen for gründere inviterer til branding seminar. Seminaret ser nærmere på hvordan din virksomhet kan bygge opp et troverdig og solid merkenavn.

Foredragsholdere: Anders Thingbø, adm. Dir. i Figgjo, Håkon Lund, daglig leder i Kongeparken, Christine Schjerven, advokat i Protector og Pål Berge daglig leder i Fasett

16. Oktober

Boligkonferansen 2009- Morgendagens boligløsninger

Kl. 08:00

Stavanger Forum

Næringsforeningen i Stavanger-regionen v/ressursgruppen for Bygg og anlegg arrangerer for 8. gang den regionale Boligkonferansen i tilknytning til utstillingen i Stavanger Forum, Boligforum.

Foredragsholdere: Oddvar Skjæveland, Arkitekturpsykologi, Bård Isdahl, fagkoordinator Arkitektur, Norsk Form, Marko Zanussi, prosjektleder, Sandnes Øst, Tore Medhus, konserndirektør bedriftsmarked, SR-Bank, Rune Hatlestad, daglig leder, Jadarhus og trendanalytiker, Lisbeth Larsen.

21. Oktober

Næringstreffet 2009- Begeistring, motivasjon og nyskaping

Kl. 11:45-1700

Clarion Hotel Stavanger

Næringstreffet er en bred og viktig møteplass for bedrifter, offentlig forvaltning og kunnskapsmiljøer i regionen. Arrangementet legges opp som en kombinasjon av hovedforedrag i plenum, parallellseminarer og gode muligheter for mingling og nettverksbygging.

Fokus på årets arrangement, Innovasjon og verdiskaping i små og store bedrifter, Innovasjon og nytenking i det offentlige og effektiv markedsføring og kommunikasjon i fremtidens næringsliv.

Det vil i tillegg bli lagt til rette møteplasser der enkeltpersoner og bedrifter kan møte investeringsselskaper, tilbydere av såkornkapital og det offentlige virkemiddelapparatet for næringslivet.

23. Oktober

En erfaring rikere - men hva har finansnæringen lært?

Kl. 10:00

Rosenkildehuset

Hvordan vil finansnæringens rammebetingelser endre seg i kjølvannet av finanskrisen, og hvilken lærdom mener Kredittilsynet og bransjen vi kan ta?

Foredragsholdere: Bjørn Skogstad Aamo, Kredittilsynet og Jon Gunnar Pedersen, analysesjef i Arctic Securities.

27. Oktober

Muligheter i Egersund og Dalane

Kl. 11:00

Rosenkildehuset

Egersund og Dalane er inne i en spennende utvikling både i forhold til næringsutvikling og utbygging av infrastruktur. På seminaret Muligheter i Egersund og Dalane vil næringslivet og lokale myndigheter presentere bredden, mangfoldet og potensialet i regionen. Seminaret vil være av interesse for alle som vil delta i den fremtidige næringsutviklingen i Dalane, og for dem som rett

og slett vil holde seg oppdatert om det som skjer, og kommer til å skje regionen.

28. Oktober

Videregående kurs i styrearbeid

Kl. 08:30

Rosenkildehuset

Et dagskurs for alle som tidligere har deltatt på introduksjonskurs i styrearbeid, eller sitter i styre og ønsker en mer detaljert kunnskap om styrets rolle og ansvar. Det blir grundig gjennomgang innen områder som:

- Risikostyring
- Forsvarlig egenkapital
- Transaksjoner med eiere og nærstående

Foredragsholdere: Sigrun Sagedahl, Projure, Per Christian Ask, Ernst & Young m.fl.

28. Oktober

Årets store Kick Off - for alle som jobber med salg og service

Kl. 19:00

Hall Toll

Vi gjentar suksessen fra tidligere år og inviterer bransjen til faglig påfyll, masse humor, og muligheten til å møte andre kollegaer i bransjen! Vi byr på Motevisning, mat og drikke.

Foredragsholder: Morten Brandt, partner i Euro Business School. Brandt er en av Norges beste talere innenfor motivasjon og kommunikasjon. Salg og service er hans spesialfelt - en sann mester i kommunikasjon og motivasjon som du og dine kollegaer kan lære mye av.

Jan Rune Holdhus står for underholdningen

30. Oktober

Lederskolen: Alene på toppen - om ensomhet og ledelse

Kl. 08:00

BI Stavanger

Ledelse kan være ensomt! AFF er kanskje mest kjent for lederutviklingsprosjektet Solstrand, men denne gang blir rammen Næringsforeningens lederskole.

Her er noen av tilnærmingene til lederskolens andre seminar denne høsten:

- Omgitt av løgnere - om ærlige tilbakemeldinger til ledere
- Kunsten å stå alene - om ensomhet og eksistens i ledelse
- Potensial, verdier og avsporinger i ditt lederskap

03. November

Slik bygde vi Nye Jæren! Høyhus, Garborg-senter, bibliotek og skoler i nytt kvartal Kl. 11:00

Høyhus på 18 etasjer, Garborg-senter, folkebibliotek og to nye videregående skoler utgjør en helt ny bydel på Bryne. Forum Jæren i Hetlandkvartalet er basert på et konsept hvor læring, næring og kultur skal virke sammen, men veien fram har vært kronglete og konfliktfylt. På dette møtet som foregår 18 etasjer over flateste Jæren får du hele historien.

04. November

Slik vinner du fram på fagmesser

Kl. 11:00

Internasjonale messetrender i en digital verden. Hvordan få maksimalt utbytte av å besøke eller delta som utstiller på en fagmesse?

Fire av verdens fem største messeområder befinner seg på tysk jord. Messer er for mange bedrifter den viktigste, men også den mest tradisjonelle form for markedsføring. Presentasjonene vil fokusere på utviklingen både på det tyske og internasjonale messemarkedet, og hvordan både arrangører og deltakere må tilpasse seg nye medier og presentasjoner for å få oppmerksomhet. Presentasjonen vil gi praktiske råd og ideer knyttet til det å delta på fagmesser, både som besøkende og/ eller utstiller.

Innledere:

-Tyske og internasjonale fagmesser:
Avd.sjef Karin Mehren, Norsk-Tysk Handelskammer

-Hva er viktig for meg som bedrift? Representant for norsk utstillerbedrift

-Hvordan bli lagt merke til på messen? Daglig leder Torgrim Nordeidet, Sixsides "

Nye medlemmer

Næringsforeningen i Stavanger – regionen har fått flere medlemmer siden 26. august. Vi ønsker de nye medlemmene hjertelig velkomne.

Rogaland Entreprenører
CALORIS Regnskap & Rådgivning AS
Smartseal AS
Wunderlich Securities AS
ScanAviation AS
Visindi
Advanced Control AS

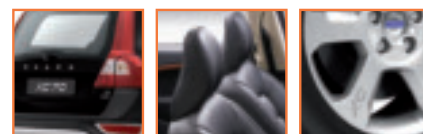
NYHETEN VOLVO XC70 **BILIA EDITION** 549.900,-

Volvo XC70 Bilja Edition
AWD, Diesel, 163 hk, 420Nm

Leasing/privatleie: **Pr. mnd. 5.819,-**
Spar 30.500,-

Forbruk: 0,7 l/mil.
Utslipp: 186 g CO₂/km.

Kampanjen varer ut september.

Bilja Edition utstyr

- Bi-Xenon
- Ryggesensor
- Regnsensor
- Volvo alarm
- Cruise Control
- Skinninteriør
- Takrails
- Metallic lakk
- El. klimaanlegg
- Bluetooth
- Alu.felger
- Oppgr. radio/CD
- High Performance m/USB
- Park.varmer m/timer

Volvo XC70 DRIVE fra kun 489.900,-

Forbruk: 0,6 l/mil. **DRIVE**
Utslipp: 159 g CO₂/km.

Bryne: Reeveien, tlf. 51 77 16 10
Forus: Maskinveien 1, tlf. 51 81 05 00

Drammen
Follo
Fornebu
Gjøvik

Gol
Hamar
Hønefoss
Jessheim

Kongsvinger
Lillehammer
Lillestrøm
Økern

bilja
Nordens største bilkjede

www.bilia.no - betjent med eDialog24 - døgnet rundt, året rundt!

Næringsforeningens flagg

Høyhastighetstog, rushtidavgift og Stavanger som vertskapsby for tilreisende studenter er noen av de nye elementene som ligger inne i Næringsforeningens fanesaker for 2009/2010 som styret har vedtatt.

Næringsforeningens strategidokument er en omfattende trykksak, men inneholder også en matrise med oversikt over de viktigste og mest aktuelle flaggsakene. Denne oppdateres en gang årlig, og de siste endringene ble vedtatt på foreningens styremøte mandag 31. august.

Næringsforeningen er opptatt av at både medlemmer og andre har innsyn i vårt arbeid, og trykker derfor matrisen i sin helhet.

1. KOMPETANSE

For å kunne innta ledende posisjoner innenfor prioriterte satsingsområder som mat og energi, er det nødvendig at regionen tiltrekker seg den nødvendige kompetansen.

For å sikre tilgangen på kvalifisert arbeidskraft, ønsker Næringsforeningen å prioritere ett enkeltområde i kommende periode; nemlig å jobbe for at Stavanger skal ha landets beste og gunstigste botilbud til studenter.

God ledelse og rett strategi er et konkurransefortrinn for regionen, og derfor videreutvikler Næringsforeningen Lederskolen.

2. KOMMUNESTRUKTUR/ BYREGIONER

Vi har en kommunestruktur i Norge som ble fastlagt på 1960-tallet, og som i dag er avleggs. Stavanger-regionen er det området i Norge hvor kommunestrukturen utgjør den største hemskoen. Resultatet er redusert verdiskaping og høyere kostnader, lite rasjonell arealdisponering, demokratiforvitring og en mindre slagkraftig region i møtet med sentrale myndigheter. Næringsforeningen har i løpet av 2008/2009 satt denne saken på dagsorden, og vil videreføre arbeidet med å få en mer tidsriktig og rasjonell kommunestruktur på Nord-Jæren.

Vi ønsker en større og sterkere storbyregion med basis i 14 kommuner. Det innebærer at storbyregionen Stavanger kan være et tyngdepunkt i et samarbeid på Vestlandet knyttet til utvikling av infrastruktur og næringsliv. Stavanger-regionen og Bergen vil da være betydelige tyngdepunkt i en polysentrisk akse, to "lokomotiver". Kommunestruktur/regionalisering vil inngå som en sentral dimensjon også i de andre flaggsakene.

3. INFRASTRUKTUR

God infrastruktur er et konkurransefortrinn! I dag lider regionens næringsliv av uframkommelighet på veiene. Det får konsekvenser for verdiskapningen.

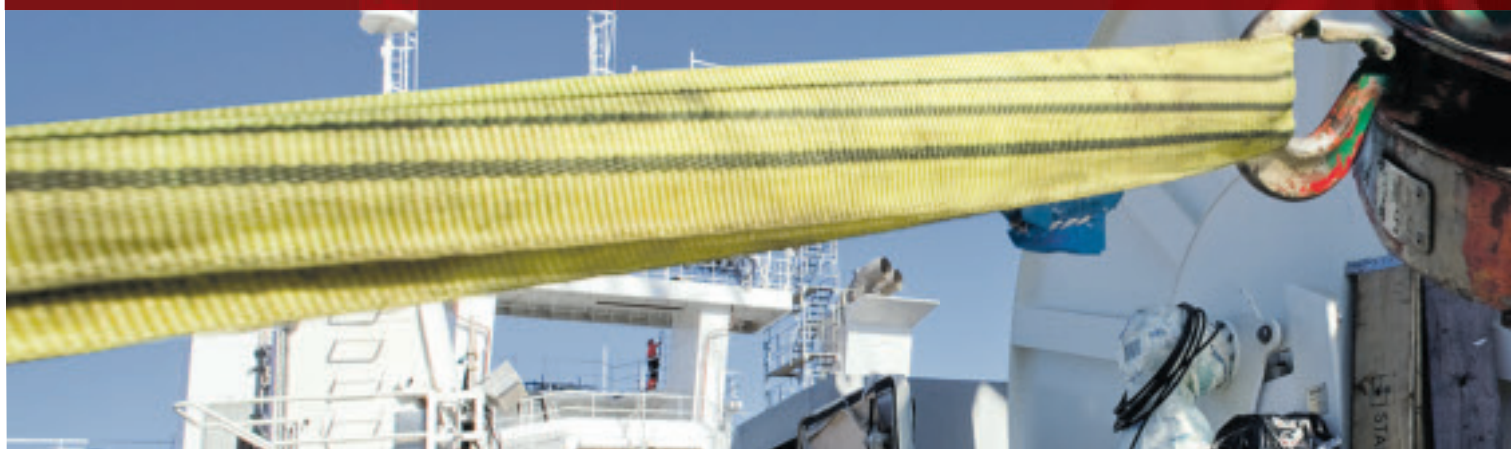
Selv om både Ryfast og Rogfast nå er på plass, vil Næringsforeningen følge opp disse prosjektene tett for å sikre både framdrift og deler av finansieringen (Ryfast).

For å løse de trafikale utfordringene på Nord-Jæren ønsker Næringsforeningen å få vurdert effekten av at det blir etablert en rushtidavgift på de mest trafikkerte veiene i regionen. Foreningen vil innhente dokumentasjon og bidra til en debatt for å sette saken på dagsorden.

Styrking av kollektivtilbudet og tilrettelegging for å sykle til jobb, er også nødvendige virkemidler.

Gode forbindelser til Bergen og Kristiansand vil i tillegg være prioritert av Næringsforeningen. Et høyhastighetstog som binder byene Stavanger, Haugesund og Bergen sammen, og som går over Haukeligfjellet til Oslo er under utredning. Vi må derfor bidra til at Vestlandet taler med en stemme i dette spørsmålet.

WWW.SPV.NO | TLF. 05555

Spiller det noen rolle at banken din kjenner næringslivet på Vestl

Er ikke alle banker temmelig like, med nesten like tjenester?

Vi mener at det finnes noen viktige forskjeller. Som det å ha bedriftsrådgivere med god bransjekunnskap ved alle våre 59 kontorer i Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane.

Våre lokale rådgivere ønsker å engasjere seg i utviklingen av de 12 000 bedriftene som har valgt å skape verdier sammen med oss.

En del av dette arbeidet er å sette fokus på fremtidig næringsutvikling gjennom bransjetiltak, nettverksarrangement og fagkonferanser. Den viktige forskjellen er at Sparebanken Vest er en pådriver for vekst og utvikling i samfunns- og næringslivet på Vestlandet. Vår satsing er regional, ikke internasjonal. Det gjør at vi kan være tettere på de viktige beslutningene.

Vi er herfra. Det gjør en forskjell.

4. KULTUR

Kultur er næring – og næring er kultur!

Næringsforeningen har etablert stiftelsen Arbeid og Kultur i samarbeid med LO Rogaland. Stiftelsen arrangerte i 2008 Byterminalen, og høsten 2009 skal vi bidra til at hele byen leser Alexander Kiellands roman Fortuna. Boken kom ut i 1884, men gir likevel en utmerket forklaring på dagens finanskrise. Boken kunne like godt vært skrevet i dag.

Kulturbørsen er et treårig prosjekt – en ny møteplass for kultur og næring. Målsettingen er å synliggjøre merverdien som ligger i et tettere samarbeid mellom næringsliv og kultur. Følgende to hovedtemaer gjelder for kulturbørsen i 2010:

1. Identitetsutvikling og omdømmebygging
2. Synliggjøre merverdien som ligger i den kunstfaglige kompetansen brukt mot produkt og tjenesteutvikling i næringslivet.

5. MAT

Stavanger-regionen skal fortsette utviklingen for å bli det nasjonale matindustrielle tyngdepunktet når det gjelder råvarer og foredling.

Næringsforeningen vil bidra aktivt i dette strategiske utviklingsarbeidet, hovedsaklig når det gjelder følgende to innsatsområder:

1. Det norske måltidet er en landsomfattende råvarekonkurranse som skal synliggjøre og øke stoltheten og bevisstheten rundt landets varierte råvareproduksjon.

Konkurransen avsluttes med et stort årlig arrangement i regi av Næringsforeningen.

2. Næringsforeningen jobber for at Stavanger blir vertskap for Gourmand World Cookbook Award (GWCA) i 2010, som er et uoffisielt kokebok-OL.

6. ENERGI

Stavanger-regionen skal være landets energihovedstad. Denne posisjonen må befestes og utvikles ytterligere.

I den forbindelse er det ønskelig å i sterkere grad synliggjøre den fulle bredden i energilandskapet i Stavanger-regionen. Senterfunksjonen skal også gjelde andre energiformer enn olje og gass, og ikke minst; fornybar energi.

Næringsforeningen ønsker å styrke regionens fortrinn som vertskapssted og foretrukket lokaliseringsalternativ for de beste bedriftene innen energisektoren.

EESO – European Energy Supply Observatory er et av Næringsforeningens prosjekter som skal sikre kunnskap om prising og stabilitet i til dels volatile energimarkeder, og som nå er overlatt til Universitetet.

7. INTERNASJONALISERING

Næringslivet i regionen har et sterkt internasjonalt preg, og regionen har i lang tid hatt eget kontor i Brussel som bistår bedrifter som ønsker innpass på det europeiske markedet.

Næringsforeningen vil bidra til å legge forholdene til rette for en fortsatt internasjonalisering.

Næringsforeningens INN-prosjekt skal bidra til å integrere utenlandske arbeidstakere, men tar i løpet av kommende periode også sikte på å hjelpe studentene med utenlandsk bakgrunn med å få kjennskap til regionen. Næringsforeningen trekker veksler på nettverket i EUROCHAMBRES, den europeiske paraplyorganisasjonen for handelskamre.

Næringsforeningen skal med sin betydelige medlemsmasse være et tydelig vertskap under ONS og andre internasjonale arrangementer i regionen.

EIENDOMSMEGLER VEST

FRENDRE FORSIKRING

NORNE SECURITIES

KYTE NÆRINGSMEGLING

Reaktor-ID Foto: Knut Egil Wang

andret?

Satsing på kompetanse g

Mennesket er bedriftens viktigste ressurs. Hvordan tar man vare på en medarbeider, og hvordan utvikler man både personlige egenskaper og kompetansen – til beste for bedriften, medarbeideren og næringslivet?

Tekst: Trude Refvem Hembre
Foto: Philip Tornes/BITMAP

Næringsforeningens nye ressursgruppe for strategisk ledelse og kompetanse er et resultat av at de to tidligere gruppene Strategi & HR og Læring & kompetanseutvikling er slått sammen. Tone Samuelsen og Oddvar Bakken er de to lederne av den nye ressursgruppen.

RESSURSGRUPPENS FORMÅL

Ressursgruppens formål er todelt: Gi innspill og bidra innenfor strategisk ledelse, HR og kompetanse til Næringsforeningens medlemmer og å tilføre impulser og dele erfaringer som motiverer gruppens medlemmer.

- Vi er i en fase hvor vi skal utdype arbeidsområdet vårt enda mer. Vi skal bidra til å bygge en god og robust region som tjener alle, sier de to lederne, som mener det er viktig å sette kompetanse og det å tiltrekke seg de gode hodene på agendaen.

- Vi må beholde medarbeiderne lenge og utvikle kompetansen for å nå bedriftens mål. Det er de viktigste investeringene som gjøres. Deretter må en gjøre alt for å beholde og utvikle den gode kompetansen. Da holder det ikke bare å sende medarbeiderne på kurs, men en må tenke helhet, sier de to ressursgruppelederne.

OM BAKKEN OG SAMUELSEN

Oddvar Bakken er daglig leder i Re-start

Tone Samuelsen og Oddvar Bakken leder Næringsforeningens ressursgruppe for strategisk ledelse og kompetanse. De mener tydelig lederskap og klare mål gir motiverte medarbeidere og bedre resultater.

som han driver sammen med sin kone. De gir kurs og rådgivning innen kompetanse, coaching, organisasjonsutvikling og ledelse.

- Det virker litt rart å bli intervjuet, vanligvis er det jeg som er den som stiller spørsmål, og på grunnlag av det starter jeg prosesser og dermed starter læringen umiddelbart, sier Bakken.

Tone Samuelsen er HR Manager i Wintershall Norge. Wintershall er et heleid datterselskap av det tyske industrikonsernet BASF, og driver internasjonal lettevirsomhet og utvinning av olje og naturgass. Wintershall Norge ASA ble

etablert i 2006 og har siden gjennomgått betydelig vekst og da hovedsakelig gjennom oppkjøpet av det norske oljeselskapet Revus Energy i 2008. Selskapet har i dag ca 70 medarbeidere som til høsten flytter inn i nye kontorer i Hinna Park. Samuelsen har lang fartstid innen HR og ledelse, blant annet fra Stavanger Aftenblad og SR-Bank. Hun mener en god HR-strategi skal bidra til å gi gode resultater på bunnlinja.

Ut dette året deler de på lederrollen i ressursgruppen. Det går nok bra – de er enige om mangt innen faget.

KOMPETANSEUTVIKLING FOR Å LYKKES

- For meg handler det om å sette strategisk ledelse og kompetanse på agendaen, sier hun.

- Ja, det handler om å sette retning og skape mål, tilføyer han.

- Jeg må beklage, men hos mange av bedriftene jeg kommer til har de ikke gjennomtenkte mål. Hvor vil de egentlig? spør Bakken. Bedriftens mål kan til tider bli utydelige og er ofte underkommunisert internt, tilføyer Samuelsen. Hun mener at ledelsen ofte har satt mål, uten å ha konkretisert dem godt nok overfor medarbeiderne.

- Strategidokumenter blir liggende i skuffen til lederen. Vi må ha levende strategidokumenter som gir mening og er kommunisert og forstått. Strategisk ledelse handler for meg om at ledelsen må ha et overblikk og se sammenhenger, påpeker Samuelsen.

For å se sammenhengen i de strategiske målene, er det nødvendig å kjenne business'en og forstå verdiskapningen. Systematisk kompetanseutvikling gir gode resultater, mener Samuelsen.

Både Samuelsen og Bakken er enig om at i kunnskapsbedrifter er medarbeiderne den viktigste ressursen for at bedrifter

RAMMEINFO:

Næringsforeningens ressursgruppe Strategi og HR (opprettet i 1997) og Læring og kompetanse (opprettet i 2006) har slått seg sammen til Ressursgruppen for strategisk ledelse og kompetanse (2009). Ressursgruppens formål er å gi innspill og bidra innenfor strategisk ledelse, HR og kompetanse til Næringsforeningens medlemmer samt å tilføre impulser og dele erfaringer som motiverer gruppens medlemmer.

når sine mål og lykkes. Derfor er det viktig å sette fokus på bedriftens mål innenfor kompetanseutvikling.

- Uten mål er det vanskelig å lede, sier Oddvar Bakken. Han er tydelig på at mål, verdier og strategier er nødvendig for å sette retningen.

TRIVSEL GIR OVERSKUDD

- Når vi snakker om å bygge kompetanse i bedriften, snakker vi om kompetanseutvikling og spesielt kompetansedeling, tilføyer Tone Samuelsen.

Oddvar Bakken er av den oppfatning at det handler om å ha eierskap og identifikasjon med bedriftens mål og verdier, at det gir mening, motivasjon og engasjement til den enkelte å gå på jobb, som igjen gir økt produktivitet og lønnsomhet.

- Folk liker å bidra og mestring skaper økt motivasjon og arbeidslyst. For å mestre, være motivert og ha arbeidslyst, er det ofte tre hovedområder det er viktig å skaffe seg kompetanse eller ferdigheter innenfor: Faget (fagområdet, den daglige jobben etc.), seg selv (sine kvaliteter, verdier og motivasjon etc) og relasjoner (kollegaer, ledere, kunder, leverandører etc).

- Ja, det handler om å få alle med, spesielt når vi vet at rammene hele tiden endres. Finanskrisen viser at vi må snu oss rundt når rammebetingelsene endres, konstaterer Tone Samuelsen. Hun mener kompetanseressurser er avgjørende for effektivitet, kvalitet og lønnsomhet. Med andre ord avgjørende for å overleve i en skjerpet konkurranse situasjon.

Bakken hevder at ledelse er "å gå foran eller å gå bak". Lederen har som oppgave å vise vei (gå foran som en ledestjerne) og å få flokken med (som gjeter eller gjeterhund).

- Ja, et annet bilde kan være at lederen er en dirigent som skal få det beste ut av alle i orkesteret, få fram solister, enkeltpersoner, samtidig som hele

bedriften må fungere og være samspilte for at mål skal nås, foreslår Samuelsen. Samuelsen har sin definisjon på ledelse som "å være god sammen med noen".

- Involvering er avgjørende for at ledere skal framstå som åpne og troverdige, noe som medfører at relasjonelle ferdigheter og mellommenneskelig samhandling får stor betydning i kunnskapsorganisasjoner, forklarer hun. Ledelse er relasjon. Du må like mennesker, like å påvirke mennesker og du må gi konstruktiv feedback. En leder må ta ansvar og dele gleden dersom det går bra, men stå til ansvar dersom en feiler. God ledelse, god HR og god kompetanseplanlegging er med på å prege resultatet og bunnlinjen i bedriften, mener duoen.

KOM MED INNSPILL!

Ressursgruppen vil sette ulike tema på agendaen og inviterer næringslivet til å ta kontakt og komme med innspill til ressursgruppen.

- Vi ønsker eksempler på noen som har lyktes eller som sitter med erfaringer de ønsker å dele med andre. Det trenger ikke være noe revolusjonerende, men ofte er det små enkle grep som fungerer. Våg å vær stolt over hva dere har fått til, gjør det relevant og bidra med kompetansedeling, oppfordrer Bakken & Samuelsen.

God ledelse er å oppnå resultater gjennom andre. Dette er opplest og vedtatt.

Til og med bekreftet forskningsmessig, blant annet av BI-professor Bård Kuvaas, en av Norges fremste eksperter på effekter av ulike HR-tiltak. Han viser til at det faktisk er en sammenheng mellom beste praksis innenfor HR via humankapitalforbedring, involvering og sosiale relasjoner til organisatoriske resultater. Imidlertid er det mange HR-tiltak som ikke gir resultater. Hans forskning viser at de færreste organisasjoner har samsvar mellom HR-praksis og organisasjonens strategi eller overordnede mål.

- Det er gjennom internt konsistent og forpliktelsesbasert HR vi kan oppnå ekstraordinære resultater, framholder professor Kuvaas ved Handelshøyskolen BI.

HA RETT FOKUS

Medarbeiderne er bedriftens viktigste ressurs. Det å tiltrekke, utvikle og beholde dyktige medarbeidere er en forutsetning for å oppnå langsiktig lønnsomhet. Summen av den ansattes kunnskap, ferdigheter, atferd/holdninger, kapasitet og motivasjon bidrar til verdiskapningen. Alle bedrifter må derfor være svært opptatt av hvordan deres ansatte skal utvikles og vokse.

Undersøkelser viser at bedrifter som oppnår gode resultater over tid er de som har dyktige ledere som klarer å motivere og inspirere medarbeiderne til særskilte

resultater. En klar og helhetlig ledelsesfilosofi og personalstrategi basert på bedriftens kjerneverdier, er viktig i denne sammenheng.

I tillegg bør bedriften ha opplegg for kontinuerlig kompetanse og medarbeiderutvikling. Ledelse handler om å oppnå resultater gjennom andre, og om å forvalte virksomhetens humankapital på en slik måte at verdiskapningen øker.

Medlemmer i ressursgruppen for Strategisk ledelse og kompetanse:

Anne Malde Dysjaland, Halliburton
Bjørge Kaspersen, Petrolink/KIF
Chul Aamodt, Mintra AS
Dag Nedrum, Petrolink AS
Gunnar Lied, Add Energy AS
Ina Flaatin, Aker Drilling ASA
Jan Erik Bergsrønning, Kverneland ASA
Nina Line, Right Management Consultants AS
Nan Fosse Dahl, ConocoPhillips
Oddvar Bakken, ReStart AS (leder)
Silje Bolset, Rogaland Kurs og Kompetansesenter - RKK
Sissel Medby, Barometer Markedsanalyse AS
Terje Lauvvik, Petrolink AS
Tone Samuelsen, Wintershall Norge ASA (leder)
fra Næringsforeningens adm deltar Trude Hembre

Har du behov for hjelp innen
regnskap, lønn eller
økonomisk rådgivning?

 visma.no/outsourcing

Ta kontakt med oss på telefon: 51 81 57 00 eller e-post: forus@visma.no

**Kreativitet er en
viktig energikilde**

Our creative energy: Som energiselskap står vi foran mange utfordringer. Men løsningene finner vi ofte i vår egen kreativitet. I TOTAL vet vi at morgendagens løsninger vil være et resultat av vår evne til å tenke annerledes – i dag. Derfor er vår kreativitet en viktig ressurs.

Vi har stor tro på vår framtidige rolle som en viktig energiaktør i Norge. TOTAL er kontinuerlig på jakt etter nye krefter. Les mer på **www.total.no**

Our Creative Energy

TOTAL E&P NORGE AS har i mer enn 40 år vært en av de aller største aktørene på norsk sokkel. Vi står for 14 prosent av TOTAL-gruppens samlede olje- og gassproduksjon. TOTAL-gruppen er verdens fjerde største olje- og gasselskap, med virksomhet i 130 land.

Daglig leder, Janne S. Myrland, viser fram Kolibris nye MR-utstyr (magnettomografen).

Kolibri Medical Group

Kolibri Medical er et nytt privatmedisinsk spesialistsenter som holder til i Trim Towers i Sandnes, ikke langt fra Kvadrat. Her kan du praktisk talt spasere inn, få gjennomført avansert utredning og diagnostisering og deretter spasere ut dørene samme dag med en avklaring på hvilke tiltak som bør gjennomføres i fortsettelsen – dersom det viser seg å være nødvendig da.

Tekst: Erik Lindboe
Foto: Philip Tornes/
BITMAP

Kolibri Medical Group startet opp i 2007 i regi av de to hovedaksjonærene Maaseide-gruppen og lege og kreftspesialist Dagfinn Øgreid. Sist vinter flyttet virksomheten inn i flunkende nye lokaler i Trim Towers, og i løpet av våren 2009 var det medisinske spesialistsenteret i full vigør. I dag teller staben rundt 20 ansatte med ulik spesialistbakgrunn. I Trim Towers er alle tjenestene samlet under ett tak. Dette inkluderer legevakt, spesialisttjenester, laboratorium og røntgensenter med MR (magnettomografi) og skjelett-røntgen (CT).

FILOSOFI

Kolibri Medicals grunnleggende filosofi er å gi kunden rask tilgang til legetjenester og rask avklaring av aktuell problemstilling. Hos Kolibri Medical kan du få hjelp av spesialister, uten henvisning fra lege.

– Og det beste av alt, sier Kolibris daglige leder Janne S. Myrland: – Kolibri Medical har for tiden ingen ventelister. Dermed unngår du en av helse-Norges propper: De lange ventelistene på utredning.

– Det norske helsevesenet er til for hele befolkningen, og i det store og hele er tilbudet og kvaliteten på behandlingen unik, sier Janne S. Myrland, og hun fortsetter: – Dersom jeg noen gang skulle få et hjerteinfarkt, så ville jeg håpe på å få det her i regionen. En telefon til 113 vil sette i gang en akuttberedskap som er enestående. Ingen slår Stavanger Universitetssjukehus på akutt behandling.

FLASKEHALS

Janne S. Myrland peker på spesialisthelsetjenesten som den store flaskehalsen.

– Det offentlige helsevesenet har høy

kvalitet, men deler av det bruker lenger tid enn private spesialisthelsetjenester. Slik sett er Kolibri og andre private aktører en korreks til det offentlige, og eksempler på at en del problemstillinger kan løses med annen organisering. Ventetiden på å få komme inn til utredning er dyrebar ventetid for den enkelte. Den kan måles i kroner og øre for såvel arbeidsgiver som for det offentlige, pluss i personlig omkostning og belastning for den enkelte.

SPESIALKOMPETANSE

Daglig leder, Janne S. Myrland, har bakgrunn fra helsesektoren. Hun er legeutdannet og kom til Kolibri fra fastlegejobb i Sandnes.

” Kolibri Medical har for tiden ingen ventelister. Dermed unngår du en av helse-Norges propper: De lange ventelistene på utredning.

– Her fikk jeg plutselig en mulighet til å gjøre noe helt annet enn det å være allmennpraktiserende fastlege, mens jeg samtidig får dra veksler på min medisinske kompetanse. Dette er meget spennende og utfordrende, og per i dag har jeg ikke lyst til å gjøre noe annet enn dette. Timingen var rett og slett på plass.

Med seg på laget har Janne S. Myrland en lang rekke spesialister med ulik bakgrunn: Jordmor, naprapat, psykolog, urolog, psykiater, gynekolog, revmatolog, kirurg, kreftspesialist, nevrolog og sykepleiere, og you name it.

– Vi har også topp ekspertise på reise-medisin og vaksiner. Det er vår jobb å finne ut hvilken vaksine du trenger, formidle kunnskap om destinasjon og gi gode råd om mat og renslighet og andre ting det kan være lurt å være oppmerksom på under fjerne himmelstrøk.

FLERE MÅLGRUPPER

– God helse gir glede og overskudd. Å bruke penger på forebygging er en god langsiktig investering for de fleste av oss, proklamerer Janne S. Myrland.

– Derfor henvender vi oss til privatpersoner. Den enkelte kan bare ringe oss og be om en avtale. Vi mottar også en del henvendelser fra leger. Og selvsagt er bedriftshelsetjenester interessant for oss. Bedriftshelsetjenester er ett av våre produkter. Kundene våre – både bedrifter og enkeltpersoner – kan kjøpe medlemskap som gir rask tilgang til våre legespesialister.

– Er prislappen på tjenestene overkommelig?

– Ja, jeg mener det, svarer Janne S. Myrland. – Naturlig nok koster det mer enn å gå til fastlegen din, og kostnadene varierer alt etter hvilken tjeneste du ønsker. Men generelt sett er prislappen spiselig. La oss også ha i minnet at vi først og fremst er et spesialisthelsetjenestesenter, der vi utreder og diagnostiserer hvem det nå måtte være. Vi utfører ikke avansert kirurgi, og vi er ikke en konkurrent til det offentlige helsevesenet. Derimot utfyller vi det offentlige ved å bidra til rask og sikker diagnostisering. Dermed kan vi bidra til å gjøre hverdagen lettere for mange mennesker.

Energibyene vil bli miljøby

Under FNs klimakonferanse i København i desember legger verdens energibyene fram et forslag til hvordan de skal redusere sine utslipp med 80 prosent innen 2050. Stavanger er sammen med 14 andre byer med på å legge fram dokumentet i København.

Tekst: Cathrine Gjertsen

Det er World Energy Cities Partnership (WECP), et samarbeid mellom energibyene fra hele verden, som har gått sammen om å utarbeide "Calgary Climate Change Accord".

Stavanger har selskap av Aberdeen, Calgary, Dammam, Daqing, Dongying, Halifax, Houston, Luanda, Malabo, Perth, Port Harcourt, San Fernando, St. Johns, og Villahermosa i WECP.

Dersom byene signerer avtalen som skal godkjennes av de øvrige byene i Calgary i slutten av oktober, vil de forplikte seg til å:

- Oppfordre verdens ledere til å etablere mål for å redusere sine utslipp.
- Kommunene må utvikle parallelle strategier for å redusere utslippene i sine lokalsamfunn.
- Utnytte de relasjonene de har med virksomheter, myndigheter, frivillige organisasjoner og universiteter for å skape en årlig forum som har fokus på miljø og klima.

Avtalen innebærer at WECP- byene utvikler en felles metode som overvåker utviklingen i byene, og følger med på om målene nås.

HOPENHAGEN

Over hele verden arbeides det nå med klimaplaner og klimaavtaler. I fjor forpliktet Storbritannia seg til å redusere 80 prosent av sine utslipp innen 2050 (med utgangspunkt i 1990). I sommer erklærte også G8-landene at de hadde ansvar for å redusere utslippene sine med 80 prosent innen 2050.

Når over 170 representanter fra verdens nasjoner møtes på FNs "Framework Convention on Climate Change" vil hovedmålet være å komme fram til en internasjonal klimaavtale som tar over for Kyoto-avtalen. Det er store forventninger til hva som skal skje i København. Det er et møte som allerede har fått

stor oppmerksomhet, bl.a. gjennom The International Advertising Association og FNs samarbeidskampanje Hopenhagen (www.hopenhagen.org).

FN's klimasjef, Yvo de Boer, har likevel uttrykt en viss skepsis til om en kommer i havn med en avtale.

OLJEBYENE LEDER AN

WECP-byen ønsker å markere seg i København og vise at de tar tak i klimautfordringen.

Energiprodusenter, leverandører og eksportører bidrar naturlig nok til forurensning ettersom biproduktene deres er CO₂ og andre drivhusgasser. Fortsatt bruk av olje og gass vil trolig bidra til klimaendringer, og bransjen er nå under press for å endre fokuset fra fossil energi til ny energi. Selv om verden vil være avhengig av olje og gass i den nære framtid, arbeides det for å få en fossilfri framtid. WECP-byene velger å være proaktive, og vise at de tar ansvar for å endre energisystemene ved å sette mål for å redusere utslipp, og bruke mer forsknings- og utviklingsmidler på nullutslippsteknologi.

EUS AVTALE ER UNDERTEGNET

For ett år siden skrev Stavanger kommune under på en annen viktig miljøavtale; Covenant of Mayors. Avtalen som EU-kommisjonen står bak er nå signert av 207 europeiske byer. Alle byene forplikter seg til å redusere CO₂-utslippene med minst 20 prosent innen 2020.

Under en høytidelig seremoni i Brussel ble Stavanger første norske by som skrev under. Siden har Bergen, Oslo og Ålesund fulgt etter.

Byene i Europa står for 80 prosent av alle utslipp, og det er nettopp i byene mye av løsningen på miljøproblemene ligger. EU har derfor fokusert på tiltak i byene i Covenant of Mayors-avtalen. Avtalen er prosessbasert; det vil si at det ikke er så viktig hvordan målet om minst 20 prosent reduksjon av utslippene nås, men at de nås.

Stavanger bruker handlingsplanen som ble utarbeidet i forbindelse

med Miljødepartementets prosjekt, "Framtidens byer", for å oppnå målet om minimum 20 prosent utslipp innen 2020.

Det er også denne planen som trolig vil bli benyttet når Stavanger signerer "Calgary Climate Change Accord" i høst.

WECP: The World Energy Cities Partnership (WECP) er et nettverk av 15 byer som huser verdensledende energibedrifter. Hovednæringene i disse byene er energi og miljørelatert teknologi. WECP fungerer som et forum hvor energibyene kan dele kunnskap, erfaring og kontakter og samarbeide om felles industri- og bysaker. Ordførerne i hver av byene er ansvarlig for medlemskapet, men flere lokale personer er involvert i medlemskapsaktiviteter.

Følgende byer er med: Aberdeen (Skottland), Calgary (Canada), Dammam (Saudi Arabia), Daqing (Kina) Dongying (Kina), Halifax (Canada), Houston (USA), Luanda (Angola), Malabo (Equatorial Guinea), Perth (Australia), Port Harcourt (Nigeria), San Fernando (Trinidad & Tobago), St. Johns (Canada), Stavanger (Norge), Villahermosa (Mexico).

Ordførerne i verdens energibyer (WECP) samles i år i Calgary for å signere en klimaavtaler som de ønsker å legge frem på FNs klimakonferanse i desember. Her er Stavanger-ordfører, Leif Johan Sevland, sammen med ordførere i fra Houston, Perth, Dammam, Calgary, Aberdeen, Port Harcourt, Luanda, Malabo og San Fernando. Foto: WECP.

JULEBORD 2009

Utsikten Hotell tilbyr julebord med tradisjonelle retter og levende musikk

Fra kr 995,-

Priser er per person i dobbeltrom

BESTILL NÅ!
Fra Kr 995,-
TELEFON
38 35 88 00

UTSIKTEN HOTELL

BOOKING: Tel 38 35 88 00 / booking@utsiktenhotell.no / www.utsiktenhotell.no
Utsikten hotell er en del av konseptet UTSIKTEN som består av hotell, golfpark og kunstsenter.

Høstens seminarer,
budsjettmøter,
eller julebord.

FJORDBRIS HOTELL
ØSTHUSVIK

booking@fjordbris.no - tlf. 51 72 41 72 mob. 90 87 67 07

26 doble rom i leiligheter og hotellrom. Høy standard.
Kun 30 minutter med bil fra Stavanger. Sjekk - www.fjordbris.no

Neste møte kommer
til å gå på engelsk,
håper det går greit
for deg?

NEI NEI NEI!!!
#@%?!*!*\$

JADA, DET ER IKKE
NOE PROBLEM...

Learn to speak with confidence

Now also in Stavanger!

Berlitz

☎ 23 00 33 60
www.berlitz.no

Kontakt oss for en gratis prøvetime!

Vi har nye, spennende timer i både sal og på sykkel.

SATS Stavanger - SATS Sandnes - SATS Forus

Trening du har glede av

Pål Jacob Jacobsen

Stavanger-regionens Europakontor
pal@onemarket.be
www.one-market.org

Hvor går neste studietur?

Studieturer er viktige, både for næringliv og det offentlige. Gjennom slike reiser får man inspirasjon og lærer hvordan andre løser utfordringene som er ganske like overalt. Samfunnet endrer seg raskt og suksessmodeller blir raskt gårdsdagens modell.

På 80-tallet reiste horder av næringslivsfolk til Japan for å lære, den japanske modellen som da så ut til å konkurrere ut Vesten. De siste 20 årene er det ingen som reiser til Japan for å lære og de som var der, skjuler dette veldig bra.

På 90-tallet ble det mer anglosaksiske reisemål. Studieturene gikk til Silicon Valley der man lærte om innovasjon og klynger og at den keltiske tigreren Irland som med EU-penger og attraktiv skattepolitikk fikk fart på en av EUs svakeste regioner. Nå har den irske modellen kokt over og den anglosaksiske modellen er blitt et skjellsord etter finanskrisen.

Kina har lenge vært et yndet reisemål. Ikke på grunn av samfunnsmodellen, håper jeg, men kanskje mer for å skremme oss til å jobbe mer. Alle som kommer hjem fra kinareiser er imponerte og ofte litt redde for konkurransen fra Kina.

På 2000-tallet kom Norden for fullt. Island ledet alle statistikker om innovasjon og entreprenørskap, men finansiell innovasjon kjørte landet til bunns. Nå er det bare Europabevegelsen og Nei til EU som reiser dit for å ovtale islendingene til å bli medlemmer i EU eller bli igjen i EFTA-varmen.

Danmark ble et stort reisemål med sin Flexisecurity-system.

Til og med sære franskmenn reiste ditt for å lære – men i krietiden hører man ikke mye om flexisecurity lenger, og det blir spennende og se om begrepet kommer tilbake. Danskene er imidlertid flinke selgere, og med FN-toppmøtet i København i november posisjonerer de seg nå som det ledende grønne land i verden – med stor suksess og mange studiebesøk.

Så lenge finnene dominerer alle beste-skolesystem-konkurranser (som OECDs PISA-undersøkelse) så kommer lærere og skoleadministratorer fra hele verden til å reise dit. Men ikke så mange andre. Svenskene har alltid sett seg som foregangsland på det meste og i seks måneder, mens de har formannskapet i EU får vi dette tredd over oss på seminar etter seminar i Brussel. Mange blir nok trøtte av dem og styrer sine studieturer andre steder.

Hvor blir så framtidens studieturmål i EU?

Finanskrisen har endret mye. På mange måter ser det ut som om store sentrale land som føderale Tyskland og sentralstyrte Polen og Frankrike har klart seg bedre enn de tidligere dynamiske landene i periferien av EU, og her finner man vitale regioner og nytenkende byer – men eksotisk og engelskspråklige er de ikke.

NESPRESSO, den perfekte kaffeløsning til din bedrift.

Ta kontakt med våre selgere i Stavanger for demonstrasjon på 92031302 eller 41462881.

www.nespresso-pro.com

NESPRESSO
Coffee, body and soul

Dividende fra Egersund til jul

Alle i kronprinsfamilien har fått hvert sitt andelsbrev i Egersund Chokoladefabrikk & Co i gave fra kommunen. Det årlige utbyttet i sjokolade vil bli sendt til slottet hvert år ved juletider, lover sekretariatsleder Leif Broch. Men ordfører Terje Jørgensen jr. hadde mer på lur. De kongelige gjestene fikk overrakt Egersundsdråpen, et smykke som blant annet inneholder elementer fra Egersund kirke, Feylingsbua og Varberg-toppen. Smykket er laget av Johnny Vatland Øvstebø fra Sokndal. *Dalane Tidende 2. september 2009*

Ros for lokalt mangfold

Selv i vår region er det slettes ikke sikkert at publikum i Stavanger vil forstå hva en nyhetsoppleser med bred varhaugdialekt sier. Et annet moment er at denne regionen har fått mange tilflyttere fra andre kanter av landet. De skal også forstå det som blir sagt. Nrk Rogaland har i mange år sluppet til medarbeidere fra hele landet. Både i magasinprogrammene og i nyhetene. Slik har Nrk Rogaland speilet sammensetningen av befolkningen i egen region. Det skal de ha ros for. *Leder i Sandnesposten 1. september 2009*

Ansiktsløs identifisering

Rogaland fylkeskommune har til nå nektet å etterkomme Datatilsynets vedtak om å ikke bruke elevenes personnummer (fem siste siffer i fødselsnummeret) når de skal tildele skoleskys. Fylkeskommunen har klaget, men Datatilsynet holder fast på sitt vedtak. Vi er nok for slepphendte med personnummeret vårt. I et samfunn hvor vi oftere og oftere logger oss på, og ikke lenger kan identifiserer oss med et ansikt og en underskrift, gir vi lyd fra oss våre 11 personlige tall når skjemaene ber oss om å fylle inn alle rutene. Nettopp denne ansiktsløse, elektroniske identifisering, gjør at personnummer på aweier gir adgang til mangt og meget som kan bli ubehagelig. Nå skal personvernemnda avgjøre om det er nok å være født, og ha et navn, for å få sitte på bussen. *Leder i Solabladet 1. september 2009*

Full fart i fiskeeksporten

Norsk eksport sliter fortsatt i kjølvannet av det globale økonomiske tilbakeslaget i fjor. Et unntak er salget av fisk. Eksporten i denne sektoren har økt 20 prosent så langt i år. På den positive siden registreres at eksporten av fisk og spesielt oppdrettslaks har hatt en svært positiv utvikling siden finanskrisen satte inn tidlig sist høst. Så langt i 2009 har

eksporten av fisk økt med vel 20 prosent. I samme periode har samlet fastlandseksporten (tradisjonell vareeksport) falt med hele 17,2 prosent.

<http://www.innovasjon Norge.no/Nyheter>

Samfunnsbidrag som teller

821 millioner kroner til fellesskapet - og 2300 arbeidsplasser. Konsernsjef Ståle Kyllingstad presenterte IKMs samfunnsregnskap da han var vertskap for debattmøtet med stortingsrepresentantene Gunnar Kvassheim (V) og Hallgeir Langeland (SV) og representanter fra NHO Rogalands styre og administrasjon 1. september. Kyllingstad innledet møtet og gjorde oppmerksom på at IKM var avhengig av hjelp fra politikerne hvis bedriften skulle kunne fortsette med slike store skatte- og avgiftsbidrag. *NHOs regionportal for Rogaland 2. september 2009*

Om omvendelse

Den vender seg ikke om som har blikket rettet mot stjernene.

Leonardo da Vinci, (1452 – 1519), italiensk maler, billedhogger, arkitekt og vitenskapsmann,

Har han lest Kielland?

Makt er å slite menneskesinnene i småbiter og sette dem sammen igjen i nye mønstre som en selv bestemmer.

George Orwell, (1903 – 1950) britisk forfatter

Forvirret?

Det er alltid noe forvirrende når feil mann sier de riktige ordene.

Norman Mailer, (1923 – 2007) amerikansk forfatter

Samhandling eller handling?

Helse-Norge bør premieres for resultatene, ikke for antall behandlinger. Robuste helse-regioner bør opprettes og ramme-finansieres. Alle helsemedarbeiderne bør ha samme arbeidsgiver, uansett hvor de jobber. Og man bør fjerne det organisatoriske skillet mellom kommune- og spesialist-helsetjeneste.

www.mandagmorgen.no

Den største verdiskaperen Norge har hatt

... det var ironisk å tenke på at Norge nå forsøker å lære blant annet Irak fornuftig oljeforvaltning, tatt i betraktning at det var "en irakisk fyr som hjalp oss å sette opp det hele i utgangspunktet. Uten ham ville vi bare hatt amerikanske oljeselskap som bestemte alt" *MR i Morgenbladet 4. -10. september om mangeårig ressursdirektør i Oljedirektoratet, Farouk al-Kasim.*

Klimakampen koster

Den nærmeste utfordringen knyttet til innføring av grønne sertifikater blir å forhindre en midlertidig stans i utbyggingen av fornybar energi fram til ordningen skal skje i kraft i 2012. Deretter må det skapes forståelse for

at klimakampen representerer en kostnad for alle.

SA i leder10. september 2009

Ordblind ordbooker

Fremtidens ordbøker bør ta høyde for brukerens kulturelle bakgrunn og forklare ords praktiske bruk, lyder budskapet i en ny avhandling. Et ord kan ha vidt forskjellige betydninger rundt om i verden, siden meningen med ordet avhenger av den kulturelle konteksten. Det fører ofte til misforståelser når en setning skal oversettes fra et språk til et annet. Ordbøker bør derfor ta høyde for forskjeller mellom kulturer, foreslår Saihong Li Rasmussen i doktorgradsavhandlingen hun har forsvart ved Københavns universitet. For eksempel kan det være temmelig forvirrende for en kineser at ordet «brød» for oss ikke bare betyr «brød».

Brød er nemlig en så inngrodd del av vestlig kultur at vi bruker uttrykket «å tjene til sitt daglige brød», som ikke alltid bør tas helt bokstavelig, mens engelskmenn henviser til sine jobber som sitt «bread and butter».

forskning.no 7. september 2009

Forandringenes lov

Vi stiger ikke to ganger ned i de samme floder, for flodene vi stiger ned i, er ikke lenger de samme, og vi som stiger ned, er ikke mer de samme.

Herakleitos, (544 - 475 f.Kr.) gresk filosof

Om kriser

Hver generasjon tror at verden går frem fordi den alltid er i bevegelse. En pendel beveger seg også.

George Bernard Shaw (1856 – 1950), irsk-engelsk dramatiker

Om å tenke stort – nok

Når Stavanger slutter å frykte Bergen og Bergen ikke lenger er seg selv nok, den dagen kan en region større enn København bli Oslos motvekt.

Sjefredaktør Bjørn G. Sæbø i RA 12. september 2009

Bedre med avtaler enn avgifter

I fjor ble det samlet inn over 510 000 tonn emballasjeavfall. Det betyr at så mye som 92 prosent av alt emballasjeavfall i Norge, går til energi- og materialgjenvinning. - Enda en bekreftelse på at frivillige avtaler med industrien er effektivt for å oppnå reelle gevinster på miljøområdet, sier Thoralf H. Thorsen, bransjesjef i Norsk Industri. - - De frivillige emballasjeavtalene som ble inngått mellom Miljøverndepartementet og emballasjebransjen på midten av 90-tallet har vært en ubetinget suksess. Dette viser nok en gang at produsentansvar er et virkemiddel som er langt mer effektivt enn generelle avgifter og lignende, sier Thoralf H. Thorsen.

www.norskindustri.no 9. september 2009

Bjørn Kvalsvik Nicolaysen

Bjørn Kvalsvik Nicolaysen har arbeidd ved Universitetet i Bergen og Université March Bloch i Strasbourg. Han arbeidde 1996–98 med kunst- og kulturformidling ved HiS og har vore professor i lesevitenskap ved Universitetet i Stavanger (tidl. HiS) sidan 2002. M.a. leiar for mastergradsprogrammet i lesevitenskap og Literacy Studies.

”Annerledestenkerne”

”Annerledestenkerne. Kreativitet i vitenskapens historie” er ei bok som nett er komen i tredje utgåve – sterkt utvida, ”brigda og umvølt”. Forfattaren er dekanus ved Det teknisk-naturvitenskaplege fakultetet ved UiS, professor Per Arne Bjørkum, tidlegare sjefsgeolog i Statoil. Her tek han for seg tilhøvet mellom kunnskap, fantasi og nyskapingsevne i vitenskapshistoria sidan 1600-talet.

-Boka er blitt eit flott verk på 420 sider, no med register og andre hjelperåder som gjer det langt lettare å finne ut av spesielle tilhøve i vitkapssoaga. Forfattaren, Bjørkum, er den same som sist vår gjekk ut med ramsalt kritikk av leiinga ved UiS fordi dei teknologiske fagmiljøa etter hans meining vart utiliteleg overstyrte. I ein viss forstand er dette relevant, for boka startar med eit kapittel om ”kontroverser og vekst i kunnskap”. Utan strid om kva som skal gjelde for å vere rett, er det kort og godt umogleg å komme vidare i vitkapen. Denne boka handlar til dels om at motstand mot gamle idear er naudsynt og fruktbart, og korleis heilt nye førestellingar oppstår som vippar gamle oppfatningar av pinnen og fører verda framover.

VANAR OG KONVENSJONAR

Ein talar gjerne, etter fysikaren og vitenskapshistorikaren Thomas Kuhn, om ”paradigme” i vitenskapleg verksemd. Innafor eit vitkapsområde, gjerne slik at det grip over fleire einskile fagdisiplinar, eksisterer det alltid tankemønster, vanar og konvensjonar som blir oppfatta som naudsynte for å halde oppe den normale drifta av det vitenskaplege arbeidet. Slike styrande mønster finn rom til dømes i lærebøker (med mønster-eksempel, gresk ”paradigma”) som regulerer måten studentar og nykomlingar tenkjer på. Skal ein såleis få til ”paradigmeskifte”, må ein ofte skifte ut dei aller fleste som er til stades i faget; alternativt kan det i lukkelege augneblinkar oppstå dramatiske endringar som fylgje av nye oppdagingar og argument.

På eit vis er såleis boka til Bjørkum ei ”mot-lærebok”; den skriv saga om koss dei som har vunne fram med nye førestellingar i naturvitenskapane har oppnådd desse lukkelege tilfella der den vitkapslege verda har endra seg på grunn av arbeidet deira. Å bryte med det forventa og regelbundne er såleis ikkje noko ein planlegg, men noko ein før eller sidan knapt kan unngå dersom ein tek oppdagingas logikk til sine logiske konsekvensar. Marknadsføring spelar i alle høve i vitkapen ei svært lita rolle, om ein då ikkje går inn for å selje patentløyningar. Det handlar om å overtide sentrale fagmiljø eller også, setje fram slike hypotesar og løysingar at dei skaper kontinuer-

leg uro inntil hovudtankane er aksepterte.

ANNLEIS-TENKINGA

Utvikling, eller endring, i vitkapen vil gjerne vere basert på at ein utviklar heilt nye premiss for argumentasjonen. Likevel er det slik at ein kvar vitenskapleg argumentasjonsmåte må vere rasjonell; den skal i prinsippet vere tilgjengeleg for alle som har grunn til å forstå den. Bjørkum peikar likevel på at mangt av det vi før gjerne rekna som urgammal mystisk austleg tenking, kan ha relevanse for å skjønne verdien av annleis-tenkinga, og har ei oppfatning av naturen som er meir i samsvar med dei heilt moderne oppfatningane.

Dette kan ein diskutere i alle retningar, men det det i alle høve betyr, er at kultur- og samfunnsbestemte mentalitetar og oppfatningar har sær mykje å seie for at det er mogleg å kunne fremje nye oppfatningar omkring eit sakstilhøve. Bjørkum peikar meir konkret på at det også handlar om samarbeidsutfordringar: Dersom fagfolk som tilhøyrer kvar sine paradigme eller tilvande tankemønster, frå ulike fag- eller vitkapsområde, skal samarbeide, så er dei gjerne opptekne av heilt ulike data, spørsmål og metodar. Svært ofte vil måten ein løysar slike problem praktisk på, også avgjere i kva grad ein faktisk er i stand til å utvikle nye løysingar.

MEISTRINGA AV KONFLIKTAR

Ein annan kollega gjorde meg her om dagen merksam på kor mykje avansert teoretisk matematikk som i dag inngår i ein simpel mobiltelefon; omtrent umogleg for ingeniørstudentar å forstå, medan det er så få matematikkinteresserte studentar igjen at dei knapt kjem ut over det elementære. Det same ser vi i grunnen i humaniora og i alle praktiske fag når det gjeld bruken av nye kommunikasjonsformer: Det blir vanskelegare og vanskelegare å diskutere grunnlaget for at vi har kontakt med kvarandre og forstår kva dei andre held på med. Desto viktigare å aldri tape av syne at meistringa av konfliktar og frislepp av diskusjonen er grunnlaget for nyskaping.

Nå blir det enklere å holde løftene!

Bestill Medox i dag, så får hele bedriften mer energi og større overskudd. Ring 48 11 99 00 eller send en epost til post@medox.no, så får du et godt tilbud fra oss.

www.medox.no

Friskere, lengre!

Rasmus Kvassheim

Bekymringsmeldinger om behandling av plan- og byggesaker

Næringslivet i vår region kjennetegnes med utstrakt entreprenørskap, stor arbeidsinnsats, høy aktivitet og et betydelig ambisjonsnivå hva kvalitet, framdrift og resultater angår.

Fra flere av våre medlemmer har vi imidlertid mottatt bekymringsmeldinger vedrørende manglende forutsigbarhet fra kommunale myndigheter i plan- og byggesaker. Konsekvensen er betydelig irritasjon fra bransjehold, redusert produktivitet og inntjening og i verste fall økt arbeidsledighet.

Vi vet at aktiviteten innen bygg- og anlegg er helt avgjørende for regionens sysselsetting og verdiskapning. En klar forutsetning er et velfungerende samarbeid med offentlige myndigheter som har en viktig rolle i verdikjeden.

KRAV TIL DOKUMENTASJON

27. juni 2008 fikk vi ny plan- og bygningslov (nr. 71 plandelen) og 8. mai 2009; nr. 27 endringer, byggesaksdelen. Formålet med ny lov var nettopp å øke kvaliteten på serviceproduksjonen i plan- og byggesaker. Loven konkretiserer reglene for saksbehandling, tidsfrister, gjensidig krav til dokumentasjon og retten til forhåndskonferanse innen to uker etter mottatt anmodning.

Forhåndskonferanse er et pliktig avklaringsmøte som avholdes før søknad sendes. Hensikten med møtet er entydig å øke forutsigbarheten i plan- og byggeprosessen, med vektlegging av krav til dokumentasjon, kvalitet og forventet framdrift (jfr. tidsmessige lovkrav) fram til endelig godkjenning. Ved gjensidig å avstemme forventningene i tidlig fase så bør man kunne ha et godt utgangspunkt for å sikre god prosess fram til endelig vedtak. Men dog: så enkelt er det ikke.

Loven stiller betydelige krav til både tiltakshaver og kommune, og vi vet at flere kommuner sliter med å prioritere tilstrekkelige ressurser/kompetanse og kapasitet for å ivareta lovens intensjon på en forsvarlig måte. Selv om loven hjemler klagerett, så vet vi at konsekvensen av klagebehandlingen kan

gi betydelige negative effekter, i hvert fall i de tilfeller hvor den næringsdrivende har flere prosjekter under behandling/godkjenning i samme kommune.

I perioden 2003 til 2008 behandlet Oslo kommune hele 1.900 klagesaker. 1.504 av disse ble realitetsbehandlet av Fylkesmannen som gav klager helt eller delvis medhold i 173 saker. Fylkesmannen opplyser at mange saker i kommunens vedtak var beheftet med flere feil.

SPØRSMÅL VED SAKSBEHANDLINGER

Kommunerevisjonen har gjennomgått 151 av sakene hvor klager fikk medhold og 53 av disse tilfredsstillende ikke forvaltningslovens krav til utredning og begrunnelse. 90 av de 151 sakene er kategorisert med "feil rettsanvendelse".

Kommunerevisjonen stiller store spørsmål ved kvaliteten på saksbehandlingen.

Det opplyses i tillegg at klagesaker er et stort problemområde. Selv i inneværende år noteres urovekkende lang behandlingstid, og de lovpålagte tidsfristene brytes jevnlig.

Hvordan står det til med kvalitet og forutsigbarhet i plan- og byggeprosessene i vår region?

Hvilke kommunale forskjeller finnes, og hvordan sikrer vi en god erfaringsutveksling og kunnskapsdeling med de som presterer best på området?

Hvilke fellestrekk finnes i sakene hvor klager får medhold og hva kan vi lære av det?

Rasmus Kvassheim

Logistikk dagen 2009

12. november på Fredheim Arena

Logistikkdagen er en av regionens viktigste konferanser innen samferdsel og logistikk. Konferansen samler årlig et høyt antall deltakere fra logistikk-tunge virksomheter, øvrig næringsliv, offentlige virksomheter og kompetansemiljøer.

På Logistikkdagen 2009 kan du blant annet høre disse: fylkesordførere Tom Tvedt, Erling Sæter, Schenker, Ina Eldøy, Avinor, Hanne Hermanrud, Statetns Vegvesen, Evelyn Rojas, Risavika Havn, Sveinung Hestnes, SpareBank 1 SR-Bank og Tor Geir Espedal, Ryfas-prosjektet.

Sett av dagen og meld deg på via www.rosenkilden.no

Fredheim Arena kl. 0830-1600

Kveldsarrangementet er hos Charles og De, Sandnes fra kl. 18.30

Vi sees på Næringstreffet 2009

Innovasjon, motivasjon og nyskaping

21. oktober

Clarion Hotel Stavanger

Næringstreffet er en bred og viktig møteplas for bedrifter, offentlig forvaltning og kunnskapsmiljøer i regionen.

I år retter vi søkelyset på motivasjon, innovasjon og nyskaping. Spennende foredrag og cases vil bli presentert.

Vi vil hente inspirasjon fra blant andre:

Jenny Osuldsen, Snøhetta, Carsten Beck, Institutt for fremtidsforskning København, Håvard Larsen, ErgoGroup, Knut Harboe, Stavanger Universitetssykehus og Tore Medhus, SpareBank 1 SR-Bank.

Skaft deg en plass på høstens største møtearena nå!

**For mer informasjon og påmelding:
www.rosenkilden.no**

Tor-Axel Schwerdt

Contracts Manager i TDW Offshore Services.

Tor-Axel Schwerdt (32) er fra august 2009 ansatt som Contracts Manager i TDW Offshore Services. Oppdragsmengden øker for TDW Offshore Services sine spesialiserte

produkter og tjenester for vedlikehold av rørledninger. Tor-Axel Schwerdt er derfor ansatt som Contracts Manager. Han kommer fra Deloitte Advokatfirma DA og har også tidligere erfaring fra Vetco Gray Scandinavia AS. Med sin relevante erfaring, juridiske embetseksamen fra Universitetet i Bergen, samt Master In International Business fra London Metropolitan University UK, bringer Tor-Axel et bredt spekter av kompetanse til organisasjonen.

Milfrid Håvardsholm

Markedssjef i Viju.

Milfrid Håvardsholm er ansatt som markedssjef i Viju. Som markedssjef vil Milfrid Håvardsholm (42) ha ansvaret for å lede arbeidet med videreutvikling av merkevaren

Viju som har kontorer i Stavanger (hovedkontor), Bergen, Trondheim, Oslo, Göteborg og Stockholm. Hun vil i tillegg ha ansvaret for planlegging og gjennomføring av kunderettede salgs- og markedsaktiviteter og ulike kampanjer. Hun har de siste ti årene hatt ansvaret med å implementere ErgoGroups merkevarestrategi i forretningsområdet regionale tjenester, som er ErgoGroups regionale satsing, vært ansvarlig for Alliances profil- og merkevarebygging samt kundearrangement som den årlige IT-Galla. Hun har tidligere erfaring som senior grafisk designer i Conoco Norge, nå ConocoPhillips, og som selvstendig konsulent.

Reidar Melkevik

Salgskonsulent ved Proplans hovedkontor i Stavanger.

Reidar Melkevik (26) har startet som ny salgskonsulent ved Proplans hovedkontor i Stavanger. Hans ansvarsområde vil omfatte salg av

ulike ERP løsninger til bedriftskunder. Reidar har en bachelorgrad i internasjonal markedsføring fra BI med utveksling i Singapore. Han har tidligere gjennomgått traineeprogrammet i GE Money bank og arbeidet som prosjektleder i markedsavdelingen der. Vi ønsker han velkommen til Proplan.

Bli med inn

Går du inn denne døren, får du adgang til regionens viktigste nettverk. Næringsforeningen i Stavanger-regionen er landets største, er en sentral samfunnsaktør som representerer interessene til regionens næringsliv. De fleste av konkurrentene dine er medlemmer hos oss!

Hva med deg?

drivkraft

En rå konferanse

med flotte omgivelser,
gratis konferansefasiliteter, førsteklasses restauranter, topp underholdning,
eksotiske landbesøk, 24-timers romservice og alt på en plass.

Service av en annen verden. Det meste inkludert...spør oss om mer: 51 86 90 80

Cruiseeksperten, Harald Hårfagesgt. 12, 4014 Stavanger, tlf. 51 86 90 80 post@carica.no www.carica.no

Roger Lindland

Teamleder for infrastruktur hos Ingeniørservice AS.

Roger Lindland er ansatt som teamleder for infrastruktur hos Ingeniørservice AS. Ansettelsen er gjort som en del av en omorganisering i selskapet, og Lindland kommer

fra en annen stilling i samme selskap. Omorganiseringen gjøres for å øke servicegraden mot kundene. Ingeniørservice AS er et rådgivende ingeniørfirma. Selskapet startet i 1997 med tre ansatte og har i dag vokst til 17. Blant oppgavene selskapet tar på seg er landmåling, prosjektering av vei, vann og avløp, masseberegning og illustrering i 3D, digital kartopptegning, innmåling og dokumentasjon.

Laila Engen

Teamleder for prosjektering hos Ingeniørservice AS.

Laila Engen er ansatt som teamleder for prosjektering hos Ingeniørservice AS. Ansettelsen er gjort som en del av en omorganisering i selskapet, og Engen kommer fra

en annen stilling i samme selskap. Omorganiseringen gjøres for å øke servicegraden mot kundene. Ingeniørservice AS er et rådgivende ingeniørfirma. Selskapet startet i 1997 med tre ansatte og har i dag vokst til 17. Blant oppgavene selskapet tar på seg er landmåling, prosjektering av vei, vann og avløp, masseberegning og illustrering i 3D, digital kartopptegning, innmåling og dokumentasjon.

Elin Dalen-Rasmussen

Teamleder for landmåling hos Ingeniørservice AS.

Elin Dalen-Rasmussen er ansatt som teamleder for landmåling hos Ingeniørservice AS. Ansettelsen er gjort som en del av en omorganisering i selskapet, og Dalen-Rasmussen kommer

fra en annen stilling i samme selskap. Omorganiseringen gjøres for å øke servicegraden mot kundene. Ingeniørservice AS er et rådgivende ingeniørfirma. Selskapet startet i 1997 med tre ansatte og har i dag vokst til 17. Blant oppgavene selskapet tar på seg er landmåling, prosjektering av vei, vann og avløp, masseberegning og illustrering i 3D, digital kartopptegning, innmåling og dokumentasjon.

Svein Inge Frøyland

Leder av finansbordet ved Fokus Banks finanssenter i Stavanger.

Svein Inge Frøyland (45) er ansatt som leder av finansbordet ved Fokus Banks finanssenter i Stavanger. Frøyland kommer fra stilling i Pareto Securities hvor han har virket

de siste 13 årene. Han har bred erfaring innen rente- og aksjemegling, nå sist fra corporatesiden. Svein Inge Frøyland har blant annet en Master of Science (honors) fra BI Sandvika og fordypning innenfor Corporate Finance fra NHH i 2008. Finansbordet er Fokus Banks spisskompetanse innen investeringsrådgivning og formuesforvaltning. Frøyland tiltrådte stillingen 1. september.

Adam Shone

Personal-konsulent i ASAP Personal Stavanger.

Adam Shone er ansatt som personalkonsulent i ASAP Personal Stavanger. Adam vil bistå med utvikling og vekst av ASAP i Stavanger. Adam kommer fra det internasjonale

rekrutteringsfirmaet Beresford Blake Thomas, hvor han jobbet som senior personalkonsulent i flere år. Tidligere jobbet han som senior salgskonsulent for prestisjefylte Audi i Storbritannia. Han ser nå frem til nye utfordringer med å øke ASAP Personals markedsandel innen rekruttering og vikarutleie for olje- og gassindustrien.

Kristine Landre Meling

Ansatt som HR Markedsleder i Vestteknikk.

Kristine Landre Meling er ansatt som HR Markedsleder i Vestteknikk. Stillingen er nyopprettet og viser vår satsing på mellommenneskelige

faktorer for å bygge vinnerkulturer også i mindre bedrifter. Kristine kommer fra Assessitt AS hvor hun hadde ansvar for konseptutvikling og faglig innhold i Ledernettnetverket Assessitt Dialog. Kristine har bachelor i samfunnsfag med personalledelse fra Universitet i Stavanger, i tillegg til Markedsøkonomi fra Rogaland Markedshøyskole.

Sunniva Olsen

Servicemedarbeider i Næringsforeningen.

Sunniva Olsen (25) er ansatt som servicemedarbeider i Næringsforeningen. Olsen vil arbeide med medlemservice som ATA Carnet, Certificate

of Origin, medlemsarrangement med mer. Sunniva Olsen har en bachelor i eksportmarkedsføring, og har tatt store deler av sin utdanning i Spania og Tyskland.

Mari Rugeldal

Konsulent ved Proplans hovedkontor i Stavanger.

Mari Rugeldal (26) er ansatt som konsulent ved Proplans hovedkontor i Stavanger. Proplan har lang erfaring som forhandler av markedsledende admi-

nistrativ programvare og egenutvikling av bransjeløsninger. Som konsulent vil Mari har fokus på Visma Superoffice, netthandel og timeregistreringsløsninger. Hun kommer fra stillingen som Superoffice konsulent i Conmark og har lang erfaring med CRM-prosjekter. Mari har en bachelorgrad i IT fra NITH og har tidligere også arbeidet for fylkesmannen i Rogaland. Vi ønsker henne velkommen til Proplan.

Tore Thon
Avdelingsleder
for ErgoGroups
Power System-
satsning.

Tore Thon (43)
er ansatt som
avdelingsleder for
ErgoGroups Power
System-satsning.
Thon er ansatt
som avdelingsle-
der for IBM Center
of Excellence i

ErgoGroup. Han får ansvaret for rådgivning og leveranse av IBM Power, servere og lagringsløsninger til ErgoGroups kunder. Thon har bred erfaring fra IT-bransjen. I 1988 startet han sin karriere i Bull, nå Steria. Siden da har han vært faglig dedikert til design og leveranse av tyngre server- og lagringsløsninger. Til ErgoGroup kommer han fra Atea, hvor han var salgssjef for fagavdelingen for servere og lagring.

Rolf Olavesen
Daglig leder i
CAN AS.

Rolf Olavesen er
ansatt som ny dag-
lig leder i CAN AS.
Olavesen har mange
års erfaring i bran-
sjen, blant annet
fra Kværner og
ABB. CAN ble eta-
blert i Norge i 1993

og er i dag sokkelens ledende og mest erfarne leverandør innenfor sikker og avansert tilkomst. Tjenester til olje- og offshoreindustrien omfatter prosjektering, modifikasjon, FG-bekjempelse og inspeksjon. Selskapet har langsiktige avtaler med blant annet StatoilHydro, BP og Talisman og har ambisiøse planer om ytterligere vekst.

Størst utenfor Oslo.

PRINTERS

Av alle aktører innen **headhunting** i Bergen, Trondheim og Stavanger er Mosaïque størst! Vi finner rett kandidat til den ledige jobben, og vi hjelper den erfarne lederen med et jobbskifte.

STEN PÅ STEN.

Mosaïque har hatt sunn vekst siden starten i 2001. Vi har tatt oss tid til å etablere et solid fundament for gradvis utvidelse av virksomheten. Nå er det aller meste på plass, og vi har et klart mål om å bli markedsleder innen våre kjerneområder: Olje & gass, IT, økonomi og ledelse.

HODE FOR HODER.

Vi opererer nok litt annerledes enn våre konkurrenter ved gjennomføringen av hvert oppdrag – det gjelder både metode og kompetanse. Rådgivere med universitetsgrad innen HR-fag får gjennom tette dialoger en dypere forståelse av både arbeidsgivers og kandidatens behov. Vi har rett og slett neser og hoder for headhunting.

GANG PÅ GANG.

Våre kunder kommer igjen – og igjen. Kandidater og arbeidsgivere sier at Mosaïque består av upartiske og dyktige rådgivere, og de anbefaler oss til andre. Kanskje fordi ingen i vår bransje kjenner Stavangerregionen bedre enn oss. Og kanskje fordi vi også har kontaktnett utover i Europa.

Vi er klar for ditt oppdrag – enten du vil ha ny medarbeider eller ny jobb.

MOSAÏQUE Headhunting

EN KLOK INVESTERING

Verksgaten 62, 4013 Stavanger. Telefon 51 85 41 60. E-post: info@mosaique.no • www.mosaique.no

"Mosaïque fungerer ofte som en sparringpartner for våre oppdragsgivere. Derfor kan vi stolt si at der andre leverer kun "hoder", gir vi langsiktig bistand til rekrutteringen."

Roar Dybing, daglig leder

Rosenkilden distribueres til private og offentlige virksomheter på Jæren og i Ryfylke.

Priser 2009: (størrelser angitt med BxH)

Helside: (utfallende) 210x297 mm, 186x270

Halvside: 186x134 mm (ligg.)

Kvartside: 186x65 mm (ligg.)

Innstikk: pris etter avtale. Fem prosent rabatt for medlemmer.

Kr. 17.850.-

Kr. 10.500.-

Kr. 5.750.-

For mer informasjon kontakt:

Helge Gunnar Nesse på telefon: 51 51 08 85 eller 952 16 622 eller e-post: nesse@stavanger-chamber.no.

Frist for innlevering av materiell for neste nummer er 19. oktober

Trykk: Kai Hansen Trykkeri AS

Takk til våre
samarbeidspartnere

SpareBank
SR-BANK

ROGALANDS
AVIS

KINO

Julegaven dine medarbeidere vil sette **STOR** pris på!

Høsten er her allerede – og da er tiden til julen kort. I år har vi et julegavetips til deg som har ansvar for innkjøp til bedriftens medarbeidere. **Gi noe overraskende, varmende, koselig, kjempestort, knøttlite, nyttig, spiselig, intimt, unyttig, moderne, mykt, hardt, interessant, personlig, utfordrende, leskende – eller noe helt annet som finnes i utvalget til over 200 butikker i Stavanger sentrum.** BYENs gavekort gir det STØRSTE utvalget sammenliknet med andre gavekort i distriktet. Og husk, livet er langt – julen er kort!

Les mer om gavekortet på byen.no

BYEN
SHOPLEVELSER!